

**Raport de monitorizare a implementării
Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție
pentru anii 2017-2020**

Perioada de raportare: semestrul I al anului 2018

Centrul Național Anticorupție

CUPRINS

<u>REZUMAT EXECUTIV</u>	3
<u>DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE</u>	14
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	14
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	29
<u>Progresele și dificultățile înregistrate de autoritățile administrației publice locale</u>	43
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	68
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	85
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	89
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	97
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	95
<u>PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI INDICATORILOR DE REZULTAT</u>	104
<u>Pilonul I. Parlamentul</u>	104
<u>Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală</u>	106
<u>Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție</u>	109
<u>Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice</u>	111
<u>Pilonul V. Curtea de Conturi</u>	113
<u>Pilonul VI. Avocatul Poporului</u>	114
<u>Pilonul VII. Sectorul privat</u>	115
<u>DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE</u>	118
<u>CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI</u>	122

REZUMAT EXECUTIV

Prezentul Raport de monitorizare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020 (în continuare, SNIA, Strategie) efectuează analiza progresului realizării acțiunilor prevăzute pentru perioada semestrului I al anului 2018, în Planurile de acțiuni ale Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.56 din 30 martie 2017 și cuprinse în anexa 2 a acesteia.

Strategia Națională de Integritate și Anticorupție este cea de-a 3 strategie implementată la nivel național în domeniul anticorupție, fiind precedată de Strategia Națională Anticorupție pentru anii 2011-2016 adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.154 din 21.07.2011 și Strategia Națională de Prevenire și Combatere a Corupției pentru anii 2005-2010 adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr.421 din 16 decembrie 2004.

Corupția afectează negativ toate domeniile activității publice, civile și private în interiorul și în afara hotarelor unei țări. Respectiv, lupta cu fenomenul corupției reprezintă o abordare din perspectiva multidimensională a tuturor sectoarelor afectate de acest fenomen. SNIA 2017-2020 urmărește scopul „Integritate în loc de corupție” și se axează pe implementarea efectivă a cadrului normativ în vigoare, precum și consolidarea instituțională a mecanismelor de prevenire și combatere a corupției.

Planurile de acțiuni adoptate împreună cu Strategia au adus coerență eforturilor anticorupție, asigurând conjugarea eforturilor la nivel național în scopul realizării priorităților propuse. Planurile de acțiuni însușesc eforturile entităților publice pentru realizarea obiectivelor Strategiei de descurajare a implicării în acte de corupție, recuperarea produselor infracțiunilor de corupție, consolidarea eticii și integrității în sectoarele public, privat și neguvernamental, protecția avertizorilor de integritate, asigurarea transparenței instituțiilor publice, a transparenței finanțării partidelor și mass-media, educarea societății și funcționarilor în spiritul integrității.

În conformitate cu recomandările experților, actuala SNIA este monitorizată prin prisma progresului înregistrat la mijlocul termenului anual de implementare, astfel obiectivele raportului semestrial sunt următoarele:

- măsurarea progresului cantitativ al realizării SNIA 2017-2020;
- identificarea bunelor practici și a riscurilor pentru implementare;

Raportul cuprinde analiza progreselor raportate de instituțiile implementatoare, conform rapoartelor remise în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare asigurat de Centrul Național Anticorupție; aprecierea, inclusiv cantitativă a realizării acțiunilor în baza indicatorilor de progres și a rezultatelor scontate; actualizarea descrierii riscurilor pentru realizarea acțiunilor scadente la finele semestrului următor.

În cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 1 a SNIA, membrii au decis asupra extinderii categoriilor de calificare a gradului de realizare a acțiunilor. Astfel, calificativele de realizare au fost modificate după cum urmează: „Realizat” - pentru >90% din indicatori realizați, „În proces de realizare” - pentru acțiunile cu indicatorii realizați între 30% - 60% sau indicatorii care presupun realizarea în continuu a acțiunii; „Parțial realizat” - pentru >30% din indicatori realizați, statutul cărora presupune finalitatea activităților pentru termenul stabilit de raportare, „Nerealizat” - pentru <30% din indicatori realizați.

Progresul realizării acțiunilor scadente în trimestrul I, trimestrul II sau semestrul I al anului 2018, a celor cu termen permanent de implementare, cu raportare trimestrială sau semestrială, este reflectat mai jos, conform structurii celor 3 grupuri de monitorizare. Aceste rezultate vor fi examinate în cadrul ședințelor grupurilor.

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii: I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul I. Parlamentul			
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	REALIZAT PARȚIAL
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	NEREALIZAT
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trimestrul II 2017, trimestrul I 2018/ 2019/ 2020	PARȚIAL REALIZAT
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și până la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

	web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament		
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modului; începînd cu trimestrul IV anul 2018 – permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de progres privind publicarea datelor	ÎN PROCES DE REALIZARE
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018/ 2019/ 2020 – pentru publicarea rapoartelor	ÎN PROCES DE REALIZARE
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	ÎN PROCES DE REALIZARE
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	NEREALIZAT
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice;	ÎN PROCES DE REALIZARE

	electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	permanent, începînd din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
Total acțiuni			23
Acțiuni realizate			3
Acțiuni în proces de realizare			9
Acțiuni parțial realizate			8
Acțiuni nerealizate			3

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii: II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
11	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
13	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul agroalimentar	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	NEREALIZAT

	(subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	PARȚIAL REALIZAT
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	NEREALIZAT
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ÎN PROCES DE REALIZARE
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT

Pilonul VII. Sectorul Privat

1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul III anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestrul II anul 2017, trimestrul IV anul 2018	PARȚIAL REALIZAT
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse	Trimestrul IV anul 2017	NEREALIZAT
12	Diseminarea în rândul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE

14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	ÎN PROCES DE REALIZARE
Total acțiuni			44
Acțiuni realizate			3
Acțiuni în proces de realizare			16
Acțiuni parțial realizate			22
Acțiuni nerealizate			3

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii: III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Statut
Pilonul III. Justiție și autoritățile anticorupție			
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017/ 2019	ÎN PROCES DE REALIZARE
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	NEREALIZAT
6	Asigurarea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente, în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT

	conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate		
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începînd cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	REALIZAT
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de protecție a avertizorilor de integritate (Ombudsmanul)	Trimestrul I anul 2018	ÎN PROCES DE REALIZARE
16	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Procuraturii Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Centrului Național Anticorupție	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
18	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale Ministerului Afacerilor Interne	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
19	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a Autorității Naționale de Integritate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	ÎN PROCES DE REALIZARE
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE

23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea entităților publice	ÎN PROCES DE REALIZARE
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	REALIZAT
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	REALIZAT
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	REALIZAT
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	ÎN PROCES DE REALIZARE
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	NEREALIZAT
Pilonul V. Curtea de Conturi			
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	NEREALIZAT
3	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	REALIZAT

4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017/ 2018/ 2019/ 2020	REALIZAT
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	PARȚIAL REALIZAT
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	ÎN PROCES DE REALIZARE
Pilonul VI. Avocatul Poporului			
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	REALIZAT
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	NEREALIZAT
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PARȚIAL REALIZAT
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul III anul 2017 – pentru adoptare	PARȚIAL REALIZAT
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	ÎN PROCES DE REALIZARE
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	REALIZAT
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	ÎN PROCES DE REALIZARE
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începînd cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	NEREALIZAT
Total acțiuni			46
Acțiuni realizate			17
Acțiuni în proces de realizare			19
Acțiuni parțial realizate			3
Acțiuni nerealizate			7

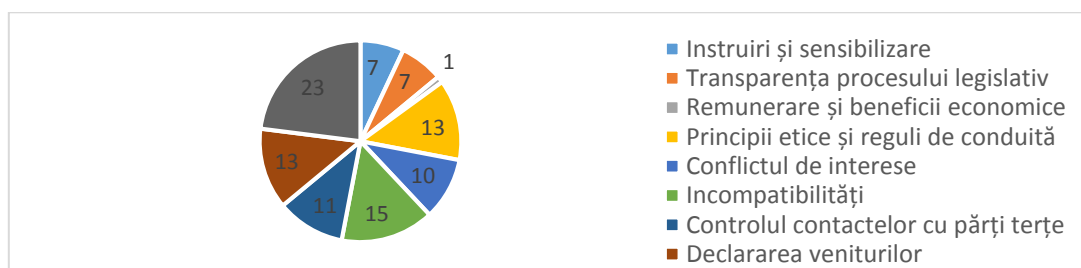
DESCRIEREA PROGRESULUI INSTITUȚIILOR RESPONSABILE

Pilonul I. Parlamentul

Parlamentul este determinantul principal al democrației naționale, în capacitatea sa de a asigura responsabilitatea guvernamentală față de cetățeni, precum și elaborarea și adoptarea legilor. O funcție de bază a Parlamentului este de a monitoriza responsabilitatea Guvernului în asigurarea libertăților și drepturilor cetățenilor, prestarea serviciului public în mod echitabil și transparent. În anul 2018, Parlamentul Republicii Moldova a realizat un număr de succese în procesul de consolidare a transparenței și buneii guvernări, printre care a fost adoptarea Strategiei de comunicare pentru anii 2017-2020, lansarea sistemului e-petiții, consolidarea prevederilor legale privind raportarea finanțării partidelor politice și campaniilor electorale, în conformitate cu unele recomandări ale Comisiei de la Veneția. Totodată, un număr de provocări rămân de a fi adresate, printre acestea fiind necesitatea consolidării conduitei deputaților prin stabilirea unor standarde care să fie aplicate și monitorizate, inclusiv de societate, perfecționarea și asigurarea sustenabilității controlului parlamentar, inclusiv a analizei ex-post a legilor, participarea continuă în asigurarea respectării instrumentelor de integritate, precum efectuarea expertizei anticorupție a actelor normative.

Este în continuare relevant de menționat rezultatele raportului GRECO din octombrie 2017, privind concluziile și tendințele în prevenirea corupției în rândul Membrilor Parlamentului și Judecătorilor¹, care evidențiază importanța standardelor de conduită, a controlului parlamentar, urmat de incompatibilități și declararea averii.

Grafic 1. Distribuția recomandărilor pe tematici pentru Membrii Parlamentului

Sursa: Raportul GRECO privind concluziile și tendințele în prevenirea corupției în rândul Membrilor Parlamentului și Judecătorilor, Secția 2, pg. 11, Octombrie 2017

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată
- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

¹ <https://rm.coe.int/greco-fourth-evaluation-round-conclusions-and-trends/16807b8ae8>

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Evaluarea (revizuirea) cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Studiu cu privire la cadrul normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT PARȚIAL
2	Elaborarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ elaborat	Pagina web a Parlamentului	ÎN PROCES DE REALIZARE
3	Adoptarea cadrului normativ național privind etica și conduita deputatului în Parlament	Trimestrul I anul 2018	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului	NEREALIZAT

În vederea revizuirii cadrului normativ privind etica și conduita deputatului, Parlamentul a informat că acestea au fost integrate în proiectul Codului de proceduri și reguli parlamentare.

Totodată, în cadrul Programului PNUD „Îmbunătățirea democrației în Moldova prin suport parlamentar și electoral”, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) cu suportul financiar al Guvernului Suediei, a fost elaborat studiul “Codul de conduită și etică pentru deputații în Parlamentul Republicii Moldova: Analiza comparativă a celor mai bune practice și proiectul Codului”. Studiul include în sine prezentarea “Elementelor-cheie ale cadrului de etică parlamentară în Moldova”, precum și descrierea părților componente ale unui cod de conduită și etică pentru deputați în Parlament și a mecanismelor de monitorizare și aplicare a acestuia. Conform analizei, “complexitatea sporită a subiectelor pe care legislativele și deputații le abordează adaugă presiune asupra performanței parlamentare. Dat fiind faptul că normele de conduită și comportamentul etic așteptat din partea deputaților sunt în continuă creștere, codurile de conduită oferă deputaților orientări și îndrumări valoroase pentru contribuțiile pe care aceștia le aduc activităților desfășurate în parlament.”

Raportul de autoevaluare pe domeniul anticorupție a Parlamentului Republicii Moldova², realizat în anul 2016 în cadrul proiectului PNUD “Consolidarea Guvernării Parlamentare în Republica Moldova”, citează printre principalele motive de elaborare a codului de conduită și etică pentru membrii Parlamentului: consolidarea încrederii publicului. Conform sondajului realizat în 2018 de Institutul Republican Internațional în rândul locuitorilor Republicii Moldova³, opinia favorabilă față de Parlament a crescut cu 3% comparativ cu rezultatele obținute în anul 2017. Cu toate acestea, indicele total necesită atenție continuă pentru a avansa pozitiv față de indicele opiniei nefavorabile.

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Adoptarea metodologiei de realizare a controlului parlamentar, ca urmare a consultărilor publice desfășurate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul	Metodologie adoptată și aplicată	Pagina web a Parlamentului	REALIZAT

² http://www.md.undp.org/content/dam/moldova/docs/3_Anticorruption_inside_print%20ISBN%2022DE.pdf

³ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

Biroul permanent al Parlamentului a aprobat prin Hotărârea nr. 2 din 07.02.2018, Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative.

În luna iunie curent, asociația Promo-Lex a prezentat Raportul “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017”.⁴ Întrucât raportul reprezintă o analiză continuă, cu precedent în anul 2016, inițiativa Promo-Lex este binevenită în evaluarea realizării eficiente Metodologiei nou-aprobate. Raportul identifică o lipsă de claritate în legătură cu ceea ce înțelegem prin control parlamentar (perimetrul controlului parlamentar), formele de control parlamentar, modul în care ar trebui să se realizeze procesele de supraveghere, obligativitatea/imperativitatea procesului de supraveghere parlamentară. Prin urmare, se evidențiază necesitatea dezbaterii asupra suficienței Metodologiei în determinarea nivelului de realizare a acțiunii vizate. Totodată, raportul oferă o apreciere pozitivă a adoptării Metodologiei în contextul stabilirii unor proceduri clare, detaliate și uniforme de desfășurare a analizei ex-post a legislației ca instrument al controlului parlamentar. În același context, se menționează capacitatea limitată a comisiilor parlamentare de a efectua analiza ex-post a legislației.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018 , trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARTIAL REALIZAT

A fost aprobată Hotărârea Biroului Permanent nr.5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și efectuarea controlului parlamentar de către comisiile permanente în sesiunea de primăvară 2018.

Hotărârea Biroului Permanent a fost plasată pe pagina web a Parlamentului la compartimentul “Agenda Parlamentară”, rubrica “Control parlamentar”.⁵

Comisiile permanente “Comisia protecție socială, sănătate și familie”, “Comisia economie, buget și finanțe”, “Comisia administrație publică”, “Comisia securitate națională, apărare și ordine publică”, “Comisia mediu și dezvoltare regională”, “Comisia drepturile omului și relații interetnice”, “Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media” și “Comisia juridică, numiri și imunități” (8 din 10) au informat privind aprobarea planurilor anuale/trimestriale de control parlamentar și publicarea planurilor pe pagina web a Parlamentului.

În procesul de monitorizare s-a identificat o dilemă în delimitarea planului Parlamentului de efectuare a controlului parlamentar și a planurilor de activitate ale comisiilor permanente. Este relevant de evidențiat definirea prezentată în Metodologia de evaluare ex-post privind implementarea actelor legislative, conform căreia în Planul Parlamentului de evaluare ex-post a actelor legislative se indică comisiile permanente de profil responsabile de fiecare act legislativ supus evaluării ex-post, termenele de referință de efectuare a evaluării ex-post de impact pentru comisiile permanente de profil, termenele de referință de efectuare a evaluării ex-post juridice pentru Direcția generală juridică. Totodată, conform punctului 2.2 din secțiunea 1 a Metodologiei, Comisiile permanente, luând în considerare Planul Parlamentului de evaluare ex-post a actelor legislative, aprobă, la începutul fiecărei sesiuni, propriile planuri de activitate... care conțin lista actelor legislative ce vor fi supuse evaluării ex-post, cu indicarea termenelor de efectuare a

⁴ <https://promolex.md/12725-promo-lex-a-prezentat-rapoartele-privind-monitorizarea-modului-de-realizare-a-controlului-parlamentar-si-a-meritocratiei-in-serviciul-public-in-anul-2017/?print=print&lang=ro>

⁵ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=813vD9O5HiM%3d&tabid=266&language=ro-RO>

evaluării ex-post, a consultantului și a deputatului responsabili de organizarea evaluării ex-post. Cu toate acestea, unele rapoarte recepționate identifică adoptarea Hotărîrii Biroului Permanent nr. 5 din 14.02.2018 drept indicator de realizare a acțiunii nr. 8.

Planurile individuale de activitate au fost identificate drept publicate de către 2 comisii permanente din 10: Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia economie, buget și finanțe. În acest context, în lipsa informației adiționale privind aprobarea planurilor de activitate de către comisiile permanente, acțiunea nr. 8 se constată de a fi **realizată parțial** pentru perioada de raportare semestrul I al anului 2018.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului. Progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Cea mai eficientă raportare la subiectul realizării controlului parlamentar a fost asigurată de către Comisia economie, buget și finanțe, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și Comisia securitate națională, apărare și ordine publică. Conform Planului **Comisiei economie, buget și finanțe** de control parlamentar al autorităților independente și al legilor adoptate pentru semestrul I al anului 2018, aprobat prin Decizia Comisiei CEB nr.37 din 07.02.2018, Comisia urma să audieze rapoartele anuale ale Curții de Conturi, Băncii Naționale a Moldovei, Consiliului de supraveghere al Băncii Naționale, Consiliului Concurenței, Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar și alte rapoarte ale unor autorități și instituții publice privind implementarea unor legi. În urma audierii a 19 rapoarte și informații planificate și 4 rapoarte suplimentare, Comisia a aprobat rapoarte pentru fiecare audiere în parte, care sunt publicate pe pagina web oficială a Parlamentului.⁶

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a realizat următoarele audieri și controale parlamentare conform planului aprobat:

1. Raportul de activitate a Consiliului Coordonator al Audiovizualului în anul 2017 (Hotărîrea nr. 63). De asemenea a fost elaborată decizia la raportul de audit al Consiliului Coordonator al Audiovizualului;
2. Decizie la Raportul de audit al IPNA Teleradio-Moldova;
3. Audieri parlamentare la legea cu privire la regulile de conduită a spectatorilor în cadrul desfășurării competițiilor sportive oficiale (proiectul nr.475/2016) ;
4. Audieri parlamentare privind legea nr.1227/1997 cu privire la publicitate;
5. Audieri parlamentare privind codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova;
6. Audieri parlamentare privind aplicarea Codului audiovizualului al Republicii Moldova nr.260/2006 (art.9,11,66,66¹);
7. Control parlamentar privind implementarea Codului educației nr.152/2014(Titlul III, Capitolele II, III, inclusiv toate articolele ce se referă la domeniul educației timpurii și al învățămîntul primar)

⁶ <http://parlament.md/Controlparlamentar/Audieri%C3%AEncomisie/tabid/263/language/ro-RO/Default.aspx>

8. La data de 25.04.2018, în scopul executării acțiunilor din anexa Hotărârii Biroului Permanent al Parlamentului nr.5 din 14.02.2018, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a organizat audieri publice, care fac parte din procedura de control parlamentar în domeniile de activitate ale Comisiei în partea ce ține de racordarea legislației naționale cu acquis-ul comunitar. Astfel, Comisia a desfășurat audieri publice în partea ce ține de transpunerea în legislația națională a Directivei 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a organizat pe parcursul semestrului I al anului 2018 următoarele audieri:

1. 7 februarie - audieri ale autorităților centrale responsabile de asigurarea securității cibernetice și informaționale a Republicii Moldova;
2. 23 ianuarie – au fost audiate autoritățile împuternicite cu dreptul de inițiere a testării conform art.3 alin.(4) al legii, cu privire la mersul implementării legii sus-menționate, în special deficiențele identificate în aplicare, căile prin care acestea sunt soluționate, modul de organizare și efectuare a testărilor la detectorul comportamentului simulat (Ministerul de Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție);
3. 28 februarie – audieri privind executarea Legii privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012;
4. 14 martie – audierea pe subiectul Siguranței în traficul rutier. Ca urmare a fost adoptată Decizia CSN9/111 din 21 martie 2018;
5. 28 martie – audierea directorului Centrului Național Anticorupție pe marginea Raportului de activitate al CNA pentru anul 2017;
6. 04 aprilie – a fost audiat directorul Centrului Național Pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal la subiectul rezultatelor activității CNPPP în perioada anului 2017;
7. 16 mai – audierea directorului Centrului Serviciului Civil pe marginea Raportului de activitate al CSC pentru anul 2017;
8. 23 mai – audierea privind implementarea Legii 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului și a Legii nr.288/2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. În rezultat a fost adoptată Decizia CSN 9/224 din 24.05.2018;
9. 06 iunie – a fost audiată Agenția Servicii Publice privind asigurarea securității sistemelor informaționale și registrelor de stat, perfectarea și eliberarea actelor de identitate și evidență a populației, calificarea și documentarea conducătorilor auto, și de înmatriculare a vehiculelor;
10. 20 iunie – au fost audiate autoritățile publice competente privind executarea Legii privind securitatea aeronautică nr. 92-XVI din 05.04.2007 (Autoritatea Aeronautică Civilă, Ministerul Apărării, Ministerul de Interne, Serviciul de Informații și Securitate);
11. 11 iulie – audierea Centrului Național Anticorupție și Ministerului Sănătății, Protecției Sociale și Familiei privind fenomenul corupției în domeniul ocrotirii sănătății;

Deciziile adoptate pe marginea audierilor sunt publicate și pe pagina web oficială a Parlamentului.⁷

Comisia mediu și dezvoltare regională informează că au fost plasate pe pagina web oficială a Parlamentului următoarele rapoarte:

1. Raport pe marginea audierilor publice cu privire la problema funcționării și extinderii Complexului Hidroenergetic Nistean și asigurarea securității ecologice a râului Nistru în context transfrontalier;

⁷ <http://parlament.md/StructuraParlamentului/Comisiipermanente/tabid/84/CommissionId/2/language/ro-RO/Default.aspx>

2. Raport pe marginea audierilor publice cu privire la implementarea Planului național de extindere a suprafețelor cu vegetație forestieră pentru anii 2014-2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 101 din 10.02.2014 ;

3. Raport pe marginea audierilor publice privind activitatea Serviciului Hidrometeorologic de Stat;

Conform informației recepționate, **Comisia permanentă protecție socială, sănătate și familie** a publicat pe pagina web a Parlamentului rapoartele privind controalele parlamentare, progresul în realizarea planurilor anuale de control parlamentar echivalându-se cu cel puțin 75%.

Ca urmare a exercitării funcției de control parlamentar, **Comisia drepturile omului și relații interetnice** a raportat adoptarea deciziilor, care se publică pe pagina web a Parlamentului. La fel, publicarea rapoartelor privind controalele parlamentare a fost raportată de către Comisia protecție socială, Comisia agricultură și industrie alimentară (6 rapoarte), Comisia juridică, numiri și imunități.

Conform raportului **Comisiei economie, buget și finanțe**, informația privind controalele parlamentare efectuate în semestrul II al anului 2017 se conține în pct.4 „Programul de control al executării legilor” din Raportul Comisiei privind rezultatele implementării Planului de Acțiuni a Comisiei pentru 2017-2021 și Planului de Dezvoltare a Capacităților Comisiei 2017-2021, care este publicat pe pagina web oficială a Parlamentului.⁸ Raportul vizat a fost finalizat la 7 februarie 2018, nefiind reprezentativ pentru întreg semestrul I al anului.

În perioada de referință, **Comisia administrație publică** a organizat și desfășurat în conformitate cu Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova nr. 5 din 14.02.2018 privind planul audierilor și al controalelor parlamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru sesiunea primăvară 2018 și respectiv, Programul de activitate al Comisiei administrație publică pentru anul 2018, următoarele activități :

1. 04.04.2018 - Audierea publică cu privire la implementarea Legii nr.68 din 05.04.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de des-centralizare pentru anii 2012-2018.

2. Audierea publică cu privire la implementarea Hotărârii de Guvern nr. 911/2016 pentru aprobarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020.

3. 16.05.2018 - Audierea publică în contextul reorganizării Fondului Rutier pentru anul 2018, privind distribuirea mijloacelor financiare pe capitole de cheltuieli pentru drumurile publice naționale și locale.

4. 30.05.2018 - Audierea publică privind examinarea proiectului de lege Nr. 35 din 14.02.2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală; Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului).

5. 13.06.2018 - Vizită de documentare în raionul Soroca privind dezvoltarea socio-economică în contextul planificării strategice de dezvoltare comunitară a autorităților locale.

Chestiunile examinate :

5.1. Examinarea posibilității de atribuire a statutului de centru istoric și cultural orașului Soroca;

5.2. Abordarea aspectelor privind asigurarea unei administrații publice locale funcționale în baza principiului democratic și autonom cu capacitatea și re-sursele necesare pentru furnizarea serviciilor publice conform necesităților și cerințelor beneficiarilor, cu participarea autorităților APL I, APL II.

5.3. Discutate aspectele de colaborare dintre Comisia parlamentară administrație publică și respectiv, Centrul DACIA, precum și perspectiva privind inițierea unui parteneriat între acestea.

⁸ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=oA5HjzmzLgF1%3d&tabid=84&mid=486&language=ro-RO>

5.4. Cu privire la implementarea Hotărârii Guvernului nr. 141 din 20 februarie 1997 „cu privire la modificarea hotarelor extravilanului unor localități și atribuirea terenurilor”, care prevede transmiterea sectorului de teren cu suprafața de 22,4 ha din parcela 12, Ocolul Silvic Soroca în fondul de rezervă a Primăriei orașului Soroca pentru amplasarea cimitirului.

6. 27.06.2018 - Audierea Raportului anual de activitate a Direcției petiției și audiențe pentru anul 2017(DPA). DPA – Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova).

7. Audierea publică privind implementarea Legii nr. 190/1994 cu privire la petiționare.

8. 11.07.2018 - Audierea publică privind examinarea proiectului de lege Nr. 177 din 31.05.2018 cu privire la cimitire și serviciile funerare.

Comisia administrație publică informează că Comisia permanentă va publica pe pagina web a Parlamentului rapoartele /deciziile respective.

Conform articolului nr. 3 din Hotărârea Biroului Permanent al Parlamentului privind planul audierilor și al controalelor parlamentare efectuate de către comisiile permanente, programate pentru sesiunea primăvara 2018, „Pentru a asigura transparența decizională, comisiile permanente sînt responsabile să informeze în timp util cu privire la data ședințelor de audiere și de realizare a controalelor parlamentare și să plaseze pe pagina web oficială a Parlamentului rapoarte după fiecare astfel de ședință. În plasarea acestor informații pe pagina web oficială, comisiile vor fi asistate de Direcția generală comunicare și relații publice a Secretariatului Parlamentului”. Cu toate acestea, urmare analizei paginii web oficiale a Parlamentului se evidențiază lipsa raportării în baza fiecărei audieri realizate de către comisiile permanente. Prin urmare, pentru perioada semestrului I al anului 2018, acțiunea se constată de a fi **parțial realizată**.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Audierea în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente, aflate sub control parlamentar (cel puțin: CNA, ANI, PG, CEC, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului)	Trim II 2017, trim I 2018, trim I 2019, trim I 2020	Parlamentul	Audieri desfășurate; rapoartele anuale ale autorităților, publicate pe paginile web a Parlamentului și ale autorităților. Problemele identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; paginile web a Parlamentului și ale autorităților; rapoartele anuale	PARȚIAL REALIZAT

Conform informației recepționate de la Secretariatul Parlamentului, în Semestrul 1 al anului 2018 în Parlament au fost prezentate și publicate pe pagina web următoarele rapoarte anuale ale autorităților independente și instituțiilor aflate sub control parlamentar, prezentate în termenele prevăzute de legislația în vigoare:

1. Raportul cu privire la activitatea Centrului Național Anticorupție pentru anul 2017;
2. Raportul de activitate a Autorității Naționale de Integritate pentru anul 2017;
3. Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019;
4. Raportul privind activitatea Procuraturii pentru anul 2017;
5. Raportul de activitate a Curții de Conturi pe anul 2017;
6. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2017;
7. Raportul Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2016;
8. Raportul de activitate a Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat;

9. Raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării în Republica Moldova pentru anul 2017;
10. Raportul anual de performanță al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor pentru anul 2017;
11. Raportul Avocatului Poporului (Ombudsman) privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2017;
12. Raportul Guvernului privind implementarea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești;
13. Raportul anual al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind implementarea Planului Multianual de Control 2016-2020;
14. Raportul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică despre situația pe piața produselor petroliere a Republicii Moldova în anul 2017;
15. Raportul de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal pentru anul 2017;
16. Raportul Agentului guvernamental pentru anul 2017 cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării hotărârilor și a deciziilor Curții Europene a Dreptului Omului;
17. Raportul anual pentru 2017 privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2016-2018;
18. Raportul de activitate al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar pentru anul 2017;
19. Raportul privind activitatea Consiliului Superior al Magistraturii și a instanțelor judecătorești în anul 2017;
20. Informația privind implementarea Programului național în domeniul concurenței și ajutorul de stat pentru anii 2017-2020 (în perioada anului 2017) prezentată de Consiliul;
21. Raportul anual 2017 privind activitatea Comisiei Naționale a Pieței Financiare și funcționarea pieței financiare nebancale;
22. Raportul privind activitatea Consiliului Concurenței în anul 2017;
23. Auditul financiar asupra Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar 2017;
24. Raportul Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2017;
25. Raportul anual al Băncii Naționale a Moldovei pentru anul 2016;
26. Raportul Curții Constituționale privind executarea jurisdicției constituționale în anul 2017;
27. Raportul financiar al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2017;
28. Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru perioada anului 2017;
29. Raportul privind totalurile administrării și deetimizării proprietății publice în anul 2017.

Referindu-ne la obligativitatea audierii rapoartelor sus menționate în plenul Parlamentului doar 10 urmau a fi audiate conform prevederilor legislației naționale (raportul – CCA, ANI, PG, Avocatul poporului, CNPDCP, Guvernul, Curtea de Conturi - 2 rapoarte, CEC, ANRE). Din aceste 10 rapoarte prezentate la decizia Biroului permanent, doar 3 au fost propuse pentru audiere în plenul Parlamentului:

1. Raportul cu privire la activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova în anul 2017 – ședința Parlamentului din 30.03.2018 (Hotărârea Parlamentului nr.63 din 30.03.2018);

2. Raportul Oficiului Avocatului Poporului – ședințele Parlamentului din 11.05.2018 și 24.05.2018 (Hotărârea Parlamentului nr.90 din 24.05.2018);
3. Raportul anual pentru 2017 privind implementarea Programului de activitate al Guvernului 2016-2018 – ședința Parlamentului din 11.05.2018.

Comisia economie, buget și finanțe informează că conform art. 6 alin.(1) lit c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova Raportul anual al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public urmează a fi prezentat Parlamentului pînă pe data de 15 septembrie. Deci, termenul de examinare a Raportului pentru anul 2017 nu a survenit. Raportul de activitate al Curții de Conturi pentru anul 2017 a fost publicat pe pagina Parlamentului⁹ și a fost examinat în Comisie cu adoptarea Raportului CEB nr.199 din 15 mai 2018.¹⁰

Rapoartele anuale ale autorităților sunt publicate pe pagina web oficială a Parlamentului.¹¹

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Sintezele amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

În primul semestru al anului curent au fost întocmite de comisiile permanente și plasate pe pagina web a Parlamentului **37** de sinteze ale amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea proiectelor de legi înainte de a fi adoptate în lectura a 2-a. De asemenea au fost prezentate și plasate pe site-ul Parlamentului **180** de amendamente, înaintate de deputați, pe marginea proiectelor de legi. Publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate a fost confirmată în rapoartele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, Comisiei protecție socială, sănătate și familie, Comisiei economie, buget și finanțe, Comisiei administrație publică, Comisia mediu și dezvoltare regională (au fost plasate 2 rapoarte pentru lectura a doua cu sinteza amendamentelor), Comisiei juridice, numiri și imunități, Comisiei agricultură și industrie alimentară (4 sinteze a amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor pe marginea proiectelor de legi înainte în a doua lectură și 2 rapoarte privind reexaminarea obiecțiilor înaintate de Președintele RM urmare nepromulgării a două legi), Comisiei drepturile omului și relații interetnice.

În conformitate cu Dispoziția Președintelui Parlamentului DD/C-1 Nr. 32 din 31.03.2010, comisiile parlamentare duc evidența contribuțiilor societății civile, precum și a evenimentelor de cooperare cu societatea civilă și raportează sistematic Secretariatului Parlamentului despre contribuțiile societății civile la procesul legislativ și despre cooperarea cu societatea civilă.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media informează despre publicarea sintezelor la următoarele proiecte de acte normative:

1. Sinteza la proiectul de lege nr.218 (legea nr.257/2017);

⁹ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=ckw5LZnBL5c%3d&tabid=202&language=ro-RO>

¹⁰ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=Fsm%2bE%2fJ5DV4%3d&tabid=263&language=ro-RO>

¹¹ <http://www.parlament.md/Controlparlamentar/Rapoartealeinstitu%C8%9Bilordestat/tabid/202/language/ro-RO/Default.aspx>

2. Sinteza la proiectul de lege. nr. 108 (legea nr.67/2018);
3. Sinteza la proiectul de lege. nr. 98 (Cod audiovizual);
4. Raportul și Sinteza amendamentelor la proiectul de Hotărâre pentru aprobarea Registrului național al monumentelor de for public (nr. 90 din 19.03.2018) - va fi publicat pe pag. web;
5. Raportul și Sinteza amendamentelor la proiectul de hotărâre privind modificarea Registrului monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531/1993(nr. 174 din 30.05.2018)- va fi publicat pe pag. web;
6. Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind ocrotirea monumentelor – art.5, 28; Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte – art.3'2; ș.a.) nr.29 din 12.02.2018, autor – Guvernul.

În conținutul rapoartelor, sunt menționate avizele Comisiilor permanente ale Parlamentului, concluziile Direcției Generale Juridice a Parlamentului și expertizei anticorupție efectuate de CNA că textul proiectului de lege corespunde tehnicii legislative și că prevederile proiectului nu conțin factori și riscuri de corupție, precum și faptul că alte propuneri și obiecții în raport cu acest proiect nu au parvenit în adresa Comisiei.

Proiectul de lege a fost adoptat în lectura a II-a în data de 16.03.2018, și respectiv Legea nr.36 din 16.03.2018 a fost promulgată prin Decretul Președintelui nr.683 din 11.04.2018 și publicată în Monitorul Oficial din 20.04.2018.

7. Proiectul legii privind modificarea art.38 din Codul audiovizualului al Republicii Moldova nr.260-XVI din 27.07.06, nr.154 din 16.05.2018, autori - dep. Hotineanu Vladimir, Juravschi Nicolae, Diacov Dumitru.

În conținutul rapoartelor, sunt menționate concluziile expertizei anticorupție efectuate de CNA că în proiectul de lege nu au fost identificați factori și riscuri de corupție și că textul proiectului corespunde tehnicii legislative / normative, precum și faptul că obiecții, propuneri și/sau amendamente din partea deputaților în raport cu acest proiect nu au parvenit în adresa Comisiei. La fel, este de menționat că propunerile de ordin tehnic-redacțional din avizul Guvernului și Direcției Generale Juridice a Parlamentului, au fost luate în considerare la etapa de redactare a textului final al proiectului de lege.

Proiectul de lege a fost adoptat în lectura a II-a în data de 14.06.2018, și respectiv Legea nr.102 din 16.03.2018 a fost trimisă la promulgare la 20.06.2018.

8. Proiectul legii cu privire la modificarea și completarea Legii bugetului de stat pentru anul 2018 nr.289/2017 (art.1, 2, 3, ș.a), nr.151 din 15.05.2018, aprobat prin HG nr.418 din 14.05.2018, autor Ministerul Finanțelor; Raportor Comisia economie, buget și finanțe.

Rapoartele Comisei economie buget și finanțe la acest proiect au fost publicate pe pagina web a Parlamentului la rubrica „Proiecte de acte legislative”. În conținutul Anexei la raportul pentru lectura a doua (Sinteza amendamentelor), sunt menționate propunerile reflectate în Avizul Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media. Deputatul D. Diacov în baza informațiilor prezentate la 16.05.2018 de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a propus ca proiectul să fie completat cu prevederi noi în partea ce ține de alocarea sumei de 462 mii lei pentru acoperirea deficitului bugetar a Consiliului raional Basarabeasca necesare pentru suplinirea componentei raionale de finanțare a instituțiilor de învățământ primar și general din raion, în scopul finanțării gimnaziilor din localitățile Iordanovca și Iserlia. Amendamentul nu a fost acceptat de plenul Parlamentului.

Totodată, se menționează că urmare a examinării paginii web a Parlamentului, s-a constatat că deși Rapoartele comisiilor sesizate în fond se publică înainte de prima și a doua lectură, acestea nu includ sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate¹².

Conform articolului 32, pct. 6), din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, “în urma avizării și consultării publice, autorul proiectului întocmește sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, precum și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, conform unuia dintre modelele indicate în anexele nr. 2 și nr. 3. Sinteza obiecțiilor și propunerilor și sinteza recomandărilor pot fi incluse într-un singur document (denumit în continuare – sinteză).

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de lege pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Parlamentul Republicii Moldova cooperează cu organizațiile societății civile în baza Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005 și a Dispoziției DD/C-1 nr.32 din 31 martie 2010 a Președintelui Parlamentului Republicii Moldova.

În primul semestru al anului 2018, conform raportului Secretariatului Parlamentului, au fost recepționate 37 de contribuții din partea ONG-urilor. Parlamentul Republicii Moldova asigură prin intermediul comisiilor permanente accesul societății civile la ședințele acestora și la dezbaterile publice organizate. ONG-urile participante la procesul legislativ oferă expertiză pe diverse domenii legislative. Unele contribuții au fost luate în considerație în întregime, altele parțial sau sunt în proces de examinare. Indiferent de statutul acestor contribuții, raportul recepționat a reiterat faptul că Parlamentul Republicii Moldova rămâne deschis și transparent în procesul legislativ.

Ședințele de lucru din 2017 cu privire la revizuirea și completarea Strategiei de dezvoltare a societății civile 2012 – 2015 SDSC au dus la aprobarea acesteia pentru anii 2018-2020 în Plenul Parlamentului la data de 23 martie 2018. Comisiile de profil din cadrul Parlamentului Republicii

¹² <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/3276/language/ro-RO/Default.aspx>
<http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=b082a9ee-79be-4c26-a664-f6c954e5412b>

Moldova evidențiază importanța implicării societății civile în administrarea proceselor publice și manifestă deschidere pentru facilitarea dialogului constructiv în acest sens.

Direcția informațional-analitică solicită semestrial rapoartele de cooperare și le sintetizează pentru a monitoriza procesul dat și a vizualiza activitățile de cooperare. Astfel, 8 din 10 comisii au răspuns pozitiv după cum urmează în tabelul de mai jos.

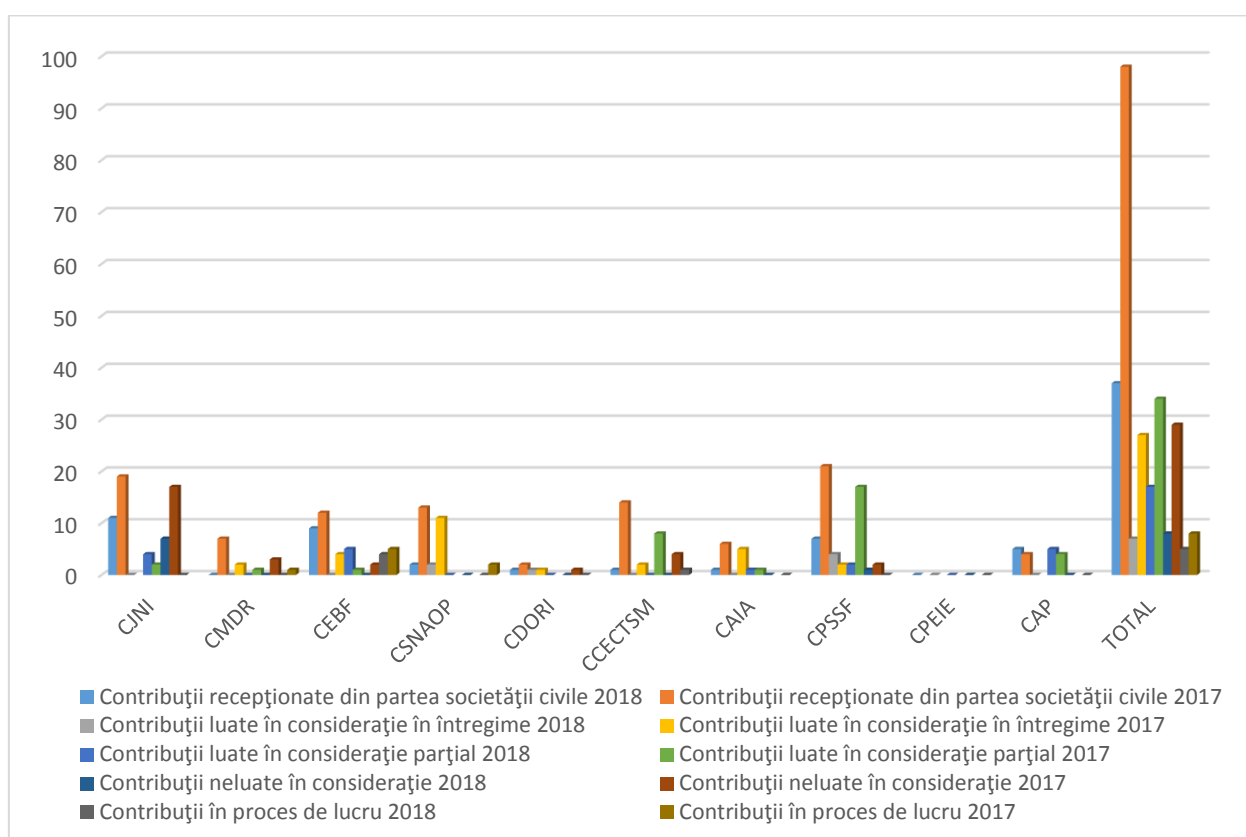
Tabel nr. 1: Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în semestrul I, 2018

Comisia permanentă	Contribuții recepționate din partea societății civile	Contribuții luate în considerație în întregime	Contribuții luate în considerație parțial	Contribuții neluate în considerație	Contribuții în proces de lucru
Comisia juridică, numiri și imunități	11		4	7	
Comisia mediul și dezvoltare regională					
Comisia economie, buget și finanțe	9		5		4
Comisia securitate națională, apărare și ordinea publică	2	2			
Comisia drepturile omului și relații interetnice	1	1			
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	1				1
Comisia agricultură și industrie alimentară	1		1		
Comisia protecție socială, sănătate și familie	7	4	2	1	
Comisia politică externă și integrare europeană					
Comisia administrație publică	5		5		
TOTAL	37	7	17	8	5

Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

Evaluarea informației relevă un nivel ridicat de preluare a contribuțiilor recepționate (aproximativ 67%) și un nivel mai scăzut de preluare a acestora în întregime (aproximativ 25%, cu 3% mai puțin decât în anul 2017). Decalajul în comparație cu anul precedent se datorează numărului crescut de contribuții care sunt luate în considerație parțial - aproximativ 42%, cu 7% mai mult decât în anul 2017, pe când 28% (cu 2% mai puțin decât în anul 2017) – nu sunt luate în considerație.

Grafic 2. Ponderea de preluare a contribuțiilor recepționate din partea societății civile pe marginea proiectelor de legi înainte de a doua lectură

Sursă: Raportul Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova

În perioada vizată, au avut loc 14 audieri și dezbateri publice inițiate de către comisiile permanente și deputați, 9 ședințe de lucru/mese rotunde și ateliere cu consultarea ONG-urilor pe marginea diferitor probleme de interes public. De asemenea, comisiile permanente au participat la 6 conferințe internaționale/forumuri/congrese/vizite de studiu, în cadrul cărora au fost abordate subiecte privind echilibrul viață profesională – viața de familie, implementarea Planului de acțiuni privind Strategia de descentralizare administrativă, Legea privind statutul alesului local, propuneri privind modificarea și completarea Codului Electoral, Planul de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018 – 2022.

Deși a fost prezentată informație exhaustivă Secretariatului Grupurilor de Monitorizare privind monitorizarea preluării propunerilor și obiecțiilor de la societatea civilă de către Parlament, acțiunea se constată de a fi **realizată parțial** pentru termenul curent de raportare, din lipsa informației vizate pe pagina web a Parlamentului, conform indicatorului de realizare a acțiunii.

Raportul realizat de către Asociația Promo-Lex “Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2017” a identificat în cadrul interviurilor cu deputații recomandarea de a *instaura un sistem care să permită la începutul fiecărei sesiuni adoptarea unei liste de legi care să fie evaluate de comisii. Această listă fiind publică, va da posibilitatea ca și societatea civilă să se implice în evaluarea legilor selectate*. Reiterăm astfel concluzia identificată la acțiunea 8, privind necesitatea intensificării eforturilor de a publica planurile de activitate ale comisiilor parlamentare în parte.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ, de la înregistrarea proiectului de lege în Parlament și pînă la adoptarea legii	Trimestrul IV anul 2017	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului recepționat din partea Secretariatului Parlamentului, progresul în realizarea acțiunii nr. 13 pentru perioada semestrului I al anului 2018 rămîne același ca și în anul precedent.

Totodată, la 14 februarie 2018 a fost publicat Raportul de progres al Proiectului PNUD „Consolidarea Guvernanței Parlamentare în Moldova” pentru anul 2017¹³, în cadrul căruia a fost realizată analiza funcțională a proceselor de lucru¹⁴ și dezvoltat conceptul dezvoltării sistemului informațional al Parlamentului. În anul 2017, proiectul a contribuit la elaborarea și aprobarea planului de transformare a tehnologiilor informaționale și de comunicație și a sarcinilor tehnice. De asemenea, a fost aprobat un proiect de dezvoltare a sarcinilor tehnice pentru un soft de vot electronic. Cursuri specializate de instruire au fost organizate pentru angajații în domeniul tehnologiilor informaționale. În același an a fost supus testărilor proiectul unei noi pagini web.

Conform raportului proiectului PNUD, dezvoltarea sistemului e-Parlament a fost indicată drept prioritară pentru anul 2018. Conform informației, au fost create module separate pentru a eficientiza activitatea în interior și interacțiunea cu cetățenii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	PARTIAL REALIZAT

Secția pentru lucrările plenului Parlamentului a Secretariatului Parlamentului informează că în Semestrul I al anului 2018 pe agenda Parlamentului au fost înregistrate 221 de proiecte de acte legislative. Din totalul numărului de proiecte intrate în procedură legislativă, CNA a fost sesizat să prezinte avize de expertiză anticorupție la 91 proiecte de inițiative legislative. La situația zilei de 30 iunie CNA a prezentat 75 de avize anticorupție, la 16 inițiative nu a expirat termenul de avizare.

De asemenea au fost recepționate și 23 de expertize anticorupție la inițiativele legislative transmise spre avizare Centrului la sfârșitul anului 2017.

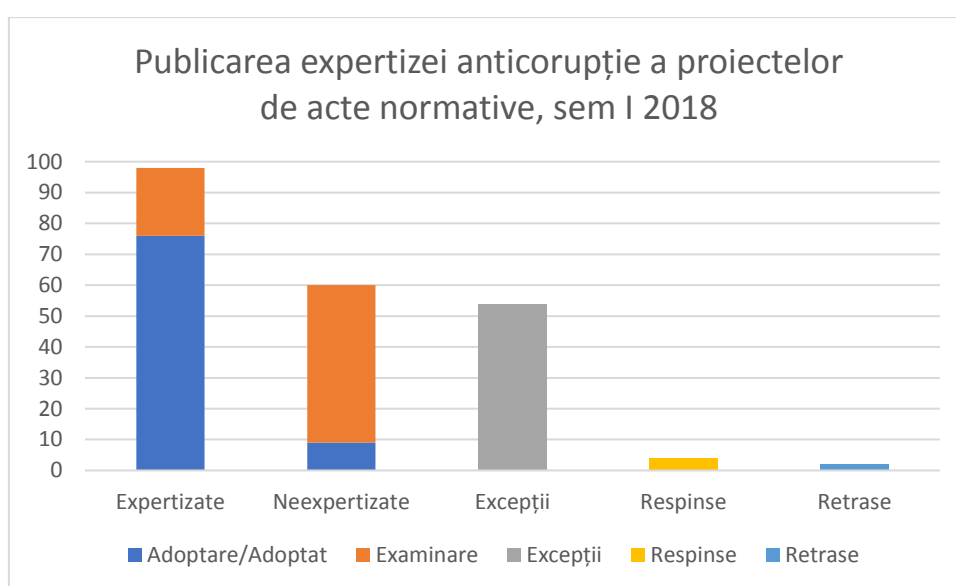
Conform prevederilor Legii integrității nr. 82/2017 și ale Legii nr. 100/2017 privind actele normative, expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament. Proiectele actelor normative (Constituția Republicii Moldova, legile și hotărârile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și

¹³ <http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=fBQagrm8Cxo%3d&tabid=211&language=ro-RO>

¹⁴ http://www.md.undp.org/content/moldova/en/home/library/effective_governance/functional-and-institutional-analysis-findings-and-recommendatio.html

ordonanțele Guvernului), sînt expediate Centrului Național Anticorupție pentru a fi supuse expertizei anticorupție. În contextul prevederilor expuse, se identifică necesitatea identificării categoriei de acte prezentate în raportul privind implementarea acțiunii, pentru a asigura respectarea obligației conform normelor legale.

Un element pozitiv este includerea cu o frecvență crescîndă a rubricii privind raportul de expertiză elaborat de către Centrul Național Anticorupție în lista organelor de avizare la categoria "proiecte de acte legislative" pe pagina web a Parlamentului. Din totalul actelor normative publicate pe pagina web oficială a Parlamentului în perioada 1 ianuarie – 30 iunie 2018 (218), raportul de expertiză elaborat de CNA este publicat pentru 76 proiecte de acte normative cu statut "Adoptare/Adoptat" și 22 acte normative cu statut "Examinare". Raportul de expertiză elaborat de CNA nu este publicat pentru 9 acte normative cu statut "Adoptare/Adoptat" și 51 – cu statut "Examinare". Este demnă de dezbatere situația actelor normative publicate cu statut de "Examinare" din primele luni ale anului 2018, raportul de expertiză pentru acestea nefiind publicat pînă în prezent. Din lista actelor normative publicate, 54 constituie excepții care nu necesită efectuarea expertizei anticorupție, 4 proiecte de acte normative au fost respinse și 2 – retrase.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de legi înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de legi	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Secția pentru lucrările plenului Parlamentului a Secretariatului Parlamentului informează că de la începutul anului 2018 în Parlament au fost înregistrate și au intrat în procedură legislativă 74 de proiecte de acte legislative ale Guvernului.

În urma analizei efectuate asupra respectării cerințelor de prezentare a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză efectuate de CNA doar la 12 proiecte de acte legislative Guvernul a anexat sinteza obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză

Se recomandă pentru realizarea acțiunii nr. 15, introducerea modificărilor la Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Pilonul II al Strategiei include acțiuni de consolidare a integrității în serviciul public, îmbunătățirea încrederii populației în autoritățile administrației publice centrale și locale, asigurarea sancționării incidentelor de integritate și manifestărilor de corupție, consolidarea transparenței și a unui proces decizional echitabil. Întru realizarea obiectivului de consolidare a integrității în serviciul public, o serie de acțiuni introduse prevăd perfecționarea bazei instrumentale a instituției, prin introducerea rigorilor ferme de asigurare a transparenței, intoleranței, protecției avertizorilor de integritate și a drepturilor omului. Relațiile dintre instituții de asemenea sunt abordate din perspectiva promovării unei cooperări oneste și transparente, prin asigurarea schimbului de informații și organizarea activităților comune de instruire, apelarea la instituția abilitată în cazul confruntării cu dileme de integritate. Toate aceste acțiuni sunt fiabile prin prisma responsabilității manageriale față de angajați și instituționale față de cetățeni.

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită
- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice

Acțiunile componente ale Priorității II.1 au termenul de realizare "Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres". Astfel, progresele în implementarea acțiunilor nr. 1 – 18 vor fi evaluate la sfârșitul anului 2018, cu termenul de raportare de către entitățile implementatoare – pînă la data de 15 ianuarie 2019.

Acțiunile 15-18 nu sunt scadente în semestrul I al anului 2018. Cu toate acestea, a fost raportată organizarea instruirilor cu privire la rigorile de integritate instituțională de către **Institutul Național de Justiție**, cu aportul **Procuraturii Generale, Consiliului Superior al Procurorilor și Consiliului Superior al Magistraturii**, la următoarele subiecte:

11 aprilie 2018 – 1 seminar la subiectul "Competențele procesuale și statutul consultantului procurorului, metode și prevenire a comportamentului corupțional" (11 aprilie 2018) – 25 consultanți ai procurorilor instruiți;

14 mai 2018 – 1 curs de instruire cu genericul "Metode de prevenire a comportamentului corupțional" – 10 judecători și 14 procurori instruiți;

17 mai 2018 – 1 seminar la subiectul "Metodica investigării infracțiunilor de corupție și a celor conexe" – 17 judecători și 14 procurori instruiți;

23 mai 2018 – 1 seminar cu genericul "Metode de prevenire a comportamentului corupțional" fiind instruiți 4 asistenți judiciari, 3 grefieri, 4 șefi secretariate, 9 specialiști.

Din raportul prezentat de către **Agencia Servicii Publice**, pe marginea instruirilor agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională, în total pentru perioada de referință au fost instruiți 1234 de angajați.

Ministerul Justiției, pe parcursul perioadei de referință, a organizat 2 seminare de instruire: "Respectarea legislației privind declararea averii și intereselor personale" la care au participat 116 de agenți publici, "Crearea climatului de integritate"-22 participanți, "Evaluarea integrității instituționale", fiind instruiți 14 angajați.

Academia de Administrare Publică a organizat 3 cursuri de dezvoltare profesională, fiind instruiți în total 82 de reprezentanți ai entităților publice, la subiectele "Integrarea profesională în funcția publică" (2 cursuri câte 8 ore academice) și "Etica și integritatea funcționarului public" (24 ore academice). Este relevant de menționat Planul de Dezvoltare Profesională a Funcționarilor Publici la Comanda de Stat pentru semestrul I, anul 2018¹⁵, elaborat în baza Hotărârii Guvernului nr. 49 din 16.01.2018 cu privire la comanda de stat privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici în anul 2018. Planul urmărește printre obiective sporirea nivelului de responsabilizare a funcționarilor publici, implicați în procesul de prestare a serviciilor publice cetățenilor prin prisma principiilor transparenței, accesibilității și a calității, precum și sporirea nivelului de respectare a normelor de conduită, evitarea conflictului de interese și eradicarea fenomenului de corupție în serviciul public.

Totodată, **Serviciul de Informații și Securitate** a informat privind participarea unui angajat la cursul "Elaborarea și coordonarea proiectelor de acte normative", organizat de AAP.

Cu toate acestea, analiza prevederilor H.G. nr. 49/2018 relevă planificarea cursului "Etica și integritatea funcționarului public" doar pentru un grup de 25 funcționari publici la nivel central. Considerându-se modificările curente în legislația din domeniul vizat, precum și responsabilitățile crescînde a entităților publice de a asigura aprobarea și implementarea instrumentelor de consolidare a integrității profesionale și instituționale, inclusiv prin desemnarea persoanelor responsabile la acest capitol în cadrul instituției, ar fi relevantă repetarea cursului în domeniul integrității cel puțin de două ori pe an și organizarea acestuia atît pentru funcționarii publici din cadrul APC precum și funcționarii publici din cadrul APL, care din anul 2018 sunt responsabili să aprobe și să implementeze planuri de acțiuni anticorupție la nivel local. Conform informației prezentate de AAP, relevanța constatării este susținută și de rezultatele chestionarelor de evaluare a activităților de instruire care sunt completate de funcționarii publici la finele fiecărui curs de dezvoltare profesională ținut la Academia de Administrare Publică. Totodată, oferirea posibilității de dezvoltare profesională în domeniul integrității unui număr mai mare de funcționari publici din cadrul APC și APL va servi unei realizări mai eficiente a obiectivelor Strategiei.

Casa Națională de Asigurări Sociale, pe parcursul perioadei de gestiune, a organizat 2 seminare de instruire internă cu tematica „Etica și integritatea funcționarilor publici” cu suportul reprezentanților Centrului Național Anticorupție, la care au participat 41 agenți publici.

¹⁵ <http://aap.gov.md/files/ddp/planuri/18/s1/plan.pdf>

De către **Centrul Național Anticorupție**, în semestrul I la anul 2018 au fost desfășurate 269 instruirii cu privire la rigorile de integritate profesională pentru 10.587 agenți publici, din care 1286 sunt agenți publici cu funcții de conducere în cadrul entităților publice.

Din 14 solicitări scrise parvenite în adresa Centrului privitor la organizarea instruirilor în domeniul integrității și anticorupției, 10 solicitări au fost executate, 4 sunt planificate pentru executare în trim. III 2018. Potrivit chestionarelor de evaluare a instruirilor 99% din respondenți au menționat despre utilitatea instruirilor și prestația foarte bună și bună a formatorilor.

Conform indicatorilor prevăzuți la **acțiunea nr. 17**, privind "Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la legislația evaluării integrității instituționale", Centrul Național Anticorupție a organizat în semestrul I al anului 2018, 27 de instruirii privind legislația evaluării integrității instituționale pentru 835 agenți publici, inclusiv 115 agenți publici cu funcții de conducere.

Din numărul total de 3 solicitări parvenite din partea entităților publice au fost executate toate.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% de respondenți la chestionarele de evaluare a instruirilor.

Cu referire la **acțiunea nr. 18**, privind "Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate instituțională", în perioada semestrului I a.c. au fost desfășurate 26 de instruirii pentru 726 de agenți publici, inclusiv cu funcții de conducere. Din acestea, merită a fi menționate instruirile la subiectul „Trăsături specifice ale managementului riscurilor de corupție” organizate pentru 85 de auditorii interni și șefi ai misiunilor de audit din sectorul public. Subiectul a fost abordat în 3 cursuri de instruire cu genericul „Aspecte generale privind achizițiile publice și managementul riscurilor de corupție. Colaborarea auditorilor interni cu alți furnizori de asigurare” desfășurate de Ministerul Finanțelor.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 100% de respondenți la chestionarele de evaluare a instruirilor.

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Nivelul de realizare
19	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor sectoriale anticorupție la nivelul APC din subordinea Guvernului responsabile de sectoarele prevăzute la acțiunile 20–28	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CNA	REALIZAT

Nr.	Acțiunea	Termenul de realizare	Responsabili	Indicatori de progres	Nivelul de realizare
20	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul vamal	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SV; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 410 din 07.05.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Vamal. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE

21	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul fiscal	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; SFS; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 325 din 17.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Serviciului Fiscal de Stat. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
22	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul achizițiilor publice	Trimestrul IV 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MF; AAP; CNA; ANI	Planul – aprobat prin H.G. nr. 370 din 21.04.2018. Raportul trimestrial a fost prezentat Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Agenției Achiziții Publice. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
23	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; ME; APP; CNA; ANI	Plan aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 554 din 18.06.2018. Responsabil de raportare conform HG 554/2018 – Agenția Proprietății Publice. APP a informat privind solicitarea informației privind implementarea Planului de la 33 entități în care APP exercită funcția de fondator și APC responsabile de implementarea Planului. Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului și nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Agenției Proprietății Publice. Gradul de realizare – 1	PARTIAL REALIZAT
24	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor medicale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MS; CNAM; CNA; ANI	Plan aprobat în ședința de Guvern din 12.09.2018. Gradul de realizare – 1	PARTIAL REALIZAT
25	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul educației	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MEd; CNA; ANI	Plan aprobat în ședința de Guvern din 20.08.2018. Informație preliminară privind implementarea prezentată Secretariatului, însă nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Gradul de realizare – 2	ÎN PROCES DE REALIZARE
26	Aprobarea și implementarea planului sectorial	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare.	Guvernul; MAIA; CNA;	Conform raportului MADRM, Planul în proces de elaborare Gradul de realizare – 0	NEREALIZAT

	anticorupție în domeniul agroalimentar (subvenționări în agricultură, siguranța alimentelor etc.)	Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	ANI			
27	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I 2018 – pentru implementare	Guvernul; MAI; CNA; ANI	Planul sectorial anticorupție în domeniul asigurării ordinii publice pentru anii 2018-2020 a fost aprobat prin HG nr. 597 din 26.06.2018. (publicat la data de 29.06.2018 în Monitorul Oficial Nr. 235-244 art. Nr: 653) Raportul trimestrial nu a fost prezentat Secretariatului și nu este publicat pe paginile web ale Guvernului și Ministerului Afacerilor Interne. Gradul de realizare – 1		PARȚIAL REALIZAT
28	Aprobarea și implementarea planului sectorial anticorupție în domeniul protecției mediului ambiant	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, trimestrial, începând cu trimestrul I anul 2018 – pentru implementare	Guvernul; MM; CNA; ANI	Plan elaborat și prezentat Guvernului spre examinare Gradul de realizare – 0		NEREALIZAT
Gradul total de realizare a planurilor sectoriale						1.11

* Gradul de realizare: 0 – nerealizat, 1 – parțial realizat, 2 – în proces de realizare; 3 – realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea unui mecanism de coordonare a elaborării și implementării planurilor anticorupție la nivel local	Trimestrul II anul 2017	Guvernul; CS; CALM; CNA; ANI	Actul normativ privind mecanismul de coordonare a implementării planurilor anticorupție, aprobat. Mecanismul de coordonare funcțional	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	REALIZAT

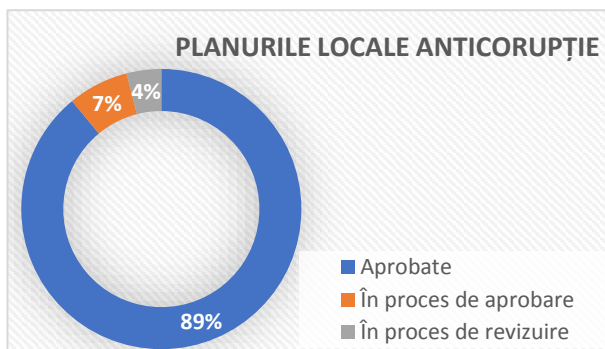
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Adoptarea și implementarea planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru aprobare. Permanent, semestrial, începând cu trimestrul I anul	APL de nivelul II; CS; CALM; CNA; ANI	Planurile anticorupție la nivel local, adoptate de către APL de nivelul II. Rapoartele semestriale privind implementarea planurilor, audiate în cadrul Grupului de monitorizare 2 și publicate pe	Monitorul Oficial al RM; pagina web a Guvernului	ÎN PROCES DE REALIZARE

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
		2018 – pentru implementare		paginile web ale Cancelariei de Stat și APL de nivelul II		

În colaborare cu expertul sectorial, CNA a asigurat elaborarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, care a fost publicat pe pagina web a CNA¹⁶. Modelul a fost transmis către cele 35 de unități administrativ teritoriale de nivelul II pentru ajustare în cadrul Grupurilor de lucru create în fiecare unitate administrativ-teritorială, conform necesităților identificate la nivelul comunității locale și aprobare în cadrul ședințelor Consiliilor locale.

Modelul Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 are ca obiectiv *“Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,”* și este constituit din 5 priorități la nivel local pentru soluționarea problemelor identificate, *Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență, Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane, Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.* Subsecvent, modelul Planului local anticorupție include 17 rezultate scontate care stabilesc schimbarea ce urmează a se produce la nivel local prin realizarea a 35 de acțiuni, cu posibilitatea ajustării la necesitățile identificate la nivelul administrației publice locale.

În rezultat, din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare a CNA, pentru perioada semestrului I al anului 2018, din numărul total de Consilii raionale, 89% au aprobat Planurile anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 (Anenii Noi, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Călărași, Cimișlia, Comrat, Dondușeni, Edineț, Fălești, Florești Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnîța, Rezina, Rîșcani, Strășeni, Șoldănești, Ungheni, Taraclia, UTA Găgăuzia, Căușeni, Soroca, Drochia, Orhei, Telenești,

Sîngerei, Ștefan-Vodă, Glodeni).

Subsidiar, planul local anticorupție urmează a fi aprobat la următoarele ședințe ale Consiliului municipal Chișinău și Consiliului raional Dubăsari.

Totodată, ca urmare a instruirilor desfășurate în 2016 în cadrul proiectului „Transparența și responsabilitatea autorităților publice prin activități comune ale mass-media și ONG-urilor locale și regionale”, realizat de Centrul Contact și finanțat de Uniunea Europeană, Consiliile raionale Telenești, Criuleni, Călărași și Primăria orașului Cimișlia, Primăria mun. Bălți au elaborat Planul strategic local anticorupție și de integritate a APL pentru perioada 2016-2021. Inițiativa de a adopta un Plan de acțiuni anticorupție cu un termen de implementare de 5 ani (2016-2021) este una salutară, însă aceasta presupune asumarea responsabilității de a adopta modificări

¹⁶https://www.cna.md/public/files/sna_cadrunormativ/Planul%20local%20anticoruptie%20pentru%20anii%202018-2020.docx

ulterioare ale acestui Plan, în conformitate cu documentele de politici care au fost adoptate ulterior, precum Strategia Națională de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017-2020. În rezultat, din Consiliile municipale/raionale sus-citate, Consiliile raionale Criuleni și Telenești și-au revizuit Planurile locale cu introducerea noilor rigori de integritate.

Consiliul municipal Bălți, rămîne restant și urmează în termeni optimi sa adapte propriul Plan anticorupție la noile rigori de integritate.

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Pentru **prioritatea II.3** au raportat 13 entități din 41, o rată de 32% (cu 12.36% mai mult decât în anul 2017).

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern	Trimestrul II anul 2018	CS; Centrul de e-Guvernare; MJ	Platforma electronică ce permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de legi și de hotărâri ale Guvernului, integrată pe pagina web oficială a Guvernului după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator	Pagina web a Guvernului	ÎN PROCES DE REALIZARE

Hotărârea Guvernului nr.414 din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat, prevede în pct. 20 modificarea denumirii Instituției publice „Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)” (în SNIA indicată ca „Centrul de eGuvernare”) în Instituția publică „**Agencia de Guvernare Electronică**” (AGE). Astfel, în contextul raportărilor ulterioare se va utiliza denumirea nouă a instituției.

Articolul 22 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prevede utilizarea Sistemului informațional e-Legislație și publicarea în cadrul acestuia a tuturor versiunilor proiectului actului normativ la diferite etape ale elaborării acestuia, precum și a materialelor suplimentare corespunzătoare etapei respective de elaborare, de către autoritatea publică sau subiectul cu drept de inițiativă legislativă care elaborează proiectul actului normativ, cu excepția Președintelui Republicii Moldova și a deputaților în Parlament.

Conform raportului prezentat de către Agenția de Guvernare Electronică, SI ”e-Legislație” are ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă și a fost dezvoltat astfel încât să cuprindă traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ (elaborare, avizare, expertizare), concentrate într-un singur sistem - accesibil subiecților implicați în procesul legislativ, inclusiv a publicului.

Ținând cont de indicatorul de progres al acțiunii în cauză, AGE recomandă ca la etapa elaborării de către Ministerul Justiției a proiectului viitorului Regulament al SI „eLegislație”, să se stabilească expres că sistemul informațional respectiv să fie integrat pe pagina web oficială a Guvernului (<http://gov.md/ro>), după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator.

Concomitent, AGE a propus Cancelariei de Stat, în calitate de administrator al conținutului informațional al Paginii oficiale a Guvernului în rețeaua Internet, să implice în realizarea acțiunii în cauză și Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (succesorul de drepturi și obligații ale Î.S. „Centrul de Telecomunicații Speciale”), care în conformitate cu pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.1464/2007, este administratorul tehnico-tehnologic al paginii <http://gov.md/ro>.

Totodată, Agenția de Guvernare Electronică își exprimă disponibilitatea să se alăture realizării acțiunii 31 prin prisma integrării SI „e-Legislație” cu platformele centralizate de e-Guvernare (serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog).

Conform raportului prezentat de **Ministerul Justiției**, la 25 ianuarie 2018 a fost emis Caietul de sarcini pentru achiziționarea serviciilor de ajustări și dezvoltare a Sistemului Informațional Automatizat „e-legislație”. În prezent, sistemul se află în proces de testare cu toate autoritățile publice ale administrației publice centrale de specialitate. Totodată, a fost actualizată lista persoanelor implicate în procesul de elaborare a actelor normative, pentru a crea acces în sistemul informațional „e-legislație”. Urmează a fi încheiat un contract de prestare servicii pentru dezvoltarea sistemului după necesitățile utilizatorilor.

Totodată, se preconizează lansarea oficială a sistemului „e-legislație” și urmează să fie asigurată interconectarea cu Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md). Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea sistemului informațional autorizat „e-legislație” se definitivează pentru a fi transmis spre consultare publică.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent , cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Centrul de e-Guvernare; entitățile prestatoare de servicii	Numărul de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md , lansate anual. Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md	Platforma www.servicii.gov.md	ÎN PROCES DE REALIZARE

În calitate de posesor al portalului guvernamental unic al serviciilor publice (<https://servicii.gov.md/>), **Agenția de Guvernare Electronică** (AGE) informează că, la momentul raportării, portalul are două interfețe: interfața informativă - pe care se regăsesc fișele/pașapoartele serviciilor publice, care conțin informații despre 603 servicii publice (cu 11 mai mult decât în anul 2017), și interfața interactivă care oferă beneficiarilor acces către 149 e-servicii (cu 23 mai mult decât în anul 2017), care au fost integrate și respectiv, sunt accesibile de pe portal.

Potrivit prevederilor pct.4 lit.c) din Hotărârea Guvernului nr.330/2012 cu privire la crearea și administrarea portalului guvernamental unic al serviciilor publice, sarcina integrării pe portal a

serviciilor publice electronice noi, inclusiv celor în curs de dezvoltare, le revine nemijlocit entităților prestatoare de servicii publice. Totodată, AGE este responsabilă doar de asigurarea funcționării portalului și acordarea autorităților interesate a suportului metodologic pentru actualizarea informației și integrarea serviciilor electronice în portal (conform pct.5 lit.a) și b) din Hotărârea Guvernului nr.330/2012). În continuare, AGE va putea asigura doar verificarea anuală a indicatorului de progres ce ține de numărul serviciilor publice noi integrate pe portalul <https://servicii.gov.md/>.

Este oportun de menționat că, în cadrul realizării Planului de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021 (Hotărârea Guvernului nr.966/2016), se prevăd mai multe acțiuni aferente dezvoltării și îmbunătățirii administrării portalului guvernamental unic al serviciilor publice, în special acțiunile 1.15., 3.29., 3.37. și 3.39. Astfel, este posibil că, în cadrul implementării reformei de modernizare a serviciilor publice, numărul total al serviciilor publice să se reducă, dat fiind faptul că în anul 2018 se planifică un amplu exercițiu de eliminare a serviciilor ineficiente și depășite de timp.

Cu referire la Indicatorul al doilea („Numărul de servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md”), achitarea electronică are loc prin Serviciul Guvernamental de Plați Electronice (MPay). Accesarea unui serviciu public concret poate avea loc prin portal, achitarea însă efectuându-se prin Serviciul MPay. În acest context, AGE a raportat că în prezent sunt integrate cu Serviciul MPay 33 grupuri de servicii, ce permite achitarea prin MPay pentru obținerea a peste 60 de acte/certificate etc. La momentul raportării, 23 autorități prestatoare de servicii publice și 16 operatori de plăți sunt conectați la Serviciul MPay (datele sunt neschimbate comparativ cu anul 2017).

Pentru perioada semestrului I al anului 2018, **Agencia Servicii Publice** informează despre disponibilitatea a 68 servicii electronice prestate. Totodată, 6 servicii electronice pot fi procesate prin intermediul paginii web oficiale ale Agenției. Din serviciile prestate: 5 prevăd înregistrarea și licențierea unităților de drept, 7 – cadastrale, 20 - stare civilă, 6 – disponibile prin intermediul Buletinului de identitate electronic, 12 – în domeniul evidenței persoanelor, 6 - în domeniul evidenței și documentării conducătorilor de vehicule, 7 – servicii în domeniul evidenței și documentării vehiculelor, 4 – în domeniul confecționării și eliberării numărului de înmatriculare, 1 – programare prealabilă.

La situația din 30.06.2018, **Serviciul Fiscal de Stat** a prestat, prin intermediul platformei www.servicii.gov.md 46 de servicii, dintre care 31 sunt servicii electronice. Toate serviciile electronice prestate de SFS sunt gratuite pentru contribuabilii care întrunesc cerințele stipulate în art. 187 alin (2¹) lit d) și e) din Codul Fiscal, care conține prevederile la subiectul prezentării dării de seamă fiscale. Contribuabilii care nu corespund acestor cerințe beneficiază de serviciile electronice prestate de SFS prin accesul oferit de Î.S. "Fiscservinform" în bază de contract.

Serviciul de Informații și Securitate a definitivat și transmis către Ministerul Economiei și Infrastructurii proiectul pașaportului electronic a actului permisiv (certificatul de acreditare a prestatorului de servicii de certificare) pentru ghișeul unic.

Casa Națională de Asigurări Sociale a lansat, în perioada de referință, 11 servicii noi prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md. Lista serviciilor publice prestate de CNAS a fost actualizată la data de 04.05.2018. CNAS nu prestează servicii publice cu plată electronică prin intermediul platformei www.servicii.gov.md.

În cadrul **Ministerului Apărării**, structura responsabilă de serviciile publice prestate a întreprins măsuri pentru continuarea procesului de identificare a serviciilor publice prestate de către structurile MA, în total 55 servicii publice existente (11 prestate prin intermediul platformei electronice servicii.gov.md). Astfel, în perioada de raportare a fost identificat și aprobat un nou serviciu public administrativ privind eliberarea certificatului de acordare a vizei de reședință, solicitat de secția sectorială de evidență și documentare a populației.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului, prevăzută de legislația privind comerțul interior	Trim IV anul 2017	Centrul de e-Guvernare; ME; ANSA; CNSP; APL de niv I și II	Soft implementat și funcțional; numărul de notificări înregistrate în sistem	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Potrivit raportului prezentat de către **Ministerul Economiei și Infrastructurii**, la 28 martie 2018 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 263 cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr. 753 din 14 iunie 2016, potrivit căreia a fost aprobat un nou Plan de acțiuni privind implementarea soluțiilor de ghișeu unic pentru eliberarea actelor permise.

Posesor – Ministerul Economiei și Infrastructurii;

Deținător – Agenția Servicii Publice;

Registrator – autoritățile emitente de acte permise conform Legii nr. 160 din 22 privind reglementarea prin autorizație a activității de întreprinzător.

Potrivit Planului de acțiuni, au fost aprobate 2 acte normative:

- Hotărârea Guvernului nr. 550 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise;
- Hotărârea Guvernului nr. 551 din 13.06.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului actelor permise.

De asemenea, a fost aprobată Dispoziția Guvernului nr. 88-d din 23 iunie 2018 potrivit căreia a fost instituit Grupul de lucru tehnic pentru coordonarea definitivării și implementării Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise.

Sistemul este integrat cu serviciile guvernamentale comune precum MConnect, MSign, MPass, MNotify, MPay, etc. și este plasat pe MCloud și a fost înregistrat la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

În data de 9 iulie curent, a avut loc lansarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise. În prima etapă sunt incluse în pilotare 29 de acte permise, eliberate de Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția Servicii Publice, Agenția Națională de Reglementare a Activității Nucleare și Radiologice, Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetice și notificarea privind inițierea activității de comerț, eliberată de către primăria mun. Chișinău. Până la finele anului curent se prevede lansarea în regim de pilotare și de producție încă a cel puțin 60 de acte permise, prevăzute în Nomenclatorul actelor permise din Anexa nr. 1 la Legea nr. 160/2011.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PA; MJ	Acțiunile de regres înaintate; sentințele în privința persoanelor responsabile de condamnarea RM la CtEDO, pronunțate; volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Pentru perioada semestrului I al anului 2018 **Ministerului Justiției**, raportează, că la sfârșitul lunii martie 2018 a fost intentată o sesizare către Procuratura Generală pentru intentarea urmării penale împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la încălcarea prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care a fost constatată printr-o hotărâre sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene.

Totodată, Ministerul Justiției informează ca a fost elaborată o listă a persoanelor responsabile de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO pentru anii 2015-2018. A fost admisă o cerere de regres din 11 cereri înaintate de Ministerului Justiției. Volumul de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la responsabilii de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO, constituie 19 980,90 MDL.

Procuratura Anticorupție a intervenit în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare 3 al SNIA, organizate la data de 28 mai 2018, cu argumentarea necesității de revizuire a acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile când procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal. Astfel, a fost subliniat că nu există un temei în baza căruia procurorul să se adreseze în judecată față de persoana responsabilă de condamnarea Republicii Moldova la CtEDO. În primul rând, persoana trebuie să fie condamnată, cel puțin trasă la răspundere disciplinară sau contravențională. În acest context, reprezentantul PA a punctat că nu este posibil de a merge cu o acțiune civilă atâta timp cât nu există un cadru legal funcțional, cu temeiuri care să reglementeze procedura. Totodată, Legea Integrității nr. 82 prevede dreptul persoanei de a recupera prejudiciul de la autoritatea publică, dar nu este prevăzut procedural cum se realizează această măsură. Drept urmare, membrii Grupului de Monitorizare 3 au adoptat decizia de a fi organizată o masă rotundă la subiectul implementării acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, pentru a determina modul de realizare în continuare a acestora.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a respons abilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Transmiterea tuturor proiectelor de acte legislative și normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC	Actele normative și proiectele de acte legislative aprobate de Guvern, pasibile de expertiza anticorupție, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului;/ pagina web a CNA/ Rapoarte privind activitatea de expertiză anticorupție/	ÎN PROCES DE REALIZARE

Din 13 entități raportare la prioritatea II.3, 8 entități au prezentat informație privind respectarea rigorilor de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, acestea constituind 19,51% din entitățile raportoare a SNIA în perioada semestrului I al anului 2018 (cu 8.8% mai mult decât în anul 2017).

De către instituțiile raportoare au fost prezentate date privind remiterea a 167 proiecte de acte normative către Centrul Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție (cu 56 proiecte mai mult decât în anul 2017, fapt ce se datorează sporirii atenției acordate responsabilității vizate de către entitățile raportoare):

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale – 59 acte normative (dintre care, pînă la data de 20.07.2018 – 30 de acte au fost aprobate); **Ministerul Afacerilor Interne** – 14 acte normative; **Ministerul Educației, Culturii și Cercetării** - 34 acte normative; **Ministerul Finanțelor** – 28 acte, **Consiliul Coordonator al Audiovizualului** – 1 act (proiectul Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență), **Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene** – 3 acte; **Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului** – 14 acte (10 HG și 4 Legi), **Ministerul Apărării** – 14 acte.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a raportat transmiterea spre examinare și efectuare a expertizei anticorupție a următoarelor proiecte:

- proiectul HG cu privire la înființarea Institutului Diplomatic pe lângă Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- proiectul HG cu privire la abrogarea modificărilor și completărilor ce se operează în HG nr. 182 din 16 martie 2010 cu privire la aprobarea structurilor, efectivelor de personal și indemnizațiilor de funcție în valută străină ale instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare (completarea anexei nr. 14);
- proiectul HG cu privire la abrogarea modificărilor și completărilor ce se operează în HG nr. 182 din 16 martie 2010 cu privire la aprobarea structurilor, efectivelor de personal și indemnizațiilor de funcție în valută străină ale instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare (completarea cu anexele nr. 35⁵, 35⁶).

Ministerul Economiei și Infrastructurii a raportat că toate proiectele de acte normative elaborate de către MEI au fost expediate către CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție.

Conform articolului nr. 35 din Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, *expertiza anticorupție este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative*. Conform Articolului 28 din

Legea Integrității nr. 82/2017, lit. (2) *agenții publici și entitățile publice cu drept de inițiativă legislativă, alte entități publice care elaborează și promovează proiecte de acte legislative și normative (în continuare în acest articol – autori), precum și Secretariatul Parlamentului, în cazul inițiativelor legislative ale deputaților, au obligația de a supune expertizei anticorupție proiectele de acte, cu excepția:*

- a) *documentelor de politici;*
- b) *actelor cu caracter individual de remanieri de cadre;*
- c) *decretelor Președintelui Republicii Moldova;*
- d) *dispozițiilor Guvernului;*
- e) *hotărârilor Guvernului de aprobare a avizelor asupra proiectelor de legi și decrete ale Președintelui Republicii Moldova;*
- f) *tratatelor internaționale, actelor de acordare a deplinelor puteri și de exprimare a consimțământului Republicii Moldova de a fi legată prin tratat internațional.*

În procesul de monitorizare a rapoartelor autorităților publice, a fost relevat elementul îngrijorător de menționare în continuu a expertizei judiciare în loc de expertiză anticorupție. Totodată, este binevenită inițiativa entităților raportare de a prezenta informație detaliată privind proiectele de acte normative expertizate, cu delimitarea ulterioară a acestora conform etapelor legiferării. Atenția acordată raportării va contribui la identificarea eficientă a progreselor atinse de către entități în respectarea prevederilor legale și a drepturilor cetățenilor în procesul legislativ, precum și la adresarea provocărilor, precum necesitatea dezvoltării cunoștințelor angajaților, conlucrării mai strânse între entități, acordării de consultări exhaustive în cazuri complexe.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului și publicarea ei pe pagina web a executivului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	APC; CS	Sintezele obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de legi, publicate pe pagina web a Guvernului	Pagina web a Guvernului	PARȚIAL REALIZAT

Rapoartele recepționate relevă o situație similară și pentru **acțiunea nr. 36**. Entitățile publice au prezentat informație generală, publicarea sintezei fiind raportată de către MECC, MADRM, MEI. Însă nu au fost indicate date specifice sau surse de verificare a acestora.

Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a raportat privind includerea propunerilor și obiecțiilor recepționate în tabelul divergențelor și luarea acestora în considerare în procesul de definitivare a proiectelor. Procedura a fost respectată cu excepția Hotărârii Guvernului nr. 159 din 14 februarie 2018 "pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material". Raportul de expertiză a fost prezentat în adresa MSMPs după aprobarea proiectului în ședință de Guvern, perspectiv propunerile și obiecțiile nu au fost incluse în raport.

Este relevant de menționat prevederile articolului nr. 28 al Legii integrității nr. 82/2017, conform căruia expertiza anticorupție este obligatorie pentru proiectele de acte normative, cu excepțiile prevăzute în lege, anterior transmiterii acestora spre expertiză judiciară.

În cazul **Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene**, din cele 3 proiecte de acte normative prezentate la acțiunea nr. 35, proiectul H.G. cu privire la înființarea Institutului Diplomatic pe lângă MAEIE a fost aprobat de către Guvern (HG nr.667 din 11.07.2018 "Cu privire la crearea Institutului Diplomatic", Publicat:13.07.2018, Monitorul Oficial Nr.256-265 art.Nr:726), iar celelalte 2 proiecte H.G. au fost înaintate Guvernului spre aprobare.

Conform raportului **Ministerului Apărării**, din lista actelor normative înaintate pentru efectuarea expertizei anticorupție, a fost întocmită sinteza propunerilor și obiecțiilor pentru 8 proiecte din 14, după cum urmează:

1. Proiectul hotărârii Guvernului "Cu privire la modificarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 419 din 18.06.2012" – proiectul aprobat prin Hotărâre Guvernului nr. 296 din 04.04.2018;
2. Proiectul hotărârii Guvernului "Cu privire la veniturile colectate ale Ministerului Apărării" – proiectul dat a fost aprobat de Guvern;
3. Proiectul hotărârii Guvernului "Cu privire la legitimațiile veteranilor de război" – proiectul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 182 din 28.02.2018;
4. Proiectul hotărârii Guvernului "Cu privire la rezultatele încorporării în serviciul militar în octombrie 2017-ianuarie 2018 și încorporarea în serviciul militar în aprilie-iulie 2018" – proiectul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 355 din 18.04.2018;
5. Proiectul hotărârii Guvernului "Cu privire la aprobarea obiectivelor, cerințelor și condițiilor parteneriatului public-privat pentru construirea de locuințe și obiective de menire social-culturală" – proiectul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 183 din 28.02.2018;
6. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 190-XV din 8 mai 2003 cu privire la veterani – proiectul expediat în adresa Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice;
7. Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului "Armata Profesionistă 2018-2021" – Programul dat a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 601 din 27.06.2018;
8. Proiectul hotărârii de Guvern "Cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului" (HG nr. 78 din 21.02.1994, HG nr. 77 din 31.01.2001, HG nr. 587 din 20.05.2003, HG nr. 631 din 23.05.2003, HG nr. 751 din 24.06.2003, HG nr. 897 din 23.05.2003, HG nr. 864 din 17.08.2005, HG nr. 650 din 12.06.2006, HG nr. 941 din 17.08.2006, HG nr. 362 din 03.04.2007, HG nr. 1042 din 19.09.2007, HG nr. 387 din 17.05.2010, HG nr. 980 din 19.10.2010 și HG nr. 874 din 22.12.2015) – proiectul expediat în adresa Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice.

Conform raportului **Consiliului Coordonator al Audiovizualului** privind înaintarea spre expertiza anticorupție a proiectului definitivat al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență, CNA a remis raportul de expertiză, care a prezentat următoarele constatări: *Consiliul Coordonator al Audiovizualului a respectat rigorile de transparență stabilite prin Legea nr. 239 din 13.11.2008, privind transparența în procesul decizional. Nota informativă stabilește argumente pertinente și valabile pentru justificarea soluțiilor proiectului.*

În cadrul proiectului expertizat au fost identificați factori de risc, precum: formulări ambigue, lacune de drept, lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative, atribuții care admit derogări și interpretări abuzive. La aplicarea prevederilor coruptibile ale proiectului pot fi legalizate acte de abuz de serviciu, depășiri ale atribuțiilor de serviciu și favoritismul, precum și încurajarea corupției

active/pasive și luarea/darea de mită. Prin urmare, Centrul Național al Anticorupției al Republicii Moldova, consideră că unele norme ale proiectului necesită a fi revizuite prin prisma recomandărilor înaintate, întru excluderea factorilor și riscurilor de corupție identificați.

Consiliul Coordonator al Audiovizualului va remite repetat spre expertiza anticorupție, proiectul definitivat al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență.

Conform raportului **Cancelariei de Stat**, prezentat la finele anului 2017, odată cu intrarea în vigoare a Legii cu privire la actele normative (nr. 100/2017) și asigurarea funcționalității Sistemului informațional e-Legislație, care are ca obiectiv facilitarea procesului de creație legislativă, va fi public traseul unui proiect de act normativ la toate etapele procesului legislativ, concentrate într-un singur sistem, asigurându-se astfel transparența acestui proces. Informație ulterioară la acest subiect nu a fost prezentată.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
37	Asigurarea adoptării proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea trimestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoartele trimestriale ale Cancelariei de Stat cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de legi și de hotărâri ale Guvernului a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție, concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului /Ordinea de zi a ședințelor Guvernului /	PARȚIAL REALIZAT

Potrivit raportului **Cancelariei de Stat** pentru anul 2017, una din cerințele pentru promovarea proiectelor de acte normative este prezentarea de către autorii proiectelor respective, pasibile de expertiza obligatorie a Centrului Național Anticorupție, a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție. Cu toate acestea, în anul 2018 au fost identificate cazuri de adoptare a actelor normative care nu au avut inclus în pachetul de documente anexate raportul de expertiză anticorupție.

Raportul de monitorizare a progreselor și deficiențelor înregistrate în implementarea Planurilor anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, pentru perioada semestrului I al anului 2018.

Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020 reprezintă principalul documentul de politici anticorupție la nivelul autorităților publice locale de nivelul II,

care are un caracter multidisciplinar pe termen mediu și oferă coordonatele majore de acțiune în sprijinul promovării integrității, bunei guvernări, eficienței, transparenței și îmbunătățirea structurilor și proceselor proprii ale administrației publice locale. Totodată, Planul local anticorupție contribuie la creșterea eficienței și eficacității organizaționale, precum și la creșterea gradului de responsabilizare a administrației publice locale, prin oferirea unui fundament solid în vederea prestării serviciilor publice calitative, utilizarea adecvată și eficientă a banilor publici, contribuind astfel la îmbunătățirea imaginii publice precum și la creșterea încrederii societății în autoritățile publice locale.

Planul are ca obiectiv “Dezvoltarea climatului de integritate, a responsabilității, transparenței și rezistenței la riscurile de corupție ale agenților publici din cadrul autorităților administrației publice locale și aleșilor locali,,.

Măsurile incluse în Plan sunt structurate în jurul a cinci priorități la nivelul local pentru depășirea problemelor identificate:

- Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție,
- Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență,
- Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice,
- Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane,
- Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor.

Derularea activităților incluse în modelul Planului local anticorupție vine în sprijinul și detalierea inclusiv a celor 14 măsuri din Prioritatea II.1 “Promovarea integrității în cadrul entităților publice” ale *Pilonului II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală*, al Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, aplicabile fiecărei instituții în mod particular, în funcție de riscurile, vulnerabilitățile și nevoile de intervenție specifice identificate. De asemenea, planurile sunt concepute cu o viziune concretă și realistă, fiind utilă și o analiză internă periodică privind modificarea acțiunilor cuprinse în acesta, întru asigurarea atingerii obiectivelor stabilite.

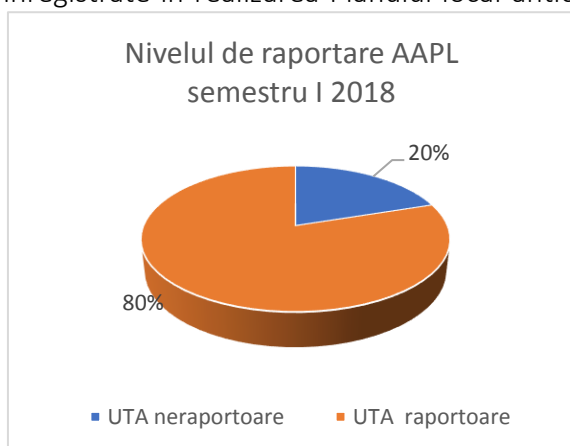
În ceea ce privește procesul de adoptare a Planului local anticorupție, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a acordat asistență tehnică cu privire la elaborarea și adaptarea modelului Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale în cadrul Grupurilor de lucru la nivelul fiecărei instituții din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II. Drept urmare, în urma elaborării, modelului exhaustiv al Planului a fost transmis către toate cele 35 de autorități publice locale de nivelul II, pentru a fi ajustat la specificul și nevoile fiecărei entități, subliniind importanța unei analize obiective a măsurilor cuprinse în plan și nu în ultimul rând identificarea unor lacune din activitatea instituției care nu își găsesc acoperire în modelul transmis.

În activitatea de asistență acordată autorităților publice locale de nivelul II, a fost subliniată importanța consultării angajaților implicați în domeniul de raportare din cadrul fiecărei instituții. Dat fiind faptul, că planul anticorupție în domeniul administrării publice locale are caracterul unui act normativ (urmând a fi adoptat prin decizia Consiliului raional/municipal), s-a recomandat respectarea dispozițiilor legale privind transparența decizională.

Analizând documentele transmise de către autoritățile publice locale, s-au constatat următoarele:

- O mare parte din unitățile administrativ teritoriale de nivelul II au preferat să preia cu fidelitate măsurile indicate în modelul transmis și au adoptat planul anticorupție în domeniul administrației publice locale în forma propusă de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, fără a-l adapta la specificul fiecărei instituții în parte, ceea ce denotă fie formalism, fie o încredere/acord adus autorilor modelului planului în ceea ce privește cultivarea integrității în sectorul public la nivelul local;
- este apreciată inițiativa și responsabilitatea prezentată de autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Hîncești, care și-au stabilit în planul anticorupție, pe lângă acțiunile regăsite în modelul transmis și alte măsuri de integritate specifice instituției, fapt ce exhibă și atrage după sine implicare și atenție detaliată;
- autoritățile administrației publice locale precum Consiliul raional Taraclia, Consiliul raional Ungheni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Cimișlia, analizînd acțiunile regăsite în modelul transmis al planului anticorupție în domeniul administrării publice locale, au decis să excludă o parte din ele, fără să realizeze în prealabil, analiza riscurilor și vulnerabilităților la corupție desprinse în acțiunile acestuia;
- pot fi considerate exemple de bune practici, documentele aprobate la nivelul Consiliului raional Orhei, Consiliului raional Hîncești, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, Consiliului raional Basarabeasca, Consiliului raional Leova;

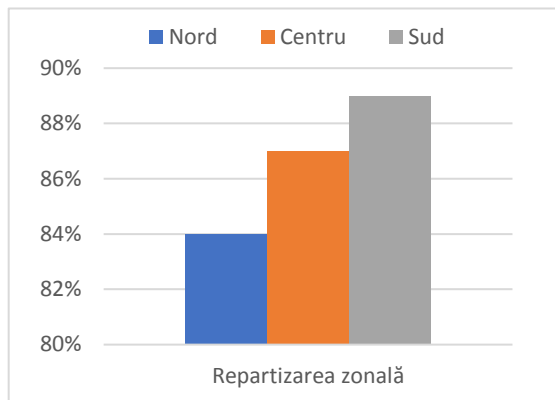
Raportul de monitorizare privind implementarea Planurilor locale anticorupție pentru anii 2018-2020, tratează datele colectate pentru semestrul I al anului 2018. Astfel, **28** de AAPL de nivelul II, ce constituie **80 %** din numărul total, au transmis către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare din cadrul CNA, rapoartele privind progresele înregistrate în implementarea acțiunilor cuprinse în Planul local anticorupție. Consiliile care nu au remis rapoartele pentru perioada semestrului I al anului 2018 sunt Consiliul municipal Chișinău (pe motivul neadoptării Planului local anticorupție în cadrul ședinței Consiliului municipal), Consiliul raional Anenii-Noi, Consiliul raional Briceni, Consiliul raional Cahul, Consiliul raional Florești, Consiliul raional Ialoveni, Consiliul raional Rezina, Consiliul raional Șoldănești. De asemenea, Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA a fost informat de către Consiliul raional Dubăsari, despre imposibilitatea raportării progreselor înregistrate în realizarea Planului local anticorupție, pe motiv că acesta urmează a fi adoptat în cadrul următoarei ședințe a Consiliului raional.

Dacă ar fi să repartizăm subiecții supuși raportării conform poziției geografice a acestora, putem evidenția o rată de raportare de 87 % la sută din Consiliile raionale/municipale din regiunea Centru, 84 % de rapoartări din regiunea Nord și respectiv 89 % -din regiunea Sud a Republicii Moldova.

Principalele dificultăți semnalate de către reprezentanții autorităților administrației publice locale privind implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020, se referă la:

- lipsa personalului și nivelul insuficient de pregătire a celui existent pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- dificultatea de a atrage și de a menține un sistem de personal specializat și lipsa unor mecanisme eficiente de raportare și sancționare a încălcărilor comise de către agenții publici;
- sistemul actual extrem de depășit și nemotivat al salarizării în domeniul administrației publice locale, segment vulnerabil evidențiat inclusiv în Raportul de monitorizare “Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018¹⁷.
- resurse financiare și umane insuficiente pentru dezvoltarea rețelelor de elaborare și implementare a politicilor publice anticorupție de la nivelul local;
- resurse financiare insuficiente pentru asigurarea accesului la pregătirea profesională a angajaților instituției;
- furnizarea de către cetățeni a unor informații false pentru obținerea de subvenții și sau ajutoare necuvenite.
- lipsa capacității proprii de realizare a analizei riscurilor și vulnerabilităților față de fenomenul corupției, de identificare a măsurilor de remediere, de elaborare a celorlalte documente solicitate la raportare;
- rigiditatea și teama angajaților de a raporta abaterile disciplinare și faptele de corupție identificate;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat organizațional optim;
- nivelul relativ scăzut al interesului salariaților și al instituțiilor publice privind organizarea de consultări și dezbateri publice periodice pentru diseminarea bunelor practici privind integritatea;
- lipsa de informare și conștientizare a consecințelor faptelor de corupție;
- cumul de atribuții ale persoanelor desemnate responsabile de monitorizarea/ implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale pentru anii 2018-2020.

¹⁷ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

Dintre **măsurile de remediere** a vulnerabilităților evidențiate de autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în rapoartele elaborate, putem menționa:

- recrutare de personal pentru ocuparea posturilor vacante existente;
- redimensionarea atribuțiilor din fișele de post ale personalului cu stabilirea unui coordonator din cadrul fiecărei entități publice, responsabil de colectarea informațiilor necesare privind stadiul implementării planului local anticorupție și raportarea semestrială către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, asigurat de CNA;
- salarizarea corespunzătoare a muncii;
- realizarea unui sistem intern de colectare periodică (lunară/trimestrială) a datelor și nu doar în zilele premergătoare raportării propriu-zise;
- participarea periodică la instruirii, precum și programe de dezvoltare profesională a agenților publici și aleșii locali;
- conștientizarea agenților publici cu privire la sancțiunile care li se pot aplica în cazul descoperii ulterioare a îndeplinirii defectuoase a atribuțiilor de serviciu;
- inițierea unui sistem de monitorizare a activității funcționarilor publici din cadrul autorităților publice locale cu funcții de execuție și de control;
- în domeniul achizițiilor: specialiști licențiați, care să fie atestați și să aibă capacitatea de a oferi consultări actorilor implicați în achiziții publice (autoritatea contractantă și operatori economici); stabilirea necesităților în funcție de nevoile reale și prioritățile autorității contractante, inițierea în timp util a procedurilor de achiziții, formularea adecvată a cerințelor de calificare, stabilirea unor factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora, respectarea legislației în materie de achiziții publice, analiza cu atenție a contractelor adiționale care se încheie în timpul derulării contractelor, fundamentarea temeinică a eventualelor modificări ale contractelor, instituirea unor proceduri specifice privind achizițiile la nivelul instituției publice locale.

Printre recomandările evidențiate au fost incluse și recomandările pe care le-au avut inclusiv operatorii economici participanți la studiu privind “Indexul de încredere în sistemul achizițiilor publice din Republica Moldova” elaborat în cadrul proiectului „Îmbunătățiri inovative în sistemul de achiziții publice din Republica Moldova prin incluziune, creativitate și practici de respectare a legislației”, anul 2018, pentru ca sistemul național de achiziții publice să devină unul mai eficient.¹⁸

- efectuarea de vizite trimestriale în teritoriu pentru identificarea la zi a vulnerabilităților;
- verificarea din surse alternative a informațiilor oferite de subiecții anchetelor sociale.

Merită de a fi accentuate și apreciată în mod separat implicarea activă a APL-urilor de nivelul II în realizarea acțiunilor incluse în Planul anticorupție în domeniul administrării publice locale, prestația cărora este una salutară și necesită de a fi menținută și consolidată, întru valorificarea și extinderea eforturilor anticorupție pe mai multe dimensiuni la nivelul administrării publice locale. Succesul se relevă și în rezultatele sondajului de opinie publică realizat de Institutul Republican Internațional, conform căruia, opinia favorabilă față de autoritățile locale a crescut cu 9% în anul 2018 comparativ cu anul precedent, echivalându-se cu 58%.

¹⁸ <http://viitorul.org/files/library/Index%20incredere%20achizitii%20WEB%20ab.pdf>

Pentru fiecare dintre măsurile incluse în Plan, autoritățile administrației publice locale colectează indicatori în cadrul unui proces de autoevaluare pe care îi raportează Secretariatului Grupurilor de Monitorizare a SNIA.

Raportul de față are drept scop monitorizarea stadiului de raportare a implementării Planurilor locale anticorupție la nivelul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II prin realizarea unei analize cantitative și calitative a documentelor transmise către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare pentru perioada, semestrului I al anului 2018.

Conform acestui document, obiectivele procesului de monitorizare sunt:

- identificarea progreselor înregistrate în implementarea Planului anticorupție în domeniul administrării publice locale;
- identificarea și corectarea problemelor practice apărute în aplicarea normelor anticorupție incluse în plan;
- creșterea gradului de cunoaștere, înțelegere și implementare a măsurilor de consolidare a climatului de toleranță zero la corupție.

În urma analizei rapoartelor autorităților administrativ teritoriale de nivelul II, privind descrierea progreselor și deficiențelor înregistrate în atingerea indicatorilor de progres a acțiunilor cuprinse în Planurile locale anticorupție, a fost înregistrată o evoluție relevantă, comparativ cu perioada anterioară de raportare, însă nivelul scăzut de realizare a acțiunilor, rămâne să existe în rapoartele prezentate pentru primele 6 luni a anului 2018. Unul din motivele principale, care a facilitat înregistrarea unor reușite nesatisfăcătoare, invocat de reprezentanții autorităților publice locale, se datorează aprobării întârziate a acestora, ceea ce nu a permis familiarizarea reprezentanților consiliilor raionale cu prevederile incluse în plan.

În urma analizei calitative a rapoartelor s-a constatat o variație semnificativă în ceea ce privește volumul de raportare pe acțiuni și indicatori de progres, o raportare neuniformă (utilizarea în același timp a mai multor tipuri de raportare) și inclusiv probleme de calitate a datelor.

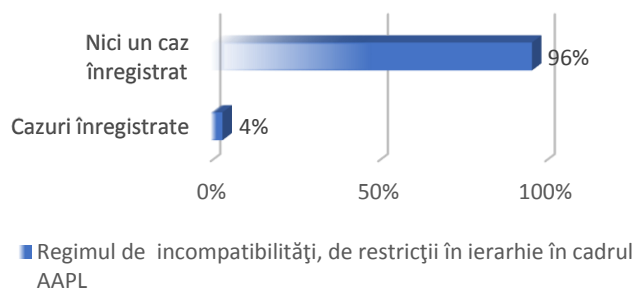
Prioritatea 1. Consolidarea integrității instituționale a APL prin prisma aplicării corespunzătoare a legislației anticorupție, urmărește 4 rezultate scontate, după cum urmează:

Rezultatele scontate:

1. *Climatul de integritate cultivat în cadrul APL de toate nivelurile.*
2. *Încălcarea măsurilor de asigurare a integrității profesionale de către agenții publici din cadrul APL și aleșii locali sancționată.*
3. *Unități de audit intern create și funcționale.*
4. *Sistem de gestiune a riscurilor, inclusiv riscurile de corupție, implementat.*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate și soluționate în entitățile publice; numărul de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității; Numărul de persoane suspendate pentru asemenea încălcări	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Respectarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității, prin evitarea promovării intereselor personale și asigurarea respectării interesului public, conform rapoartelor remise, a fost asigurată în cadrul a 26 de Consilii municipale/raionale raportoare. Un caz privind încălcarea regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității a fost raportat de către Consiliul raional Telenești, unde consilierul raional exercita

funcția de conducere a Centrului de creație al elevilor, instituție publică din subordinea Consiliului raional. Pe marginea acestui caz la 21.06.18 a fost sesizată Autoritatea Națională de Integritate, care la data de 10 august curent, a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilității, prin faptul că funcția de director al Centrului de creație din Telenești este deținută contrar

prevederilor legale, deoarece se deține simultan cu mandatul de consilier în Consiliul Raional Telenești. Prin urmare, Actul de constatare va fi publicat pe pagina oficială web a Autorității după rămânerea definitivă cu respectarea legislației privind datele cu caracter personal, fapt după care Autoritatea Națională de Integritate va sesiza Comisia Electorală Centrală în vederea ridicării mandatului de consilier raional.¹⁹

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror agenți publici sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI; CNA	Numărul de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate pe parcursul anului și numărul de declarații depuse în momentul angajării/numirii /validării mandatului. Numărul total de agenți publici angajați/numiți/cu mandatele validate care activează în entitatea publică pe parcursul anului și numărul de declarații depuse anual. Numărul de agenți publici ale căror mandat/raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului și numărul de declarații depuse la încetarea mandatului/raporturilor de muncă sau de serviciu pe parcursul anului respectiv.	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale. Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale. Pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	Parțial realizat

Prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici, evitarea conflictelor de interese în activitatea acestora, obligă agenții publici să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislație în următoarele cazuri:

a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului,

¹⁹ <http://ani.md/ro/node/379>

- b) anual,
c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Din rapoartele parvenite în adresa Secretariatului Grupului de Monitorizare al CNA, s-a evidențiat o serie de neconformități în raportarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale. S-au atestat date diferite dintre rapoartele privind numărul persoanelor angajate prin transfer sau concurs la entitatea publică și numărul declarațiilor depuse la validarea mandatelor în perioada de raportare, de asemenea, în cazul numărului de persoane care activează în cadrul autorității și numărul de declarații depuse anual la Autoritatea Națională de Integritate. Aceeași situație se regăsește și în cazurile privind numărul agenților publici care și-au încetat mandatul și numărul de declarații depuse în acest caz.

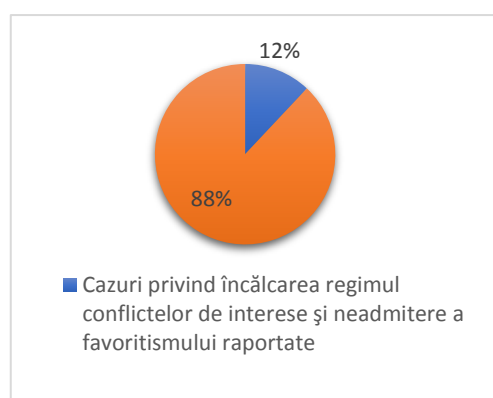
Toate aceste neconcordanțe se datorează în mare măsură faptului că începând cu anul 2018, agenții publici care cad sub incidența Legii Nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, depun declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic, ceea ce face ca raportarea de către subdiviziunile responsabile a Consiliilor raionale să devină anevoioasă sau chiar imposibilă.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sînt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Numărul conflictelor de interese declarate Numărul conflictelor de interese soluționate în cadrul entităților publice. Numărul conflictelor de interese sesizate la ANI. Numărul actelor de constatare ale ANI cu privire la conflictele de interese.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

În vederea asigurării exercitării atribuțiilor de serviciu a agenților publici cu nepărtinire și corectitudine și întru garantarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului, în cadrul subdiviziunilor Consiliul Raional Cantemir au fost înregistrate 2 cazuri de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmitere a favoritismului, în urma cărora a fost aplicată sancțiunea disciplinară.

De asemenea, un caz de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului a fost semnalat în cadrul Consiliului raional Telenești, acesta soldându-se cu demisia persoanei vizate, drept urmare, cazul a fost finalizat.

Celelalte 23 de autorități ale administrației publice locale au declarat lipsa cazurilor de încălcare a regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului.

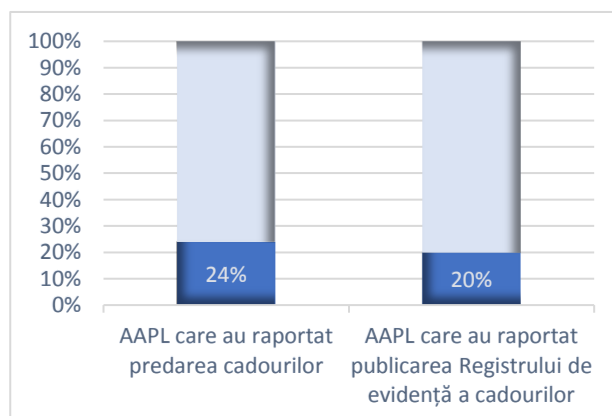

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Asigurarea respectării regimului cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a	Entitățile publice	Numărul cadourilor predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice.	Platforma electronică de asigurare a integrității	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
		indicatorilor de progres		Comisia de evaluare și evidență a cadourilor instituită și funcțională Numărul cadourilor predate comisiei de evaluare și evidență a cadourilor Numărul și suma cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice. Numărul de cadouri inadmisibile, transmise agenției anticorupție și numărul de dosare penale și contravenționale instrumentate. Registrele de evidență a cadourilor publicate pe paginile web ale entităților publice	instituționale și e-cazierul integrității profesionale	

Întru evitarea manifestărilor de corupție, agenților publici le este interzis să solicite sau să accepte cadouri (bunuri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj) care le sînt destinate personal sau familiei lor, dacă oferirea sau acordarea lor este legată direct sau indirect de desfășurarea activității lor profesionale.

În acest sens, în vederea asigurării respectării regimului cadourilor, 16 Consilii raionale ce constituie circa 62 % de autorități publice locale raportoare pentru perioada semestrului I al anului 2018 (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Căușeni, UTA Găgăuzia,

Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Glodeni, Nisporeni, Orhei, Sîngerei, Telenești, Șoldănești) au raportat despre instituirea și funcționarea Comisiei de evaluare și evidență a cadourilor. În cadrul a 6 entități publice (Consiliul raional Călărași, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Soroca și Telenești) care au raportat despre numărul cadourilor predate, în Registrele privind evidența cadourilor au fost înregistrate 25 de cadouri.

Cu referire la publicarea Registrului de evidență a cadourilor pe pagina web a autorității, au raportat 3 entități publice locale, și anume Consiliile raionale Călărași, Edineț și Telenești.

Consiliul raional Călărași, raportează pentru perioada semestru I al anului 2018, înregistrarea de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor a 6 cadouri predate, în valoare totală estimată la 600 lei.

Consiliul raional Dondușeni, raportează înregistrarea de către Comisia de evidență și evaluare a cadourilor a 2 cadouri predate, în valoare totală estimată la 650 lei.

Consiliile raionale Drochia, Soroca, Cantemir și Dondușeni, prezintă predarea și înregistrarea cadourilor oferite, însă este neglijată asigurarea publicării pe paginile web oficiale ale autorităților a Registrele de evidență a cadourilor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice. Numărul cazurilor de influență necorespunzătoare denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, în conformitate cu normele legale, reprezintă veriga serviciului în interesul public cu imparțialitate și obiectivitate. Din rapoartele colectate de către Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA, de la autoritățile administrației publice locale de nivelul II, în cadrul Consiliilor raionale raportoare, nu au fost identificate careva cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, soluționate în cadrul entităților publice, sau denunțate la CNA /alte autorități anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA	Regulament privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție, adoptat Numărul manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și agențiilor anticorupție. Numărul avertizărilor de integritate depuse în cadrul entităților publice. Numărul avertizărilor de integritate transmise la CNA. Numărul avertizorilor de integritate supuși protecției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Întru asigurarea bunei funcționări a entităților publice în conformitate cu mandatul legal de servire a interesului public și pentru asigurarea neafectării drepturilor omului, a imaginii și reputației entității publice, agenții publici trebuie să nu admită și să denunțe neîntârziat încercările de implicare a lor în manifestări de corupție.

În urma informațiilor parvenite de la autoritățile administrației publice locale, 8 Consilii raionale (Consiliile raionale Călărași, Cimișlia, Drochia, Glodeni, Hîncești, Orhei, Ungheni, Șoldănești) au raportat aprobarea Regulamentului privind organizarea activităților de denunțare a manifestărilor de corupție.

Rapoartele recepționate nu au identificat cazuri înregistrate privind existența manifestărilor de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice și autorităților anticorupție, sau careva cazuri de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice sau la alte instituții abilitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea intoleranței	Permanent, cu	Entitățile publice	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul	Platforma electronică	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	față de incidentele de integritate	verificarea anuală a indicatorilor de progres		entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici. Numărul sesizărilor depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții. Numărul de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	

Agenții publici asigură credibilitatea și susținerea publică a mandatului entității publice din care fac parte sau, după caz, de a căror activitate sînt responsabili prin manifestarea spiritului de intoleranță față de incidentele de integritate.

Din informațiile deținute la moment, pentru perioada semestrului I al anului 2018, nu au fost constatate careva cazuri și/sau sesizări cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și/sau contravenții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoanele responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților. Numărul de solicitări de acces la informații, transmise anual entităților publice. Numărul de refuzuri de acces la informații. Numărul contestațiilor depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații. Numărul de hotărîri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Accesul liber și neîngrădit al cetățenilor la orice informație de interes public, constituie unul dintre principiile fundamentale care stă la baza relațiilor dintre cetățeni și autoritățile publice. În acest sens, din informațiile recepționate de către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, 20 Consilii raionale au comunicat despre desemnarea persoanelor responsabile de accesul la informații de interes public (Consiliile raionale Călărași, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Edineț Fălești, Glodeni, Leova Nisporeni, Orhei, Sîngerei, Strășeni, Taraclia, Telenești, Ungheni, UTA Găgăuzia, Ștefan-Vodă, Șoldănești).

În total, în cadrul Consiliilor raionale raportoare au fost înregistrate 448 de solicitări de acces la informații, spre exemplu în cadrul Consiliului raional Cantemir au fost înregistrate 34 de solicitări privind accesul la informații, Consiliul raional Dondușeni a înregistrat un număr de 35 de solicitări, Consiliul raional Orhei raportează înregistrarea a 17 cazuri, Consiliul raional Taraclia, denotă înregistrarea a 79 de solicitări atribuite accesului la informații, Consiliu raional Ștefan-Vodă a înregistrat 8 solicitări, Direcția Justiției a UTA Găgăuzia, a raportat parvenirea a 254 de cazuri privind accesul la informații.

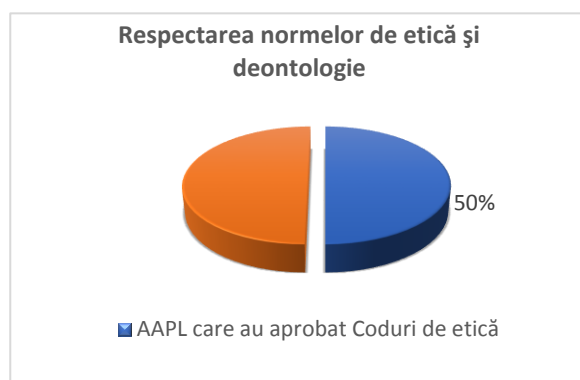
Examinarea solicitărilor privind accesul la informații a fost realizată în conformitate cu legislației în vigoare, oferindu-se un răspuns pertinent în termenii stabiliți. Totodată, din rapoartele analizate nu au fost identificate careva refuzuri pe marginea informațiilor solicitate.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri. Planurile anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate. Numărul de instruiți și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie. Numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

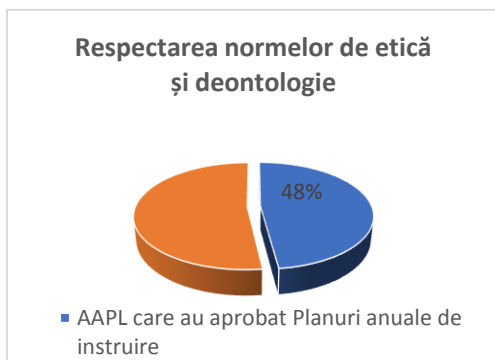
Instituirea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și autoritățile publice, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrăției și a manifestărilor de corupție din cadrul entității publice, se face posibilă inclusiv prin promovarea normelor de etică și deontologie în cadrul entității publice. Totodată, serviciul în administrația publică implică un comportament etic din partea funcționarilor și angajaților, conform normelor și standardelor deontologice.

Astfel, pentru perioada semestrului I al anului 2018, de către 13 Consilii raionale (Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Glodeni, Hîncești, Nisporeni, Orhei, Rîșcani, Sîngerei, Ștefan-Vodă) a fost raportată elaborarea Codurilor de etică și deontologie.

În cadrul a circa 48% de Consilii municipale/raionale (Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Dondușeni, Drochia, Hîncești, Leova, Nisporeni, Orhei, Rîșcani, Telenești, UTA Găgăuzia), a fost asigurată elaborarea și aprobarea Planurilor anuale de instruire.

Subsidiar, din informațiile recepționate s-a constatat că de instruiți cu privire la normele de etică și deontologie, au beneficiat, din Consiliul raional Criuleni - 3 persoane, Consiliul raional Drochia- 15 persoane, Consiliul raional Fălești- 21 persoane, Consiliul raional Telenești- 1 persoană, Consiliul raional Leova- 1 persoană, Consiliul raional Nisporeni- 5 persoane, Consiliul raional Rîșcani- 4 persoane, Consiliul raional Sîngerei- 4 persoane, Consiliul raional Strășeni- 15 persoane, Consiliul raional Cantemir- 123 persoane. În total, cu privire la normele de etică și deontologie au fost instruiți 192 de reprezentanți a autorităților

administrației publice locale de nivelul II.

În ceea ce privește înregistrarea încălcării normelor de etică și deontologie, un astfel de caz a fost raportat de Consiliul raional Sîngerei, persoana fiind sancționată disciplinar.

De către autoritățile din UTA Găgăuzia au fost raportate 4 cazuri de încălcări ale normelor de etică și deontologie. Informații privind procedura de soluționare și/sau procedura de sancționare și finalitatea procesului nu au fost stipulate în raport.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj)	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Numărul anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu și numărul ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. Numărul de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera integrității profesionale	Parțial realizat

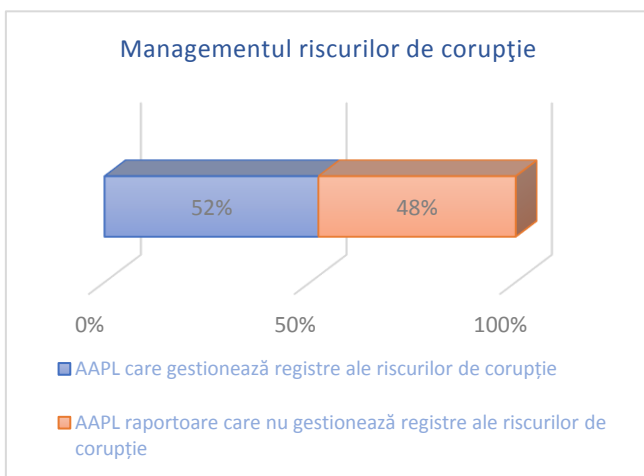
Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantufraj), reprezintă o măsură de cultivare a integrității instituționale, față de care autoritățile publice locale manifestă o insuficiență de cunoștințe privind implementarea și gestionarea mecanismului.

Este important de menționat faptul, că autoritățile publice locale, depistând careva deficiențe, au solicitat consultanță privind identificarea rigorilor legale și descrierii proceselor de monitorizare în vederea respectării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor post-angajare.

Totodată, 14 Consilii raionale din cele raportoare au exclus acțiunea dată din planul local anticorupție pentru perioada 2018-2020, considerând-o o acțiune neactuală/neaplicabilă, astfel tergiversând procesul de monitorizare a măsurii la nivelul administrației publice locale..

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, care includ și riscurile de corupție, elaborate de către entitățile publice. Completarea registrului riscurilor cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice. Raportul privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul integrității profesionale	Parțial realizat

Managementul riscurilor de corupție reprezintă procesul desfășurat în cadrul entității publice prin care are loc evaluarea internă a riscurilor de corupție în vederea identificării și gestionării riscurilor de corupție aferente activității profesionale.

Circa 52 % din autoritățile publice locale care au prezentat raportul, gestionează în Registrele riscurilor care includ și riscurile de corupție. Acestea sunt Consiliile raionale, Cantemir, Cimișlia, Criuleni, Drochia, Edineț, Fălești, Hîncești, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Rîșcani, Sîngerei și Telenești.

Prioritatea 2. Gestionarea patrimoniului public local în condiții de legalitate, transparență și eficiență.

Rezultatele scontate:

1. Sistem de proceduri privind modul de gestionare a patrimoniului la nivelul local implementat.
2. Proces transparent de vânzare/locatiune/arendă a bunurilor patrimoniului public local asigurat.
3. Bunurile patrimoniului public la nivelul local înregistrate și evaluate corespunzător.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul bunurilor patrimoniului public local înregistrate și evaluate; Informația privind gestionarea patrimoniului entităților publice publicată. Informația privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată. Numărul informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții publicate pe pagina web Rapoartele entității publice care a atras fonduri externe cu privire la	Pagina web a APL	Parțial realizat

rezultatul (performanța) obținut în urma acestei asistențe.
Planurile anuale și trimestriale de achiziții publice ale entităților publice, publicate pe pagina web oficială,

Valorificarea rațională, eficientă și durabilă a resurselor publice, ce constituie aportul contribuabililor, precum și a mijloacelor din fondurile externe, poate fi atinsă prin aportul autorităților publice de a asigura gestionarea alocațiilor bugetare și extrabugetare, administrarea patrimoniului public în baza principiilor buneii guvernări, garantarea transparenței achizițiilor publice, implementarea sistemului de management financiar și control și organizarea auditului intern în sectorul public.

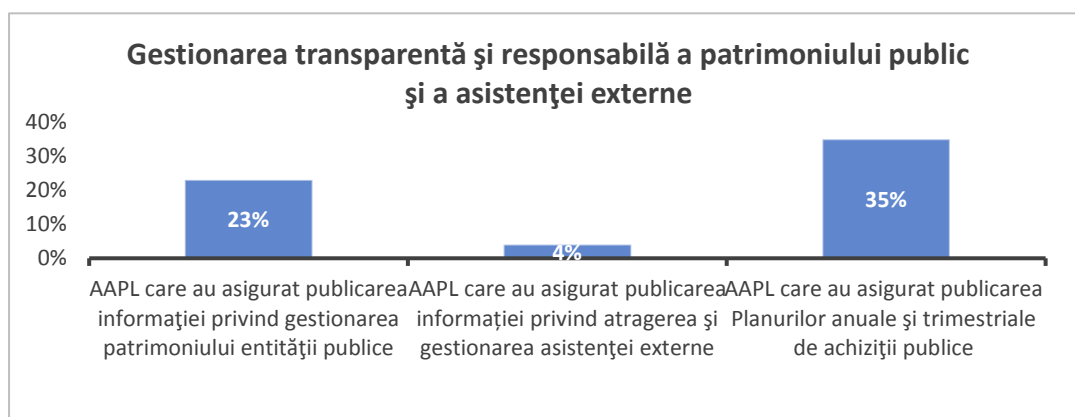
Din informațiile colectate de către Secretariatului Grupului de Monitorizare a SNIA s-a constat următoarele:

30 % din Consiliile raionale raportoare (Basarabeasca, Cantemir, UTA Găgăuzia, Orhei, Rîșcani, Soroca și Strășeni, Șoldănești) au comunicat despre asigurarea înregistrării și evaluării bunurilor patrimoniului public local.

23 % din Consiliile raionale (Dondușeni, UTA Găgăuzia, Fălești, Orhei, Strășeni, Ștefan-Vodă, Șoldănești) au raportat asigurarea publicării informației privind gestionarea patrimoniului entităților publice.

Cu referire la publicarea informației privind atragerea și gestionarea asistenței externe, a fost înregistrat un singur caz și anume realizarea acțiunii de către Consiliul raional Strășeni.

Totodată, Consiliul raional Șoldănești a menționat faptul că în cadrul entităților publice au fost

realizate 7 Rapoarte privind rezultatul (performanța) obținut în urma asistenței fondurilor externe.

Publicarea pe pagina web a informațiilor privind planificarea și administrarea lucrărilor de construcții în cadrul autorității publice a fost asigurată de către **15 %** din Consiliile raionale raportoare, după cum urmează, Consiliile raionale Cantemir, Dondușeni, UTA Găgăuzia, Șoldănești.

35% din Consiliile municipale/raionale (Cantemir, Dondușeni, Drochia, Orhei, Rîșcani, Soroca Taraclia și Telenești, Șoldănești) au raportat asigurarea publicării pe paginile lor web oficiale, a Planurilor anuale și trimestriale de achiziții publice.

În cadrul examinării rapoartelor autorităților publice locale, s-a evidențiat lipsa informațiilor pertinente pentru indicatori relevanți, cu practica de a exclude din raport o serie de indicatori sau chiar acțiunea din Planul local anticorupție.

Totodată, au fost înregistrate o serie de deficiențe în implementarea și prezentarea informației elocvente conform indicatorilor de progres a acțiunii în cauză. Astfel, au fost identificate neconcordanțe numerice în informațiile expuse de către autoritățile raportoare, ceea ce devine suspectabil în contextul calității și veridicității materialului expus pentru informare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățione/arendă a bunurilor patrimoniului public local publicate în termeni rezonabili, inclusiv pe pagina web a APL; Numărul informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locățione/arendă a bunurilor patrimoniului public local aduse la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative, paginii web a APL; Numărul audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public organizate, Numărul persoanelor care au solicitat îmbunătățirea condițiilor de trai și/sau atribuirea terenurilor de pământ pentru construcția caselor individuale de locuit; Numărul actelor normative și deciziilor APL pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public publicate în presa locală	Pagina web a APL; Panouri informative	Parțial realizat

Unul din cele mai vulnerabile domenii pentru autoritățile administrației publice locale îl reprezintă administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale. Acest fapt se datorează interesului sporit pentru patrimoniu și cadrului legal lacunar, fapt ce dă posibilitate la interpretări abuzive.

Asigurarea transparenței în procesul de administrare și gestionare a bunurilor patrimoniului public local, contribuie la respectarea angajamentelor autorităților prestatoare de servicii publice față de cetățeni.

Din informațiile parvenite către Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, a fost remarcat faptul, că din numărul total de raportori, 6 Consilii raionale au exclus acțiunea din propriul plan local anticorupție.

Totodată, 9 Consilii raionale (Consiliile raionale Cantemir, Drochia, Edineț, Fălești, UTA Găgăuzia, Leova, Rîșcani, Soroca și Strășeni) au asigurat publicarea în termeni rezonabili inclusiv pe pagina web a entității a anunțurilor privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locățione/arendă a bunurilor patrimoniului public local.

32% din Consiliile raportoare au asigurat aducerea la cunoștința publicului prin intermediul panourilor informative/ paginii web a informațiilor cu privire la rezultatele licitațiilor/concursurilor/negocierilor de vânzare/locațiune/ arendă a bunurilor patrimoniului public local.

Suplimentar, Consiliile raionale Rîșcani, Soroca, Strășeni și Dondușeni au asigurat organizarea audierilor/dezbaterilor/consultărilor publice pe subiecte privind gestionarea patrimoniului public.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
16	Delimitarea și înregistrarea tuturor terenurilor în terenuri proprietate publică a statului și terenuri proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a terenurilor ce țin de domeniul public sau cel privat	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registru al terenurilor proprietate publică elaborat, aprobat, actualizat permanent și publicat. Numărul terenurilor – proprietate publică delimitate și înregistrate în Registru.	Registru terenurilor proprietate publică; Pagina web a APL;	Parțial realizat

Acțiunea în cauză a fost raportată drept realizată de către 2 dintre autoritățile administrației publice locale de nivelul II, și anume Consiliul raional Orhei și Consiliul raional Dondușeni, care au asigurat elaborarea, aprobarea, actualizarea permanentă și publicarea pe pagina web oficială a instituției a Registrului terenurilor proprietate publică.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
18	Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public	Permanent		Numărul persoanelor instruite; Numărul cursurilor de instruire;		Parțial realizat

Instruirea specialiștilor reprezintă o prioritate la nivelul național, susținerea acestui proces fiind de competența fiecărei autorități publice centrale sau locale.

Potrivit reglementărilor în vigoare autoritățile publice au deplina competență în planificarea formării, în achiziționarea serviciilor de formare și în monitorizarea și evaluarea formării agenților publici.

Instruirea specialiștilor în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public a fost facilitată în cadrul a 910 autorități publice locale, (Consiliile raionale Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Glodeni, Leova, Orhei, Soroca și Strășeni, Șoldănești).

Numărul total de persoane instruite în domeniul administrării și gestionării patrimoniului public în cadrul acestor autorități publice locale de nivelul II, pentru perioada semestrului I al anului 2018 a constituit un număr de 61 de persoane.

Totodată, evaluând implementarea acestei acțiuni, se atestă un nivel scăzut de realizare, care își găsește pretextul în o serie de vulnerabilități evidențiate în partea introductivă a raportului. Subsidiar, dezvoltarea capacităților autorităților publice locale de nivelul II, în administrarea patrimoniului prin elaborarea și desfășurarea cursurilor de instruire privind administrarea eficientă a patrimoniului public se regăsește și în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012–2018, realizarea căreia a fost evaluată în cadrul Raportul de monitorizare “Situția democrației locale și gradului de implementare a documentelor de politici în domeniul descentralizării din Republica Moldova”, realizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova și IDIS “Viitorul” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei, în anul 2018. Termenul limită pentru realizarea acestei acțiuni a fost stabilit anul 2018, drept urmare, în urma evaluării, gradul de executare atribuit de către experți a fost unul nesatisfăcător, adică “nerealizat”²⁰.

Prioritatea 3. Asigurarea transparenței și prevenirea corupției în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice.

Rezultatele scontate:

1. *Transparență și acces la informație la toate etapele procesului de achiziție publică efectuate de APL asigurat*
2. *Membrii grupului de lucru pentru achiziții și specialiștii pe achiziții publice din cadrul APL instruiți și pregătiți corespunzător.*
3. *Încălcarea măsurilor de integritate instituțională și regimului conflictelor de interese de către membrii grupului de lucru pentru achiziții sancționată.*
4. *Combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice asigurată.*

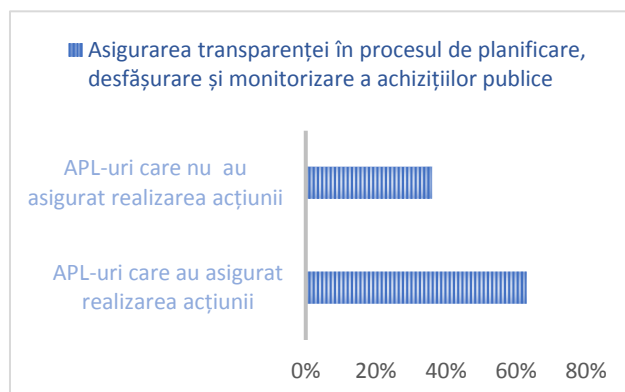
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor de intenție publicate în Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice (AAP); Rezultatele/anunțurile de atribuire, publicate pe pagina web a APL; Numărul anunțurilor publicate în presa locală și regională; Rapoartele anuale și semestriale privind executarea contractelor de achiziții publice elaborate și publicate pe pagina web a APL;	Rapoartele de activitate ale AAP; Pagina web a AAP; (BAP); Pagina web a APL;	Parțial realizat

²⁰ <http://www.viitorul.org/files/library/raport%202018%20nou%20%281%29.pdf>

Cheltuielile și achizițiile publice transparente dau tonul bunei guvernări la nivelul central și local. Lipsa de transparență a procesului de achiziție, corupția, lipsa mijloacelor electronice și gradul scăzut de profesionalism al actorilor implicați sunt problemele majore ale sistemului de achiziții publice la toate nivele. Toate aceste probleme, produc efecte negative asupra dezvoltării infrastructurii sociale și economice, prestării de servicii publice și încrederii cetățenilor și mediului de afaceri în instituțiile statului.

Asigurarea transparenței în procesul de planificare, desfășurare și monitorizare a achizițiilor publice, reprezintă acțiunea raportată de către 63% din Consiliile raionale care au asigurat publicarea a 108 anunțuri de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe pagina web a Agenției Achiziții Publice.

De asemenea, a fost asigurată publicarea pe pagina web a APL a 46 de rezultate/anunțuri de atribuire.

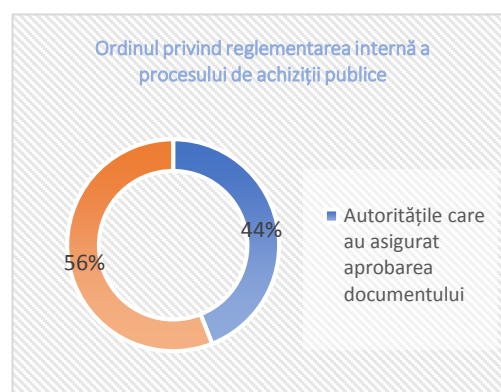
Subsidiar, 38 % din autorități (Consiliile raionale Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Fălești, Leova, Orhei, Rîșcani, Soroca, Ungheni, Șoldănești) au raportat elaborarea și publicarea pe paginile web a autorităților, rapoartele semestriale și anuale privind executarea contractelor de achiziții publice.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Reglementarea internă a procesului de achiziții publice	Trim. II 2018, permanent		Ordinul intern privind activitatea grupului de lucru ca specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru este elaborat și aprobat.	Registrul de acte;	Parțial realizat

Pornind de la faptul că achizițiile publice presupun utilizarea banilor publici, iar lucrările, serviciile prestate și bunurile procurate sunt în interes public, se impune o transparență maximă a procedurilor și rezultatelor achizițiilor publice.

În această ordine de idei elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru a Comisiei pentru organizarea și desfășurarea achizițiilor bunurilor, lucrărilor și serviciilor reprezintă un prim pas întru asigurarea respectării normelor legale.

Din informațiile acumulate 44% din Consiliile raionale raportoare (Consiliul raional Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Leova, Orhei, Rîșcani, Taraclia) au informat privind elaborarea și aprobarea ordinului intern privind activitatea grupului de lucru cu specificarea comprehensivă a drepturilor și responsabilităților fiecărui membru .

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Persoana responsabilă de monitorizarea procesului de executarea a contractelor desemnată, Rapoartele de monitorizare sunt prezentate lunar grupului de lucru pentru achiziții, Numărul acordurilor de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru, Numărul contractelor neperformante examinate în ședință grupului de lucru, cu luarea deciziilor în contextul acestora Valoarea penalităților aplicate, Numărul de sesizări a organelor competente	Ordinul conducătorului Procese verbale ale ședințelor grupului de lucru; Rapoartele	Parțial realizat

Consolidarea procesului de monitorizare a executării contractelor și efectuarea modificărilor în contracte în cadrul autorităților publice locale de nivelul II, a fost asigurată de către 76 % de Consiliile raionale raportoare.

Astfel, 11 Consilii raionale (Basarabeasca, Cantemir, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Fălești, Rîșcani Soroca, Ungheni, Ștefan-Vodă, Șoldănești) au raportat desemnarea persoanei responsabile de monitorizarea procesului de executare a contractelor în cadrul autorității publice.

În ceea ce privește asigurarea prezentării lunare a Rapoartelor de monitorizare către grupul de lucru pentru achiziții, această acțiune a fost realizată de către 27 % din Consilii raionale raportoare (Consiliul raional Cantemir, Dondușeni, Drochia, Fălești, Soroca, Ungheni, Șoldănești). Subsidiar, în cadrul a 3 Consilii raionale (Orhei, Dondușeni și UTA Găgăuzia) au fost înregistrate cazuri de modificare a contractelor din numărul totalul de acorduri adiționale semnate examinate și aprobate de grupul de lucru.

Din informațiile parvenite, în cadrul autorităților raportoare nu au fost înregistrate careva cazuri pe marginea contractelor neperformante examinate în cadrul grupurilor de lucru ale autorităților administrației publice locale, drept urmare, nu au fost stabilite careva penalități în acest sens.

Cu referire la încălcările care au dus la sesizarea organelor competente, 3 autorități ale administrației publice locale (Consiliu raional Orhei, Rîșcani și Cimilești) au raportat despre existența a 4 astfel de cazuri, fără a specifica progresul și/sau finalitatea proceselor.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Registrul de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă întocmit; Numărul cererilor de includere în componența grupului de lucru pentru achiziții din partea societății civile; Numărul reprezentanților societății civile incluși în componența grupului de lucru pentru achiziții;	Registrul cererilor parvenite din partea societății civile;	Parțial realizat

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile			Numărul procedurilor de achiziție, la care au participat reprezentanții societății civile în calitate de membri ai grupului de lucru pentru achiziții;	Pagina web a APL	

Încurajarea participării societății în componența grupului de lucru prin crearea unei liste de ONG-uri care vor primi înștiințări la anunțarea achizițiilor și includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții a reprezentanților societății civile, constituie una din premisele realizării unui proces de achiziții transparent în cadrul autorităților publice locale de nivelul II.

În acest sens a fost asigurată elaborarea Registrului de evidență a cererilor parvenite de la societatea civilă de către 8 autorități raportoare ce constituie circa 28 % (Consiliul raional Cantemir, Dondușeni, Drochia, Fălești, Orhei, Rîșcani, Soroca, Șoldănești).

Totodată, în cadrul Consiliului raional Drochia a fost înregistrat un caz din partea societății civile de solicitare privind includerea în componența grupului de lucru pentru achiziții, drept urmare, componența grupului de lucru pentru achiziții în cadrul Consiliului a fost suplinit cu o persoană, reprezentant al societății civile.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Asigurarea respectării regulilor de evitare a conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Membrii grupului de lucru pentru achiziții informați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese; Declarațiile de confidențialitate și imparțialitate semnate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică; Numărul de încălcări constatate/ Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate	Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	Parțial realizat

Favoritismul, conflictele de interese și înțelegerile secrete (ilegale) sunt unele dintre cele mai frecvente încălcări în sistemul achizițiilor publice, care „seacă” bugetele locale, demotivează agenții economici să intre pe piața achizițiilor, ceea ce reduce concurența, descurajează competiția sănătoasă în procesul de achiziții publice și încalcă drepturile cetățeanului la servicii publice de calitate.

Conform descrierii Sumarului celor mai bune și celor mai proaste 10 politici locale și regionale din Republica Moldova, elaborat de către IDIS Viitorul, se evidențiază că corupția în achizițiile publice este cea mai gravă problemă a sistemului, iar costurile acestea se ridică la 20-25% dintr-un contract²¹.

²¹ http://viitorul.org/files/library/Sumar%20rom_1.pdf

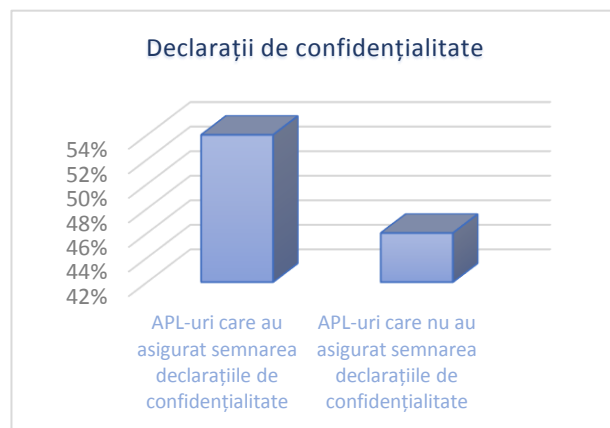
Totodată, în cadrul studiului „Prevenirea corupției și promovarea eticii publice la nivel local și regional în țările Parteneriatului Estic”, este relevat faptul că cea mai răspândită formă de corupție în Moldova, conform experților, este cea de favoritism în achizițiile publice (83%).²² În acest sens, cazurile de favoritism în procesul de achiziții publice trebuie făcute publice. Acest lucru va spori nivelul de transparență în gestionarea bugetului local, va informa corect cetățenii despre procedurile de achiziții publice și implicare a aleșilor locali, cât și a funcționarilor publici, în scheme dubioase.

Din rapoartele parvenite de la autoritățile publice locale pentru semestrul I al anului 2018, în cadrul a 58 % de autorități (Consiliile raionale Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Leova, Orhei, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia, Șoldănești), au fost raportate către Secretariatul Grupului de Monitorizare a SNIA, informații precum că membrii grupului de lucru pentru achiziții au fost înștiințați și instruiți privind regulile de evitare a conflictelor de interese.

Suplimentar, 54% din Consiliile raionale raportoare au informat Secretariatul că au asigurat semnarea declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către fiecare membru al grupului de lucru la fiecare procedură de achiziție publică.

Totodată, din numărul total de consilii

raportoare, nu au fost înregistrate careva cazuri de încălcări constatate în asigurarea respectării conflictelor de interese pe parcursul aplicării procedurii de atribuire a contractului de achiziții.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Prevenirea concurenței neloiale în achizițiile publice	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de participări a membrilor grupului de lucru pentru achiziții informații la instruirii privind regulile de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziție publică; Numărul mediu de operatori economici participanți la o procedura de achiziție publică; Numărul procedurilor anulate din lipsa concurenței/ofertelor; Numărul contestațiilor depuse privind procedurile de achiziție desfășurate de APL; Numărul de încălcări constatate/Măsurile întreprinse în vederea înlăturării încălcărilor constatate Numărul sesizărilor depuse de către APL la Agenția Achiziții Publice,	Rapoartele de activitate ale Agenției Achiziții Publice; Dosarul de achiziție publică; Pagina web a AAP; SIA "RSAP"	Parțial realizat

²² <http://www.lse.ac.uk/business-and-consultancy/consulting/assets/documents/preventing-corruption-and-promoting-public-ethics.pdf>

Coordonarea procesului de prevenirea a concurenței neloiale în procesul achizițiilor publice desfășurate în cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II, a fost asigurată în cadrul a 12 Consilii raionale (Cantemir, Cimișlia Dondușeni, UTA Găgăuzia, Edineț, Glodeni, Leova Rîșcani, Soroca, Strășeni, Ștefan-Vodă, Șoldănești) unde membrii grupului de lucru pentru achiziții au beneficiat de instruirii pe marginea regulilor de combatere a concurenței neloiale în procesul de achiziții publice.

Subsecvent, în cadrul a 3 autorități publice locale (Consiliile raionale Cimișlia, Rîșcani, UTA Găgăuzia) au fost înregistrate 5 contestații depuse privind procedurile de achiziții desfășurate în cadrul autorității. Informații cu referire la măsurile întreprinse nu au fost recepționate.

Suplimentar, în cadrul Consiliului raional Cimișlia a fost înregistrat o sesizare depusă către organele competente, despre finalitatea căreia nu au fost aduse careva informații adiționale.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Instruirea specialiștilor în achiziții publice, a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul APL	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Numărul specialiștilor, membrilor grupului de lucru pe achiziții instruiți; Numărul instruirilor de care a beneficiat fiecare specialist în achiziții publice și membru al grupului de lucru	Informații despre instruirile organizate, Informații despre instruirile organizate de Agenția Achiziții Publice	Parțial realizat

Instruirea specialiștilor în achiziții publice și a membrilor grupului de lucru pe achiziții din cadrul autorităților publice locale de nivelul II, va contribui la responsabilizarea actorilor implicați în procesul de achiziții. Se relevă cazuri de implicare a persoanelor în fapte de corupție sau conexe din motivul necunoașterii prevederilor legale, a obligațiilor și drepturilor ce i se atribuie. Deși necunoașterea legii nu exclude persoana vinovată de pedeapsă, perfectarea cunoștințelor angajaților reprezintă cea mai eficientă modalitate de prevenire a unor viitoare manifestări de ilegalități și la sporirea profesionalismului și eficienței în activitatea autorităților.

În cadrul autorităților administrației publice locale au fost instruiți circa 134 de specialiști în achiziții publice și/sau membrii a grupului de lucru pe achiziții din cadrul a 16 Consilii raionale (Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Edineț, Glodeni, Leova, Orhei Rîșcani, Soroca, Strășeni, Taraclia, Ungheni și Șoldănești) ce constituie 62 % de autorități raportoare către Secretariatul Grupului de Monitorizare a SNIA.

Prioritatea 4. Sporirea calității serviciilor publice printr-un management eficient al resurselor umane

Rezultatele scontate:

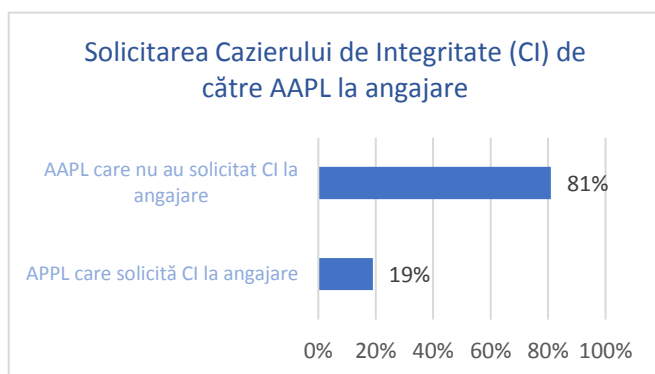
1. Proces de recrutare, selectare, angajare și promovare a personalului în funcții publice organizat cu respectarea principiilor de transparență și integritate asigurat.
2. Agenții publici din cadrul APL și aleșii locali instruiți.
3. Mecanism de evaluare de către cetățeni a calității serviciilor publice prestate implementat și aplicat periodic.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea ea semestrială a indicatorilor de progres		Numărul de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; Numărul de anunțuri privind lansarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice publicate pe portalul Numărul cazierelor de integritate solicitate de entitățile publice la angajare. Numărul de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate. Numărul de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice		Parțial realizat

Politica de dezvoltare și promovare profesională a resurselor umane în autoritățile administrației publice locale are la bază principiul selectării și angajării cadrelor în serviciu prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, precum și alte forme de discriminare.

Raportarea privind progresele înregistrate în implementarea acțiunii nr. 27 din Planul local anticorupție a fost realizată de către circa 66 % de autorități publice locale raportoare pentru semestrul I al anului 2018.

În ceea ce privește indicatorul privind numărul cazierelor de integritate solicitate la angajare, de

entitățile publice locale ca și în cazul raportării pentru perioada anului 2017, rămâne a fi o latură neimplementată. Drept urmare, din numărul total de instituții raportoare, 5 Consilii raionale (Cantemir, Dondușeni, Leova, UTA Găgăuzia, Șoldănești) au comunicat despre solicitarea cazierelor de integritate la angajarea agentului public.

În cazul raportării numărului de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor

organizate pentru recrutarea și promovarea agenților publici în cadrul autorităților, din rapoartele analizate sa identificat 6 cazuri în cadrul Consiliului Raional Șoldănești, despre finalitatea cărora nu au fost aduse careva clarificări.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Asigurarea condițiilor și încurajarea participării	Permanent, cu verificarea ea		Numărul agenților publici și aleșilor locali care a beneficiat de programe de dezvoltare profesională;	Informații despre instruirile, programel	Parțial realizat

în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție)	semestri ală a indicatorilor de progres	Numărul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională de care a beneficiat un agent public, ales local pe durata unui an.	e de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane
---	---	--	---

Agenții publici din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale se confruntă cu schimbări frecvente ale cadrului normativ, cu necesități noi ale sectorului privat și ale societății civile, cu cerințe față de modernizarea serviciilor publice. Pentru a răspunde la aceste necesități, agenții publici trebuie să fie instruiți și să-și dezvolte permanent potențialul atât personal cât și profesional.

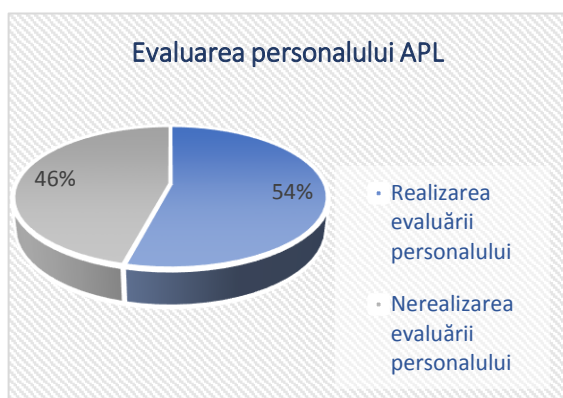
Încurajarea participării în cadrul instruirilor, programelor de dezvoltare profesională pentru agenții publici și aleșii locali (domeniul de specialitate, integritate anticorupție), din informațiile parvenite, a fost asigurată în cadrul a 14 autorități publice locale, (Consiliile raionale Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Leova, Ocnîța, Orhei, Rîșcani, Soroca, Strășeni, Ungheni) ce constituie 56 % din numărul total de autorități publice raportoare.

Prin urmare, au beneficiat de instruirii și/sau programe de dezvoltare profesională (domeniul de specialitate, integritate, anticorupție) circa 193 de agenți publici din cadrul autorităților administrației publice locale de nivelul II.

Totodată, în scopul eficientizării procesului de raportare și monitorizare a planurilor de acțiuni anticorupție la nivelul local, Centrul Național Anticorupție cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei “Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), a organizat și desfășurat 8 sesiuni regionale de instruire (Orhei, Hîncești, Ungheni, Soroca, Căușeni, Cahul, Sîngerei, Chișinău) pentru reprezentanții autorităților locale de nivelul I și II (100% acoperire), și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, privind Strategia Națională de Integritate și Anticorupție 2017-2020, Legea integrității nr. 82/2017 cu accent pe realizarea celor 14 măsuri menite să consolideze climatul de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice, precum și elaborarea, implementarea și monitorizarea planurilor locale anticorupție.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Evaluarea permanentă a performanțelor personalului	Permanent, cu verificarea semestri ală a indicatorilor de progres		Comisie de evaluare a personalului creată; Număr chestionare elaborate; Numărul evaluărilor efectuate; Numărul funcționarilor supuși evaluării	Informații despre instruirile, programelor de dezvoltare; Informații de la Resurse Umane	Parțial realizat

Evaluarea permanentă a performanțelor profesionale individuale are ca scop aprecierea obiectivă a activității personalului, prin compararea gradului de îndeplinire a obiectivelor și criteriilor de evaluare stabilite pentru o anumită perioadă cu rezultatele obținute în mod efectiv. Totodată, în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale în raportul de evaluare sunt identificate acele segmente și direcții profesionale, în care funcționarul public evaluat necesită formare profesională suplimentară.

Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de monitorizare a SNIA, asigurarea realizării evaluării permanente a personalului este realizată în cadrul a circa 54% de autorități publice locale (Consiliile raionale Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Cantemir, Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Ocnîța, Rîșcani, Soroca, Taraclia, Ungheni, Ștefan-Vodă, Șoldănești).

În ceea ce privește crearea și funcționarea Comisie de evaluare a personalului, a fost raportată îndeplinirea acestei prevederi de către Consiliul raional Dondușeni, Consiliul raional Ocnîța, Consiliul raional Rîșcani și Consiliul raional Șoldănești. De asemenea, cu referire la crearea structurii care monitorizează și coordonează procesul de evaluare în cadrul celorlalte instituții publice locale vizate, informații adiționale nu au fost recepționate, drept urmare, se face dificilă analiza obiectivității evaluărilor de personal realizate în cadrul autorităților raportoare, precum și clasificarea nivelului de realizare a acțiunii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția resp.	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
30	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Permanent cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Boxă pentru reclamații instalată în cadrul APL; Rubrică pentru reclamații disponibilă pe pagina web a APL; Numărul cetățenilor nemulțumiți de calitatea serviciilor publice prestate; Numărul problemelor depistate; Raport privind evoluția calității serviciilor publice în viziunea cetățenilor/beneficiarilor elaborat și publicat;	Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate.	Parțial realizat

Instituirea unui mecanism de evidență a reclamațiilor cetățenilor privind calitatea serviciilor publice prestate, conduce la perfecționarea serviciilor oferite cetățenilor prin autoevaluarea elaborată în baza propunerilor, reclamațiilor și plîngerilor parvenite în ceea ce privește calitatea serviciilor publice prestate de către autoritățile publice.

Asigurarea atingerii indicatorilor de progres regăsiți la acțiunea sus-menționată, a fost raportată de către 10 Consilii raionale (Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Cantemir, Dondușeni, Drochia, Orhei, Rîșcani, Strășeni, Ungheni, Șoldănești) care au asigurat instalarea unei boxe pentru reclamații în cadrul autorității și/sau funcționalitatea rubricii pentru reclamații disponibilă pe pagina web a entității.

Din rapoartele autorităților parvenite pentru perioada semestrului I al anului 2018 a fost identificat înregistrarea a 45 de reclamații din partea cetățenilor care sau soldat cu identificarea a 109 probleme interinstituționale, despre rezolvarea cărora nu a parvenit careva informații.

Autoritățile publice locale trebuie să acorde o atenție deosebită orientării către cetățean și în acest sens considerăm că soluționarea reclamațiilor și apelurilor depuse de către beneficiarul serviciului public acordat, sau alte părți interesate reprezintă una dintre valorile sale de progres. În acest sens, instituirea mecanismului de evidență a reclamațiilor, transparența și disponibilitatea modului de tratare al reclamațiilor și apelurilor reprezintă un prim pas spre perfecționarea și creșterea încrederii cetățeanului în autoritățile publice locale.

Prioritatea 5. Îmbunătățirea comunicării cu cetățenii și transparenței activității APL-urilor

Rezultatele scontate:

1. *Proces decizional transparent și participativ asigurat.*
2. *Accesul la informație și comunicarea cu publicul (mass-media, societatea civilă, cetățenii) îmbunătățite.*
3. *Pagini web elaborate și funcționale, care oferă acces la informații complete, exacte și în timp util.*
4. *Rapoarte de transparență anuale elaborate și publicate;*

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
31	Elaborarea/îmbunătățirii funcționării paginii web prin plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util.	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres		Pagină web elaborată, funcțională și actualizată permanent cu informații; Pagina web dispune de: - compartimente privind transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției - programul de lucru al APL și subdiviziunile sale, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; - date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică); - un instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; - proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, etc.	Pagina web a APL	Parțial realizat

Autoritățile publice locale utilizează mai multe instrumente pentru asigurarea transparenței și accesul la datele guvernamentale cu caracter public. Unul din instrumentele utilizate de autoritățile publice este „panoul informativ”. Considerăm că doar utilizarea acestui instrument nu este suficientă pentru a garanta cetățenilor accesul la informațiile publice. Cel mai modern și eficient instrument de diseminare a datelor publice îl reprezintă portalul web guvernamental unde administrația publică locală trebuie să plaseze informații relevante despre activitatea sa. Despre funcționalitatea paginii web și plasarea informațiilor exacte, complete și în timp util cu privire la transparența decizională; consultări publice; servicii publice, achiziții publice, prevenirea corupției, programul de lucru al autorității și subdiviziunilor sale, zilele și orele de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale; date despre Consiliu Local, aleșii locali (nume, date de contact, afilierea politică), instrument online pentru depunerea plângerilor/reclamațiilor; proiectele de decizie, materialele aferente, date despre organizarea ședințelor publice, au raportat 65% din Consiliile raionale (Consiliul raional

Călărași, Cimișlia, Basarabeasca, UTA Găgăuzia, Dondușeni, Drochia, Fălești, Glodeni, Leova, Ocnița, Orhei, Soroca, Strășeni, Taraclia și Ungheni, Ștefan-Vodă, Șoldănești).

Conform Raportul de monitorizare: „Guvernare locală deschisă pentru cetățeni activi și informați”, IDIS „Viitorul”, 2017, cele mai deschise autorități publice locale din Republica Moldova pe diverse platforme, sunt municipiul Bălți (83,5 puncte din 100), Cahul (56 puncte) și Cimișlia (49 puncte).²³

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Organizarea și publicarea informațiilor privind ședințele/consultările publice pentru proiecte de decizie	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Numărul anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate; Numărul consultărilor publice organizate; Numărul participanților la consultările publice; Numărul recomandărilor primite din partea participanților la proiectele de decizie; Numărul recomandărilor acceptate Sinteza recomandărilor la fiecare proiecte de decizie consultat publicată pe pagina web a APL	Informații de la coordonatorul procesului de consultare publică, responsabil de asigurarea transparenței procesului decizional; Pagina web a APL	Parțial realizat

Din informațiile analizate în urma recepționării rapoartelor autorităților publice locale au fost înregistrate următoarele progrese:

- 59% din autoritățile publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea publicării anunțurilor privind ședințele/consultările publice ce urmează a fi organizate, înregistrându-se în total 51 de anunțuri.
- 44% din autoritățile administrației publice locale de nivelul II au raportat despre asigurarea organizării a 123 de consultări publice, la care sau întrunit circa 697 de participanți, unde au fost înregistrate 109 recomandări dintre care au fost acceptate doar 10.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Crearea unor grupuri consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizie	Permanent, cu verificare semestrială a indicatorilor de progres		Numărul grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc care participă în procesul decizional; Numărul întrunirilor/ședințelor grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc Numărul deciziilor adoptate cu consultarea grupurilor și numărul total de decizii adoptate	Pagina web a APL	Parțial realizat

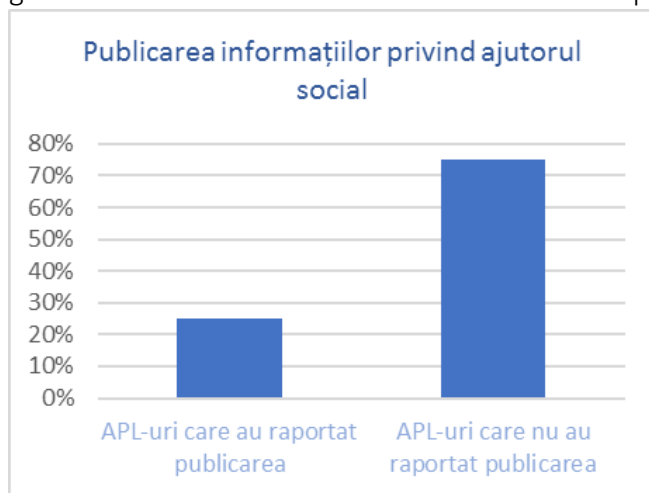
²³ http://viitorul.org/files/library/Prospect%202018_site.pdf

Cu referire la crearea grupurilor consultative de lucru permanente sau ad-hoc care participă la elaborarea proiectelor de decizii, autoritățile publice locale au raportat în număr de 4 Consilii raionale precum Consiliile raionale Cantemir, Dondușeni, Leova și Orhei.

Drept urmare, în cadrul acestor autorități au fost organizate 16 ședințe, în urma cărora au fost adoptate 206 de decizii.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
35	Plasarea informației privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres		Numărul informațiilor privind ajutorul social plasat pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională	Pagina web a APL	Parțial realizat

Printre domeniile proprii de activitate pentru autoritățile publice locale este dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile vulnerabile, precum și

monitorizarea calității serviciilor sociale. În prestarea serviciilor sociale, administrația publică locală trebuie să se bazeze pe principiul de accesibilitate, care prevede asigurarea accesului persoanelor/famiiliilor defavorizate la toate tipurile de servicii, prin informarea populației despre serviciile sociale existente, precum și adaptarea lor la necesitățile beneficiarilor.

Plasarea pe pagina web a autorității, panouri informative, mass-media locală și regională a informațiilor privind ajutorul social facilitează accesibilitatea

informațiilor de interes pentru publicul larg, atât timp cât sistemului de asistență socială este unul redistributiv, necontributiv – bugetul este asigurat din taxele percepute de la populație și nu din contribuțiile individuale de tip asiguratoriu, iar ajutoarele nu sunt acordate în funcție de eventualele contribuții individuale și de mărimea acestora, ci în funcție de necesitățile de existență.

Din rapoartele colectate de Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA au fost identificate 8 Consilii raionale (Consiliile raionale, Dondușeni, Edineț, Fălești, Leova, Orhei, Strășeni, Șoldănești) care au raportat pe marginea realizării acțiunii sus-menționate.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

Justiția reprezintă piatra de temelie a sistemului național de integritate, asigurând atât pedeapsa infractorului cât și protecția persoanei vătămate. Eficiența justiției este asigurată de încrederea populației, utilizarea optimă a instrumentelor instituționale și legale, perfecționarea acestora în dependență de necesitățile reale constatate și, cel mai important, prezentarea exemplului de integritate și imparțialitate în utilizarea puterii atribuite domeniului public. Evaluarea opiniei locuitorilor Republicii Moldova de către Institutul Republican Internațional relevă o creștere a opiniei favorabile față de instanțele de judecată cu 5% în anul 2018, în comparație cu anul precedent, un rezultat similar fiind prezentat și în cazul organului poliției. În premieră este prezentată și opinia atribuită Procuraturii Generale, aceasta constituind 30%, Rezultatele pozitive relevă succese și spațiu de perfecționare, iar elementul de bază rămâne de a fi asigurarea continuității progreselor atinse.

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil
- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită
- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Instruirea inițială și continuă (fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI și SV	Trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2020	Comisia pentru testări cu poligraful; CSM; CSP; CNA; SIS; MAI; SV	Cel puțin câte un poligrafolog instruit și certificat pentru testarea candidaților la funcțiile de judecător, procuror, a angajaților CNA, SIS, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire)	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului prezentat de **Consiliul Superior al Magistraturii (CSM)**, acesta nu dispune de aparat poligraf prin intermediul căruia să fie asigurată testarea persoanelor care doresc să accedă în funcția de judecător. Prin Hotărârea nr. 468/19 din 23 iunie 2015, Plenul CSM a avizat pozitiv proiectul hotărârii Comisiei privind aprobarea Codului deontologic al poligrafologului și al asistentului acestuia și privind aprobarea Regulamentului cu privire la atestarea poligrafologului, precum și înregistrarea poligrafologului și asistentului acestuia.

Prin urmare, raportul privind implementarea acțiunii respective va fi prezentat după asigurarea de CSM a aparatului poligraf de detecție a comportamentului simulat. Ținând cont de faptul că există

diferite modele de aparate poligraf, instruirea respectivă poate fi realizată numai după identificarea aparatului care va fi utilizat de CSM.

Consiliul Superior al Procurorilor a semnat un acord cu Centrul Național Anticorupție, conform căruia procurorii sunt supuși testării de către poligrafologii din cadrul CNA. Totodată, CSP a inclus în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 cheltuieli pentru procurarea poligrafului. După procurarea poligrafului va fi angajat și poligrafolog.

Ministerul Afacerilor Interne a raportat că urmează să fie evaluate posibilitățile financiare și acțiunea este supusă dezbaterilor în vederea realizării acesteia.

Totodată, **Serviciul de Informații și Securitate** informează Secretariatul Grupurilor de Monitorizare a SNIA, că acțiunea în cauză este în proces de realizare.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, CSP, SV și MAI	Trimestrul I anul 2018	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin câte un aparat poligraf pentru CSM și CSP, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	ÎN PROCES DE REALIZARE

Consiliul Superior al Magistraturii, avînd drept scop respectarea prevederilor alin. (1) lit. (g) art. 6 din Legea cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia *poate candida la funcția de judecător persoana care a fost supusă testării cu utilizarea poligrafului*, a solicitat Centrului Național Anticorupție suportul în vederea efectuării testelor poligraf a candidaților la funcția de judecător. Centrul Național Anticorupție și-a exprimat disponibilitatea pentru efectuarea testelor poligraf, în dependență de volumul de lucru al poligrafologului.

Prin Hotărîrea nr. 144/7 din 21 februarie 2017, CSM a dispus inițierea procesului de testare a candidaților la funcția de judecător prin intermediul detectorului comportamentului simulat (poligraf), președintele CSM fiind împuternicit pentru încheierea unui acord de colaborare cu CNA. La moment se duc negocieri în vederea asigurării aplicabilității prevederilor legale aferente testării cu utilizarea poligrafului.

Totodată, considerînd lipsa aparatului poligraf pe piața Republicii Moldova, pe parcursul anului 2017, CSM s-a interesat de achiziționarea unui aparat poligraf din țările vecine: România și Ucraina. Respectiv, au fost purtate negocieri cu agenți economici din Ucraina în vederea procurării aparatului poligraf. Din motivul neconcordanței normelor legale în materia procedurii de achiziții publice, negocierile s-au soldat cu eșec.

Consiliul Superior al Magistraturii a indicat în proiectul de buget remis Ministerului Finanțelor pentru anul 2018, suma de bani necesară achiziționării aparatului poligraf, însă din anumite considerente, propunerea vizată nu a fost acceptată.

Procurarea aparatului poligraf pentru **Consiliul Superior al Procurorilor** a fost planificată pentru anul 2019, cheltuielile fiind incluse în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2019-2021 (HG 851 din 20.08.2018)

Ministerul Afacerilor Interne a înaintat Ministerului Finanțelor solicitarea de alocare a mijloacelor financiare întru realizarea acțiunii în CBTM 2019-2021.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, cât și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

În cadrul **Centrului Național Anticorupție și Ministerului Afacerilor Interne**, în perioada curentă de raportare, monitorizarea stilului de viață al angajaților a fost raportată drept fiind în proces de realizare.

Informația privind realizarea acțiunii nr. 3 nu a fost prezentată de către Serviciul Vamal.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Instruirea subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2019	CNA, MAI, SV	Cel puțin 2 instruirii desfășurate pentru angajații subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului Centrului Național Anticorupție, instruirea subdiviziunii de securitate internă este preconizată pentru luna septembrie a.c.

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instituirea instanțelor/ completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul III anul 2017	Parlamentul; MJ; CSM; CSJ	Proiect de lege elaborat și adoptat de Guvern și Parlament, ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători. Instanță	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

sau, după caz,
complete de judecată
specializate
funcționale

În baza informației prezentate inclusiv pentru perioada anului 2017, prin Hotărârea nr. 454/21 din 04.07.2017, Plenul **Consiliului Superior al Magistraturii** a constatat imposibilitatea instituirii specializării judecătorilor în cadrul tuturor instanțelor nou-create în temeiul Legii nr. 76 din 21 aprilie 2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, pînă la fuzionarea sediilor instanțelor judecătorești.

Totodată, avînd în vedere faptul că CSM nu are competență de inițiativă legislativă, a propus Ministerului Justiției de a întocmi și înainta Parlamentului RM proiectul de lege privind modificarea prevederilor art. 38 din Codul de procedură civilă. Solicitarea respectivă își are justificarea în faptul că la acest capitol cadrul legal existent face dificilă specializarea judecătorilor, pe motiv că nu este posibil de prevăzut, din timp, la ce sediu reclamanții vor înregistra cererile de chemare în judecată. Or, pentru implementarea specializării judecătorilor este necesar ca toate cererile să fie înregistrate la sediul principal.

Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție adoptate în anii 2013-2017 identifică un procent sporit de casare a sentințelor pe cauzele de corupție, acesta fiind mult mai mare comparativ cu alte categorii de infracțiuni. Provocarea relevă necesitatea pregătirii continue a judecătorilor în domeniul cauzelor de corupție, care poate fi soluționată prin specializarea anumitor judecători pentru examinarea cauzelor vizate. Conform articolului nr. 15 alin (2) din Legea nr. 514/1995, în cadrul instanțelor judecătorești pot funcționa colegii sau complete de judecată specializate. Articolul 161 din legea sus-citată, prevede atribuția președintelui instanțelor de a aproba componența colegiilor și asigura specializarea judecătorilor instanței.

Acțiunea nr. 6, a cărei realizare este dependentă de implementarea acțiunii nr. 5, și care prevede asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente..., **se constată de a fi nerealizată pentru termenul semestrul I 2018.**

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Asigurarea Procuraturii Anticorupție cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF; PG	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Procuraturii Anticorupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Procuraturii Generale, în bugetul de stat pentru anul 2018, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de MDL 322,3 mil. (cu MDL 6,6 mil. mai mult decît în anul precedent), dintre care la situația din 30 iunie 2018, cheltuielile au fost executate în sumă de MDL 125,8 mil. Totodată se menționează că

Ministerul Finanțelor nu dispune de informații specifice ce ține de activitatea Procuraturii Anticorupție, dat fiind faptul că Procuratura Generală gestionează centralizat alocațiile pentru sistemul procuraturii.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Asigurarea Autorității Naționale de Integritate cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate	Trimestrul III anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul IV anul 2020	Parlamentul; MF	Bugetul suficient aprobat și mijloacele tehnice necesare disponibile pentru activitatea Autorității Naționale de Integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Conform raportului prezentat de către **Ministerul Finanțelor**, pentru asigurarea activității Autorității Naționale de Integritate (inclusiv ca urmare a rectificării), în bugetul de stat pentru anul 2018, au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de MDL 18045,3 mii, dintre care, la situația din 30.06.2018, cheltuielile au fost executate în sumă de MDL 2088,3 mii lei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
9	Implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei. Permanent, începând cu trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorilor de funcționalitate a platformei	Centrul de e-Guvernare; ANI; Guvernul	Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, lansată și funcțională; semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; 100% dintre subiecții declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor; ...	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, delapidare a proprietății publice și	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Cel puțin 30 de analize publicate pe pagina web a CNA. Cel puțin 10 analize publicate pe pagina web a ANI. Numărul de cazuri investigate/dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA. Pagina web a ANI. Hotărârile instanțelor de judecată	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raport, Centrul Național Anticorupție a efectuat 184 produse analitice, inclusiv 12 strategice și 172 operaționale, privind fenomenul corupției în cazurile investigate și în domeniile social-economice din Republica Moldova. Dintre analizele strategice efectuate, 7 au fost remise ofițerilor de investigații și ofițerilor de urmărire penală din cadrul CNA pentru examinare conform competenței. În alte cazuri, au fost întocmite 11 sesizări în adresa autorităților publice pentru soluționarea problematicilor constatate în rezultatul analizelor strategice.

Din analizele operaționale, 68% au fost expediate ofițerilor de investigații și ofițerilor de urmărire penală din cadrul CNA și, alte, 32 % - către Procuratura Anticorupție. Analizele au fost efectuate în cadrul a 113 cauze și procese penale și materiale înregistrate.

Cu referire la indicatorul nr. 3 al acțiunii s-au comunicat următoarele:

- 5 analize (unde a fost identificate 2 eventuale conflicte de interese, 1 îmbogățire ilicită, 1 delapidare a fondurilor externe și 1 delapidare a proprietății publice) - au fost investigate și examinate în cadrul materialelor din gestiune;
- 1 analiză operațională efectuată în scopul stabilirii faptului de îmbogățire ilicită și a faptelor de comportament corupțional, a fost anexată la cauză penală pornită în temeiul art. 328 Cod penal.

În semestrul I al anului 2018, organul de urmărire penală al CNA a pornit 12 cauze penale ce țin de îmbogățirea ilicită, delapidarea proprietății publice și a fondurilor de asistență externă.

Pe pagina web oficială a Centrului au fost publicate următoarele studii:

1. Analiza strategică privind practica judiciară pe cazurile contravenționale de construcții neautorizate;
2. Studiul privind hotărârile judecătorești pe infracțiunile de corupție, adoptate în anii 2013 – 2017.

Autoritatea Națională de Integritate a raportat privind nerealizarea acțiunii din motivul *tergiversării asigurării funcționalității Autorității*.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Adoptarea legii privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul I; CNA	Legea privind denunțarea corupției și protecția avertizorilor de integritate, adoptată	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Legea nr. 122 privind avertizorii de integritate a fost adoptată în lectură finală la data de 12 iulie 2017. (Publicată: 17.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art Nr : 472)

Conform articolului 2. Legea urmărește scopul a spori cazurile *de dezvăluire a practicilor ilegale și a altor dezvăluiri de interes public prin:*

- a) promovarea climatului de integritate în sectoarele public și privat;
- b) asigurarea protecției avertizorilor de integritate împotriva răzbunării în contextul examinării dezvăluirilor de interes public ale practicilor ilegale;
- c) prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Instituirea liniei telefonice naționale pentru avertizorii de integritate și instruirea operatorilor liniei	Trimestrul IV anul 2017	CNA	Linia telefonică națională pentru avertizorii de integritate operațională	Pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

Reieșind din considerentul că în cadrul **Centrului Național Anticorupție** este instituită și funcționează Linia națională anticorupție – 080055555, la care se recepționează informații referitoare la comiterea actelor de corupție, a actelor conexe corupției, precum și a altor fapte de comportament corupțional și este asistată de operatori 24 din 24 ore zilnic, s-a decis asupra folosirii în continuare a acestei linii pentru avertizările de integritate, cu instruirea suplimentară a operatorilor vizavi de tehnicile și procedurile de înregistrare a acestora.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Promovarea unei campanii de informare a avertizorilor de integritate și a agenților publici care denunță manifestările de corupție cu privire la dreptul lor de a fi protejați	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA	Spoturi audio-video sau grafice dezvoltate și plasate pe posturile TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție a înaintat inițiativa elaborării unei Metodologii cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, în cadrul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. În planul de acțiuni al proiectului este prevăzută elaborarea spotului grafic pentru funcționarii publici și cetățeni, care va prezenta informație privind metodele de depunere a dezvăluirii practicilor ilegale precum și măsurile de protecție asigurate de către autoritățile abilitate. Spotul grafic se află la etapa de definitivare.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
15	Elaborarea și adoptarea mecanismului de conlucrare dintre CNA și alte entități abilitate cu examinarea avertizărilor de integritate, precum și cu autoritatea de	Trimestrul I anul 2018	CNA; PG; MAI; Ombudsmanul	Act interdepartamental adoptat	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

Mecanismul de conlucrare dintre CNA și OAP va fi stabilit în Metodologia cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, în cadrul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. Proiectul Metodologiei se află la etapa de definitivare.

Cu referire la **acțiunile nr. 16, 17, 18 și 19** privind publicarea pe pagina web a rapoartelor de activitate a Procuraturii Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne (Serviciul Protecție Internă și Anticorupție) și Autoritatea Națională de Integritate, pentru perioada sem I al anului 2018, potrivit informației prezentate de instituțiile responsabile, constatăm că toate rapoartele au fost publicate pe paginile web respective, **acțiunile vizate fiind realizate pentru perioada curentă de raportare.**

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
20	Lansarea platformelor on-line de instruire anticorupție și de promovare a integrității	Trimestrul IV anul 2017 – pentru platforma CNA; trimestrul IV anul 2018 – pentru platforma ANI	CNA; ANI	O platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a CNA (pe subiecte de promovare a climatului de integritate și anticorupție); o platformă de instruire on-line cu acces de pe pagina web a ANI (pe subiecte de verificare a averilor, intereselor personale, incompatibilităților și restricțiilor)	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	ÎN PROCES DE REALIZARE

Ambele entități, Centrul Național Anticorupție și Autoritatea Națională de Integritate au marcat acțiunea drept în proces de realizare.

Platforma de instruire anticorupție “e-Learning” a fost preluată în luna aprilie a anului 2017 de către Centrul Național Anticorupție de la Biroul Central Anticorupție al Poloniei, în acest sens fiind semnat și un acord. Ulterior, angajații CNA au învățat cum să gestioneze platforma, să facă modificări și să o adapteze după specificul și cerințele Republicii Moldova. Adaptarea platformei și crearea modulelor de instruire a fost realizată în 2017 cu suportul PNUD Moldova în cadrul Proiectului „Consolidarea capacităților CNA de exercitare a funcțiilor de prevenire și analiză a

corupției", finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei. La moment, se dezvoltă conținutul platformei.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
21	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MEd	Instruirea anuală a cel puțin 5000 de elevi și studenți. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În semestrul I al anului 2018, **Centrul Național Anticorupție** a organizat 11 instruiți pentru 437 de elevi și studenți. Totodată, în colaborare cu Consiliul raional Hîncești, au fost desfășurate două ediții a Școlii de Vacanță „Tineri și Integri” pentru 46 de liceeni din mun. Hîncești.

În parteneriat cu Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” a fost desfășurat un eveniment cu genericul „Tinerii ambasadori a integrității” la care au participat 20 de liceeni din capitală.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor, precum și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 94% și 100% respectiv din respondenți la chestionarul de evaluare a instruirilor.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
22	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CCI	Instruirea anuală a cel puțin 1000 de reprezentanți ai mediului de afaceri. Aprecierea instruirilor de către audienți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

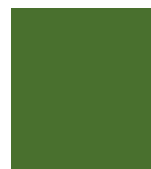
În perioada semestrului I al anului 2018, au fost desfășurate 8 instruiți pentru cca. 200 de reprezentanți ai sectorului privat. Activitățile au fost realizate cu suportul ÎS „Centrul de instruire în domeniul relațiilor de muncă” și CNII Moldinsolv. Temele instruirilor au vizat „Integritatea în mediul de afaceri” și „Rigorile integrității instituționale prin prisma ISO 37001 Sisteme de management anti-mită”.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% din respondenți la chestionarul de evaluare a instruirilor.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
23	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională	Trimestrul IV anul 2017 – pentru lansarea platformei; trimestrul I anul 2018 – pentru conectarea	CNA; entitățile publice	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului de integritate profesională, operațională. CNA apt să monitorizeze electronic	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

entităților
publice

respectarea cerințelor
de integritate
profesională și
instituțională în cadrul
entităților publice. ...

În luna octombrie 2017, Centrul Național Anticorupție a semnat contractul de garanție și mentenanță cu compania care a dezvoltat SI "E-Integritate Instituțională" pentru o perioadă de 2 ani. Totodată, în vederea optimizării activității Centrului, urmare a desfășurării pe parcursul lunilor ianuarie-martie 2018 a ședințelor comune de lucru cu reprezentanții subdiviziunilor Centrului și dezvoltatorul SI „E-Integritate Instituțională”, la 07.03.2018, a fost emisă Dispoziția privind extinderea și modernizarea Softului nominalizat, cu dezvoltarea unei Platforme Informaționale comune pentru subdiviziunile instituției și elaborarea Conceptului în acest sens

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
24	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 20 de rapoarte de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA. Planurile de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate. Agenți publici și, după caz, conducători ai entităților publice, sancționați disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	ÎN PROCES DE REALIZARE

În semestru I al anului 2018, Centrul Național Anticorupție a inițiat evaluarea integrității instituționale în 4 entități publice.

Totodată, evaluare a riscurilor de corupție a fost inițiată în domeniul stabilirii indicatorilor de performanță profesională individuală și de achitare a suplimentului pentru realizarea acestora angajaților din cadrul Spitalul Clinic Municipal nr.1 din Chișinău. În rezultat, au fost elaborate și înaintate recomandări atât Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cât și SCM nr.1, de revizuire a cadrului normativ și departamental privind stabilirea și evaluarea indicatorilor de performanță individuală a personalului medical, în vederea excluderii factorilor de risc și a eventualelor norme discreționare la acest capitol.

În aceeași perioadă, a fost acordat suport metodologic Departamentului Trupelor de Carabinieri în vederea elaborării Planului instituțional de integritate, aprobat prin Ordinul DTC nr.152 din 22.06.2018.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
25	Aprobarea noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție, în condițiile Legii integrității	Trimestrul II 2017	Colegiul CNA	Metodologia privind efectuarea expertizei anticorupție, aprobată și publicată pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
26	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative în condițiile Legii integrității și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
27	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II 2018, trimestrul II 2020	CNA	Cel puțin 2 studii despre tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative și legislative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, publicate pe pagina web a CNA și dezbătute în cadrul evenimentelor publice	Pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție a prezentat subiectul "Cum expertiza anticorupție fortifică garanțiile de respectare a drepturilor omului?" în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, organizată la data de 12 decembrie 2017. Constatările prezentării au fost bazate pe studiul "Procesul legiferării intereselor: quid prodest (cine profită)? Constatările expertizei anticorupție", elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei. Studiul a fost publicat pe pagina web oficială a CNA.²⁴

²⁴ <https://www.cna.md/doc.php?l=ro&idc=117&id=1466&t=/Studii-si-analize/Studii-despre-coruptie/Procesul-legiferarii-intereselor-quad-prodest-cine-profitat-Constatarile-expertizei-anticoruptie>

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
28	Adoptarea actelor normative privind recuperarea bunurilor infracționale	Trimestrul II anul 2017	Parlamentul; CNA	Actele normative necesare pentru funcționarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptate	Monitorul Oficial al RM	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
29	Crearea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, responsabilă de urmărirea, indisponibilizarea, administrarea și recuperarea, inclusiv din străinătate, a bunurilor infracționale	Trimestrul III anul 2017	CNA	Hotărârea Parlamentului privind organigrama și regulamentul de activitate ale Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale, adoptată. Agenția funcțională	Monitorul Oficial al RM; confirmări oferite de instituțiile responsabile; pagina web a CNA	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
32	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Trimestrul III anul 2018; permanent, începând cu trimestrul I anul 2019, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Acțiunea nr. 32 este scadentă în trimestrul III al anului 2018. Totuși merită de a fi menționate succese raportate de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale din cadrul Centrului Național Anticorupție, în comun cu Institutul Național al Justiției, care în perioada semestrului I al anului 2018 au organizat două activități de formare continuă în domeniul procedurilor de recuperare a bunurilor infracționale:

3-4 mai 2018 – 1 curs de instruire la subiectul "Investigarea infracțiunii privind spălarea banilor", fiind instruiți 14 judecători și 18 procurori;

18 mai 2018 – 1 atelier de lucru cu genericul "Recuperarea veniturilor dobândite din activități infracționale", fiind instruiți 22 judecători și 15 procurori.

Totodată, în domeniul cooperării juridice internaționale, ARBI și INJ au realizat trei activități de instruire:

30 martie 2018 – 1 seminar cu genericul "Asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanei în contextul cooperării juridice internaționale a statelor" fiind instruiți 16 judecători și 15 procurori;

5 februarie-18 martie 2018 – 1 curs de instruire la distanță ”Cooperarea juridică internațională în materie penală”, fiind certificați 7 judecători și 16 procuror;

13 iunie 2018 – 1 seminar cu genericul ”Asigurarea drepturilor fundamentale ale persoanei în contextul cooperării juridice internaționale a statelor”, fiind instruiți 11 asistenți judiciari, 7 grefieri și 1 specialist.

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției						
Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
33	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul II anul 2019, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	ÎN PROCES DE REALIZARE
34	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; PA; CNAJGS ; CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE
35	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2020	CNA; UA; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție a negociat includerea acțiunilor în planul de activitate a proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei ”Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP). Inițiativa a fost acceptată iar acțiunea nr. 34 este în proces de realizare. Considerând caracterul interconectat al acțiunilor vizate, realizarea acțiunilor 33 și 35 va fi efectuată urmare implementării acțiunii nr. 34.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
36	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Numărul de acțiuni în regres înaintate/acceptate; volumul despăgubirilor solicitate; numărul de decizii finale ale instanțelor de judecată și volumul sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată	NEREALIZAT

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

Comisia Electorală Centrală (CEC) reprezintă principalul organ de supraveghere și control a campaniilor electorale și a finanțării partidelor politice, în conformitate cu prevederile Codului electoral și a Legii nr. 294 – XVI din 21.12.2007 privind partidele politice, entitatea fiind la rândul său monitorizată de către societatea civilă și partenerii de dezvoltare, fapt dovedit de numeroase studii publicate pe marginea activității de control a CEC, precum și a cadrului legal în baza căruia aceasta este exercitată.

În baza analizelor anterioare, la nivel național și internațional, Pilonul IV. prevede extinderea pîrghiilor de control ale entității și asigurarea eficienței monitorizării efectuate, precum și a sancționării proporționale a cazurilor de nerespectare a prevederilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	Trimestrul II anul 2018 – pentru elaborarea modului;	CEC	Modul electronic elaborat și funcțional. Rapoartele financiare ale partidelor politice publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului; rapoartele financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale – publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modului	Pagina web a CEC	ÎN PROCES DE REALIZARE

În cadrul proiectului "Susținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digitală cu privire la finanțarea partidelor politice", implementat prin intermediul Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lângă Comisia Electorală Centrală în parteneriat cu Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (International IDEA), a fost elaborat un studiu cu privire la necesitățile persoanelor interesate în dezvoltarea unei platforme digitale de raportare a finanțelor partidelor politice.

Datele acestui studiu arată că partidele politice posedă potențial și experiență de raportare financiară electronică, iar implementarea unui sistem de raportare electronică a veniturilor și cheltuielilor partidelor politice nu ar constitui, pentru acestea, un impediment.

Dezvoltarea modului electronic „Control financiar” se realizează cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente” (EDMITE). Respectiv, în decembrie 2017 a fost prezentat caietul de sarcini pentru achiziția modului menționat, iar în perioada ianuarie-februarie 2018, în baza rezultatelor concursului, a fost selectată compania pentru realizarea și punerea în aplicare a acestuia. La data de 18 mai 2018 a fost aprobată sarcina tehnică, iar în prezent echipa de proiect este la etapa de definitivare și implementare a structurii bazei de date a fluxului informațional. La etapa următoare vor fi inițiate lucrările de dezvoltare a părții grafice a sistemului, începând cu modulul de depunere de către partidele politice și concurenții electorali a rapoartelor financiare. Dezvoltarea sistemului „Control financiar” este efectuată conform planului, iar în urma dezvoltării modului de raportare electronică se va efectua o ședință comună de lucru privind prezentarea formelor și a modului de funcționare a sistemului.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul I anul 2018 – trimestrul IV anul 2018	CEC; CICDE	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și distribuite prin intermediul posturilor de TV, radio, al rețelelor de socializare. Dezbateri publice privind procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, organizate	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada raportată, în scopul realizării acțiunii vizate, au fost întreprinse următoarele măsuri:

1. Spot cu tema Finanțarea partidelor politice – produs în limba română, cu subtitrare în limba rusă și traducere în limbajul mimico – gestional. Spotul a fost lansat pe canalul oficial al Comisiei pe site-ul Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=2Vrw0N80g3w> și distribuit pe pagina www.cec.md și www.votează.md și pe profilul de Facebook al CEC, unde s-au înregistrat cca. 14 000 de vizualizări. De asemenea, acest spot a fost remis spre difuzare tuturor posturilor TV din țară.
2. Studiul de cercetare privind necesitățile persoanelor interesate de dezvoltarea unei platforme digitale de raportare a finanțelor partidelor politice, prezentat la 31 ianuarie 2018. Studiul a fost elaborat de către CICDE în cadrul proiectului „Susținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digitală cu privire la finanțarea partidelor politice”, implementat în colaborare cu Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (IDEA International) și cu suportul financiar al Ambasadei Regatului Olandei la București. Studiul poate fi accesat pe pagina web a Centrului, la compartimentul Resurse media, rubrica Publicații. <http://www.cicde.md/index.php?pag:news&id=1063&rid=1658&1=ro>
3. La data de 16 martie 2018, CEC a desfășurat un seminar cu tema „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017”.

Evenimentul a fost organizat în contextul prezentării, de către partidele politice, pînă la 31 martie curent, a raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017.

<http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=21697&1=ro>

4. În primul semestru al anului 2018, în cadrul Proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente” implementat de PNUD Moldova cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), al Ambasadei Marii Britanii la Chișinău prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare și al Ambasadei Olandei prin Programul Matra, CEC în comun cu CICDE a demarat campania „Democrația contează”. Aceasta are ca scop informarea cetățenilor despre procesul electoral, mecanismul următoarelor alegeri parlamentare, de asemenea au fost discutate și aspecte privind finanțarea campaniilor electorale ș.a. În cadrul campaniei mobile de informare au fost desfășurate întâlniri cu participarea a peste 8000 de invitați – alegători, reprezentanți ai administrației publice locale etc.
5. La data de 26 aprilie 2018 a fost desfășurat seminarul cu tema „Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru desfășurarea alegerilor locale noi din 20 mai curent”.
6. CEC plasează pe pagina web oficială, www.cec.md, informații privind rapoartele anuale și semestriale prezentate de către partidele politice la compartimentul Finanțarea partidelor, rubrica Rapoarte financiare. De asemenea, sunt plasate și informațiile lunare cu privire la subvențiile acordate partidelor politice de la bugetul de stat (<http://www.cec.md/index.php?pag=cat&id=1799&1=ro>). Totodată, rapoartele privind finanțarea campaniei electorale pentru alegerile locale noi din 2018 pot fi accesate pe pagina web oficială www.cec.md la directoriul „Alegeri și Referendumuri” – Alegeri locale noi – Alegeri locale noi, mai 2018 - Finanțarea partidelor/Suținerea financiară.
7. CEC transmite, la necesitate, prin intermediul mass-media, comunicate de presă privind finanțarea politică. În primul semestru al anului 2018 au fost pregătite 13 comunicate, dintre care 5 conțin informații despre particularitățile întocmirii și prezentării rapoartelor privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2017, iar 8 conțin informații vizavi de examinarea rapoartelor financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi din 20 mai 2018. Comunicatele de presă sunt plasate și pe pagina www.cec.md, și contul CEC de pe Facebook.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017 – trimestrul II anul 2020	CEC; CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Comisia Electorală Centrală (CEC), în comun cu Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) au raportat la finele anului 2017 privind desfășurarea a 2 seminare, cu instruirea a 37 de persoane (trezorieri, funcționari din cadrul Curții de Conturi și ai CEC, reprezentanți ai formațiunilor politice).

La data de 16 martie 2018, CEC a desfășurat un seminar cu tema „Particularitățile întocmirii și prezentării Raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017”. Evenimentul a fost organizat

În contextul prezentării, de către partidele politice, pînă la 31 martie curent, a raportului privind gestiunea financiară pentru anul 2017

<http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=21697&1=ro>, iar la data de 26 aprilie a fost desfășurat seminarul cu tema „Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru desfășurarea alegerilor locale noi din 20 mai curent”.

De asemenea, în cadrul seminarelor de instruire, desfășurate de către Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lîngă CEC în perioada 30 martie – 8 mai 2018, membrii consiliilor electorale de circumscripție și ai birourilor electorale ale secțiilor de votare, constituite pentru alegerile locale noi din mai 2018, au fost informați despre modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative. Totodată, aceștia, dar și trezorerii partidelor politice au beneficiat de consultanță continuă pe partea de aplicare corectă a cadrului legal în domeniul vizat, inclusiv la Linia de informare a alegătorilor ce a funcționat în perioada electorală a alegerilor locale noi din primăvara 2018.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018 , trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale și în conformitate cu prevederile art. 22 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, art. 29 alin. (3) din Legea nr.294-XYI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice și pct. 69 din Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărîrea CEC nr. 4401 din 23 decembrie 2015, Comisia Electorală Centrală publică pe pagina sa oficială informațiile și rapoartele anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, precum și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale. În primul semestru al anului 2018, Comisia a realizat integral acțiunea și, în strictă conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 48 de ore de la recepționare și acceptare, rapoartele depuse la CEC au fost plasate pe site, cu respectarea prevederilor privind protecția datelor cu caracter personal, la rubrica Finanțarea partidelor/Rapoarte financiare.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=cat&id=1799&1=ro>)

La data de 24 aprilie curent, Comisia a adoptat hotărîrea nr. 1565 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 13 aprilie 2018", care a fost plasată pe pagina web a Comisiei (<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=21186&1=ro>), și hotărîrea nr. 1566 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 20 aprilie 2018", care, de asemenea, a fost plasată pe pagina web a Comisiei.

(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=21934&1=ro>)

La data de 4 mai curent, Comisia a adoptat hotărîrea nr. 1584 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018,

la situația din 27 aprilie 2018" care a fost plasată pe pagina web a Comisiei la data adoptării.
(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=219978&1=ro>)

La data de 8 mai curent, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1610, „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 4 mai 2018", care a fost plasată pe pagina web a Comisiei.
(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22011&1=ro>)

La data de 15 mai 2018, Comisia a adoptat hotărârea nr. 1643 „Cu privire la rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi, din data de 20 mai 2018, la situația din 11 mai 2018", care a fost plasată pe pagina web a Comisiei.
(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22057&1=ro>)

La data de 29 mai curent, Comisia a adoptat hotărârea nr.1677 „Cu privire la rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice pentru anul 2017" prin care s-a luat act de rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarului general al municipiului Chișinău din 3 iunie 2018, la situația din 25 mai 2018.
(<http://www.ce.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=22241&1=ro>)

Rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi din 20 mai 2018 au fost plasate, în termenul stabilit, pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale. La fel, a fost plasat pe pagina web oficială și Raportul Comisiei privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale pentru anul 2017. Acesta poate fi consultat la rubrica *Plan strategic CEC / Rapoarte*, subrubrica *Plan strategic 2016-2019/ Rapoarte anuale* sau la adresa <http://www.ce.md/index.php?pag=page&id=1632&1=ro>.

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Publicarea rapoartelor anuale de activitate ale CEC	Trimestrul II anul 2017, trimestrul I anul 2018, trimestrul I anul 2019, trimestrul I anul 2020	CEC	Rapoartele anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	REALIZAT

Prin Hotărârea CEC nr. 1444 din 27 februarie 2018, a fost aprobat Raportul de activitate al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2017 în conformitate cu activitățile prevăzute în Planul strategic al CEC pentru anii 2016-2019.

Raportul a fost plasat, în termen de 24 ore după aprobare, pe pagina web oficială www.cec.md, la rubrica *Plan strategic CEC / Rapoarte*, subrubrica *Plan strategic 2016-2019/ Rapoarte anuale* (adresa: <http://www.cec.md/index.php?pag=page&id=1632&1=ro>) precum și transmis Parlamentului Republicii Moldova.

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a accesului	Trimestrul II anul 2017 – pentru	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată.	Pagina web a CEC	ÎN PROCES DE

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
	facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale	elaborarea metodologiei; trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020 – pentru publicarea rapoartelor		Rapoartele anuale de monitorizare publicate. Recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală		REALIZARE

În contextul studiului efectuat în cadrul proiectului „Susținerea Comisiei Electorale Centrale în dezvoltarea unui sistem de raportare digitală cu privire la finanțarea partidelor politice”, autorii au elaborat unele recomandări pentru părțile interesate, și anume:

- interconectarea sistemului de raportare digital cu programul de contabilitate „1C Contabilitate și cu alte servicii electronice publice”;
- elaborarea unui șablon detaliat al raportului de gestiune financiară la capitolul Cheltuieli ale partidului politic;
- organizarea unei campanii publice de informare pentru societatea civilă cu privire la lansarea sistemului de raportare financiară electronică a partidelor politice;
- organizarea seminarelor tematice cu privire la utilizarea acestui sistem.

Totodată, în procesul de punere în aplicare a sistemului, vor fi examinate și alte mecanisme legale pentru a facilita accesul.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituți a responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Trim II anul 2017 – trim I anul 2020	CEC	100% a membrilor și funcționarilor CEC instruiți; cel puțin 2 instruirii desfășurate; cel puțin 2 vizite de studiu pentru identificarea și implementarea celor mai bune practici în domeniu	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada 26-27 iunie 2018, s-a desfășurat, în or. Tbilisi, Georgia, conferința regională „Banii în politică” cu participarea reprezentanților CEC. Scopul conferinței a fost realizarea schimbului de experiență și studierea experienței Georgiei în domeniul finanțării politice, în vederea îmbunătățirii practicii și legislației aferente.

În același timp în or. Tbilisi, Georgia, a fost organizată și o vizită de studiu în cadrul Proiectului „Level UP: Finanțarea politică cu integritate”, implementat de Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență (International IDEA), cu suportul financiar al Uniunii Europene. În cadrul vizitei de studiu au avut loc întrevederi cu reprezentanții Oficiului de Stat de Audit din Georgia, Comisia Electorală Centrală a Georgiei, precum și cu reprezentanții societății civile - subiecți implicați în domeniul de control și supraveghere a finanțării partidelor politice și campaniilor electorale.

De asemenea, în luna iunie curent, CICDE a organizat o ședință Ehub cu genericul „Transparența și raportarea digitală privind finanțarea partidelor politice, cazul Letoniei”, în cadrul căreia s-a discutat despre provocările și experiența Republicii Letonia în domeniul raportării digitale privind finanțarea partidelor politice.

De menționat că activitatea de consolidare și dezvoltare a cunoștințelor profesionale ale membrilor și funcționarilor CEC este una continuă și strategică pentru Comisie, inclusiv în domeniul controlului finanțării partidelor și a campaniilor electorale.

Opinia comuna a OSCE/ODIHR și Comisiei de la Veneția privind Cadrul Legal al Republicii Moldova în domeniul Finanțării Partidelor Politice și a Campaniilor Electorale, adoptată la 9 decembrie 2017, recomandă consolidarea semnificativă a monitorizării și aplicării normelor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. CEC necesită o aprovizionare cu resurse suficiente, inclusiv specializarea angajaților în domeniul auditului financiar, precum și stabilirea unui mandat clar de a verifica informația obținută, de a investiga iregularități, fiind acordată o atenție sporită și capacității de coordonare cu organele de aplicare a legii. Respectiv, se recomandă consolidarea regimului de sancționare în cazul încălcării regulilor de finanțare a partidelor politice/campaniilor electorale. În același context, Strategia prevede realizarea următoarelor acțiuni de asigurare a identificării și sancționării abaterilor la subiectul vizat:

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptarea legii	CEC; MF; CNA; CC; Parlamentul	Proiect de lege elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Prin Legea nr. 154 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 21.07.2017), cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, au fost revizuite inclusiv prevederile Codului electoral care stabilesc răspunderea juridică pentru încălcările privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale. Potrivit ultimei redacții a alineatului (2) al articolului 69 din Codul electoral, pentru încălcarea legislației electorale, CEC sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica *grupului de inițiativă* (subiect nou pasibil de răspundere) sau concurenților electorali, în afară de sancțiunile deja prevăzute (precum: avertismentul, solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca pedeapsă complementară), de asemenea noi modalități de sancționare: *anularea înregistrării grupului de inițiativă, intentarea procesului contravențional conform legislației și lipsirea de alocații de la bugetul de stat ca sancțiune de bază*.

Totodată, prin dispoziția nr. 249-p din 4 septembrie 2018, CEC a creat grupul de lucru interinstituțional pentru revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale. Grupul de lucru întrunește reprezentanți ai CEC, ai Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Justiției și Centrului Național Anticorupție. Dispoziția susmenționată prevede și posibilitatea de a antrena specialiști din cadrul autorităților administrației publice centrale, reprezentanți ai societății civile, precum și posibilitatea de a apela la asistența

altor specialiști și experți independenți din Republica Moldova și din străinătate. Prima ședință a grupului de lucru a fost organizată la data de 20 septembrie a.c.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul I anul 2018	CEC; Parlamentul	Proiect de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a CEC; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Conform informației prezentate de Comisia Electorală Centrală, responsabilitățile și rolul persoanelor interesate/observatorilor, precum și drepturile acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice, sînt stabilite de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație.

Modul de finanțare a activității partidelor politice, a campaniilor electorale și a grupurilor de inițiativă sunt reglementate de Codul electoral, Legea privind partidele politice, precum și de regulamentele Comisiei Electorale Centrale: Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 4401 din 23.12.2015, Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 3352 din 04.05.2015 și Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin Hotărîrea CEC nr. 114 din 18.08.2016.

Noțiunea de „observator” în sensul Codului electoral și al Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora reprezintă persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine și internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Astfel, pornind de la noțiunea de mai sus, monitorizarea de către observatori a modului de finanțare a partidelor politice poate fi realizată doar în perioada electorală care, potrivit art. 1 din Codul electoral, este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile.

Conform informației prezentate de CEC, monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice ca activitate generală poate fi realizată de către orice persoană, atît în perioada pre și post electorală, cît și nemijlocit în perioada electorală, în condițiile prevăzute de Codul electoral, Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație, dar neavînd calitatea de observator, or aceasta este o calitate specială acordată persoanei pentru monitorizarea alegerilor. Prin urmare, CEC consideră oportun să fie exclusă extinderea prevederilor Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora (adoptat prin Hotărîrea CEC nr. 332 din 24 octombrie 2006 cu modificările ulterioare) ce presupun monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice.

Pe cînd rolul și drepturile observatorilor sunt specificate în cadrul legal, inclusiv în Regulamentul CEC cu privire la aprobarea Regulamentului privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora (adoptat prin Hotărîrea CEC nr. 332 din 24.10.2006), prevederile existente acordă puțină atenție perioadei inter-electorale, iar detalii privind participarea părților interesate în monitorizarea modului de finanțare a partidelor politice lipsesc.

Studiul Promo-LEX ”Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova”²⁵, elaborat cu suportul Ambasadei Marii Britanii la Chișinău și al Fondului pentru Buna Guvernare, în cadrul proiectului ”Combaterea corupției politice în Republica Moldova prin îmbunătățirea cadrului legal privind finanțarea partidelor politice și supravegherea civică”, evidențiază rolul important al societății civile în monitorizarea conformării cu reguli și standarde existente. Organizațiile neguvernamentale utilizează strategii inovative de măsurare și informare, pentru a limita posibilitățile de eludare sau încălcare a reglementărilor existente.

Conform studiului, o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală... Pe parcursul desfășurării interviurilor monitorii Promo-LEX, fără a avea vre-un statut sau drept legal bine determinat, nu au avut posibilitate deplină de a solicita și a primi informații relevante de la partidele politice. Astfel, a fost expusă presupunerea inaplicabilității prevederilor legale privind acreditarea observatorilor înainte sau după perioada electorală, din motivul lipsei unei stipulări exacte a drepturilor acestora în perioadele inter-electorale, în special din perspectiva monitorizării finanțării partidelor politice; fiind prezentată și o recomandare în acest context, de revizuire a articolului nt. 62 din Codul Electoral și a prevederilor Regulamentului cu privire la acreditarea și activitatea observatorilor. Totodată, merită de a fi evaluate modificările ulterioare studiului, care a fost efectuat în anul 2016, caracterul public al rapoartelor și accesul liber la aceste.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor în vederea examinării dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – pentru elaborarea normelor metodologice; permanent, începând din trimestrul I anul 2018, cu verificarea anuală a indicatorului de progres legat de instruire	PA; CSM; CNA; MAI; CEC; INJ	Normele metodologice recomandate dezvoltate; curriculum de instruire elaborat; cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

Consiliul Superior al Magistraturii a raportat privind desfășurarea, la data de 19 octombrie 2017, a cursului de instruire ”Soluționarea contestațiilor în domeniul electoral”, cu participarea a 25 judecători, reprezentanți ai tuturor gradelor de jurisdicție. De asemenea, la data de 15 mai 2018, Institutul Național de Justiție a organizat cursul de instruire ”Problematika calificării unor infracțiuni economice, de corupție și conexe; corupția electorală”, în cadrul căruia au fost instruiți 13 judecători și 16 procurori.

Angajații Direcției Generale Urmărire Penală a **Centrului Național Anticorupție** au fost instruiți la subiectul vizat de acțiune în octombrie 2017. Conform informației recepționate de la **Procuratura Anticorupție**, în lipsa dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative în gestiunea PA, nu a fost identificată necesitatea instruirii procurorilor în domeniul vizat.

²⁵ https://promolex.md/wp-content/uploads/2016/04/doc_1459254428-1.pdf

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul I anul 2020	CEC	Plan și materiale de instruire elaborate. Cursuri de instruire desfășurate. Cel puțin 150 de persoane instruite	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada de raportare, CICDE a organizat, între 30 martie și 8 mai 2018, seminare de instruire pentru funcționarii electorali din cadrul Consiliilor electorale de circumscripție și Birourilor electorale ale secțiilor de votare. În programul de instruire a fost inclusă o sesiune ce a vizat sensibilizarea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative.

Pilonul V. Curtea de Conturi

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.

Prioritatea V.1 *Transparența activității Curții de Conturi*

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Selectarea de către Comisia parlamentară economie, buget și finanțe a companiei de audit pentru auditarea Raportului financiar al Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2017, trimestrul II anul 2018, trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	Comisia parlamentară economie, buget și finanțe	Hotărîre a Parlamentului adoptată	Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

În procesul de raportare pentru perioada semestrului I al anului 2018, de către instituția responsabilă nu au fost prezentate careva informații privind realizarea acesteia, situație înregistrată și pentru perioada anterioară de raportare.

Considerînd lipsa informației privind realizarea acțiunii în raportul entității responsabile, precum și dificultățile de depistare a anunțurilor pertinente implementării acțiunii vizate pe pagina web a Parlamentului RM, precum și pe pagina web a Curții de Conturi, unde la rubrica *Rapoarte de audit extern*, la modulul *Transparență*, ultimul Raport de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi este înregistrat cel pentru anul 2016, **acțiunea cu termenul de realizare în trimestrul II 2018 se consideră de a fi nerealizată**, și va fi considerată ca realizată în momentul recepționării informației prenotate.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
---------	----------	-----------------------	-------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

2	Realizarea misiunii de audit al CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017, trimestrul III anul 2018, trimestrul III anul 2019, trimestrul III anul 2020	Parlamentul; CC	Raportul de audit al rapoartelor financiare anuale ale Curții de Conturi publicate pe paginile web a Curții de Conturi și a Parlamentului	Paginile web a CC și a Parlamentului	NEREALIZAT
---	---	---	-----------------	---	--------------------------------------	-------------------

Din informațiile parvenite în adresa Secretariatului Grupurilor de Monitorizare a SNIA, precum și în urma revizuirii paginii web oficiale a Curții de Conturi la rubrica *Rapoarte de audit extern*, la modulul *Transparență*, unde sunt atașate Rapoartele de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, ultimul Raport de audit asupra rapoartelor financiare ale Curții de Conturi este înregistrat cel pentru anul 2016.²⁶

Respectiv, din lipsa datelor concludente, **acțiunea cu termenul de realizare pentru trimestrul II a anului 2018 se consideră de a fi nerealizată.**

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3.	Publicarea de rapoarte privind mersul implementării recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi	Trimestrul II anul 2018 , trimestrul II anul 2019, trimestrul II anul 2020	CC	Cel puțin 3 rapoarte privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi publicat pe pagina web a Curții de Conturi	Pagina web a CC	REALIZAT

Privind acțiunile întreprinse întru implementarea acțiunii nr.3 din Pilonul V, de către Curtea de Conturi a fost raportat, că în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 37 din 20.07.2017, a fost aprobat Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor Comisiei economie, buget și finanțe și ale auditorului independent. Suplimentar, în temeiul solicitării Comisiei economie, buget și finanțe, informațiile privind executarea recomandărilor auditului independent sunt incluse în Raportul de activitate al Curții de Conturi pe anul 2017, aprobat prin Hotărârea nr.15 din 25.04.2018.

Drept urmare, implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, sunt realizate pentru Rapoartele financiare al Curții de Conturi din anului 2016. Totodată, necesită de a fi menționat caracterul general al informației prezentate la subiect în Raportul de activitate al CCRM, datele nefiind categorizate conform Planului de acțiuni privind implementarea recomandărilor Comisiei economie, buget și finanțe și auditorului independent.

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit al Curții de Conturi pentru anul viitor	Trimestrul III anul 2017 , trimestrul III anul 2018, trimestrul III	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de Curtea de	Pagina web a CC	REALIZAT

²⁶ <http://www.ccrm.md/rapoarte-de-audit-extern-1-121>

anul 2019,
trimestrul III
anul 2020

Conturi cu
reprezentanți ai
societății civile

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă	Trimestrul II anul 2018, verificarea anuală a comunicărilor realizate	CC	Acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi, Curtea Europeană și reprezentanții altor donatori externi, încheiate. Comunicări ale Curții de Conturi realizate	Confirmări din partea instituției responsabile cu privire la încheierea acordurilor	PARTIAL REALIZAT

Din informațiile recepționate, Curtea de Conturi denotă faptul, că conform solicitării transmise în adresa Curții de Conturi Europene, privind semnarea unui acord de cooperare, aceasta din urmă a informat că nu încheie Acorduri de cooperare formală cu instituțiile omoloage din alte state, activînd în baza mandatelor și procedurilor aplicabile instituțiilor supreme de audit.

Suplimentar, Curtea de Conturi a RM este membră a Comunității europene privind instituțiile Supreme de Audit (EUROSAI) și de comun cu Curtea de Conturi Europeană participă în cadrul întrunirilor și grupurilor EUROSAI.

În această ordine de idei, în măsura în care este constatat faptul imposibilității semnării unui Acord de cooperare dintre Curtea de Conturi și Curtea de Conturi Europeană, ceea ce nu se aplică și în cazul semnării altor acorduri de cooperare dintre Curtea de Conturi și reprezentanții altor donatori externi, conform indicatorilor de progres, acțiunea se consideră a fi parțial realizată.

Prioritatea V.2 Impactul activității de audit

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi	Trimestrul IV anul 2017 – pentru adoptarea legii; trimestrul III anul 2018 – pentru aplicabilitatea mecanismului revizuit	CC; MF; Parlamentul	Proiect de lege elaborat și adoptat. Mecanism elaborat și aplicabil	Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Conform raportului prezentat de Curtea de Conturi pentru semestrul I al anului 2018, informație remisă și în cadrul anterioarei raportări pentru progresele înregistrate în anul 2017, se denotă faptul, că în temeiul Hotărârii Parlamentului nr. 234 din 16.11.2017 privind Raportul anual 2016 al Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public, Guvernul va iniția modificarea și completarea Legii finanțelor publice și

responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 cu prevederi care ar stipula răspundere managerială în cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare.

Suplimentar, Curtea de Conturi raportează că de comun efort cu Ministerul Finanțelor a fost depus pachetul de documente de modificare a cadrului legal aferent, unde articolul 4 al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale 181/2014 se completează cu alineatul (4), care are următorul cuprins: „ În cazul emiterii de către Curtea de Conturi a opiniei contrare sau în cazul refuzului auditorului public extern de a emite opinie asupra situației financiare, conducătorul autorității/instituției bugetare/autorității bugetare independente poartă răspundere conform legislației în vigoare.”²⁷

Totodată, în scopul demotivării entităților publice auditate pentru a se conforma cerințelor Curții de Conturi acestea au obligativitatea conform art.37 din Legea 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, să raporteze despre implementarea recomandărilor din raportul auditorului sau despre motivele pentru care acestea nu au fost implementate. De asemenea, Curtea de Conturi asigură monitorizarea implementării recomandărilor, incluzând un capitol separat privind nivelul de implementare a recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în Raportul anual asupra administrării și întrebunțării resurselor financiare publice și patrimoniul public care se audiază în ședința plenară a Parlamentului.

Pentru moment acțiunea nr. 8, se consideră a fi în proces de realizare.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Potrivit Raportului Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2017²⁸, *corupția rămîne de a fi inclusă în lista celor mai semnificative provocări în asigurarea respectării drepturilor omului*. Sunt remarcate rezultatele investigațiilor cazurilor de corupție de nivel înalt în anul 2017. Totodată, activitățile de aplicare a instrumentelor de integritate de către ministere sunt apreciate drept modeste, reflectându-se asupra indicatorului de respectare a drepturilor omului pe mai multe domenii, precum asigurarea drepturilor persoanelor la un proces echitabil, dreptul la informație, precum și în general, dreptul de a obține servicii publice.

Conferința Națională Anticorupție pentru Drepturile Omului, organizată la date de 12 decembrie 2017, a reiterat legătura causală între fenomenul corupției și situația drepturilor omului în țară, astfel încît asigurarea respectării drepturilor fundamentale implică nemijlocit contracararea actelor de corupție și conexe acestora. În acest context, Oficiul Avocatului Poporului (OAP), în calitate de instituția principală antrenată în protecția drepturilor omului în Republica Moldova, întreprinde un șir de măsuri pertinente asigurării climatului de integritate, pentru a elimina cazurile de încălcare a drepturilor părților terțe ale unui caz de corupție sau conex acestuia.

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

²⁷ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr20_109.pdf

²⁸ <https://www.state.gov/documents/organization/277439.pdf>

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoartele anuale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate în Parlament. Lansarea publică a rapoartelor	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Transmiterea către entitățile publice a recomandărilor de evitare a încălcării drepturilor omului în activitatea lor și sesizarea CNA asupra recomandărilor respective	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	NEREALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de nerespectare a principiilor generale de drept, de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Avocatul Poporului	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului publicate și prezentate la Parlament. Audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	PARȚIAL REALIZAT

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Revizuirea și completarea legislației pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trim II anul 2017 – pentru elaborare; trim III anul 2017 – pentru adoptare	Parlamentul; Avocatul Poporului CNA	Proiectul de modificare a legislației elaborat. Lege adoptată	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului; Monitorul Oficial al RM	PARȚIAL REALIZAT

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate prevede atribuirea sarcinii de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului, în conformitate cu prevederile Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Oficiul Avocatului Poporului a raportat că este în proces de elaborare a propunerilor de modificare a Legii nr. 52 din 03.04.2014, cu privire la Avocatul Poporului, în conformitate cu recomandările avizului Comisiei de la Veneția, nr. 808 din 2015.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Asigurarea elaborării cadrului normativ subsecvent pentru punerea în aplicare a competenței Avocatului Poporului de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017	Avocatul Poporului	Cadrul normativ subsecvent elaborat și adoptat	Pagina web a Oficiului Avocatului Poporului	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție a înaintat inițiativa elaborării unei Metodologii cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, în comun cu Oficiul Avocatului Poporului, în cadrul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. Proiectul Metodologiei se află la etapa de definitivare.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
6	Instruirea reprezentanților Oficiului Avocatului Poporului cu privire la instituția avertizorilor de integritate	Trimestrul IV anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

Angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului au beneficiat de 2 sesiuni de instruire cu genericul “Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate”, organizate în perioada 13-14 și 20-21 septembrie 2018, organizate în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Programul dat este realizat cu participarea Institutului de Reforme Penale în cadrul Proiectului “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Instruirile au urmat scopul de consolidare a capacităților necesare pentru cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii nr. 122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, precum și formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
7	Instruirea funcționarilor publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului; CNA	Curriculum de instruire elaborat. Instruiri desfășurate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	ÎN PROCES DE REALIZARE

În I sem. 2018, de către **Centrul Național Anticorupție** au fost desfășurate 51 de instruirii intitulate „Denunțarea manifestărilor de corupție și avertizarea de integritate” pentru circa 1500 agenți publici. Potrivit chestionarelor aplicate, rata de utilitate a instruirilor constituie 97% și prestația formatorilor a fost evaluată drept bună și foarte bună de către 98% din respondenți.

Totodată, Centrul Național Anticorupție a înaintat inițiativa elaborării Curriculumului de instruire pentru formatorii CNA și OAP cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate, în cadrul Proiectului PNUD “Consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului”, realizat în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și finanțat de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. Proiectul Curriculumului se află la etapa de definitivare.

Angajații Centrului Național Anticorupție și Oficiului Avocatului Poporului au beneficiat de 2 sesiuni de instruire cu genericul “Asigurarea respectării drepturilor avertizorilor de integritate”, organizate în perioada 13-14 și 20-21 septembrie 2018, organizate în parteneriat cu Institutul de Reforme Penale și cu sprijinul Programului de finanțare a inițiativelor/proiectelor de schimbare în domeniul drepturilor omului. Instruirile au urmat scopul de consolidare a capacităților necesare pentru cunoașterea și aplicarea prevederilor Legii nr. 122 din 12.07.2018 privind avertizorii de integritate, precum și formarea formatorilor din cadrul CNA și OAP pentru desfășurarea ulterioarelor cursuri de instruire privind instituția avertizorilor de integritate. Dezbaterile și exercițiile practice au fost realizate în baza proiectului Metodologiei cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate și al Curriculumului de instruire la același subiect, care vor fi utilizate ulterior de către angajații CNA și OAP în asigurarea aplicării efective a Legii nr. 122/2018.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
8	Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, începând cu trimestrul III anul 2017, cu raportare semestrială	Avocatul Poporului	Avize cu recomandări, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare, cereri de chemare în judecată înaintate de Avocatul Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate. Avertizori de integritate asistați	Confirmări din partea instituției responsabile; hotărâri ale instanțelor de judecată	NEREALIZAT

Pilonul VII. Sectorul privat

În primul an de implementare a Strategiei au fost deja atinse progrese în consolidarea Pilonului VII. Sectorul Privat, fiind realizată evaluarea amplă a riscurilor în activitatea întreprinderilor cu cotă de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, elaborarea codului model de etică în baza studiului realizat cu suportul PNUD Moldova în anul 2016 privind “evaluarea conformității sistemului național anticorupție al Republicii Moldova la principalele standarde internaționale în domeniul combaterii a corupției și integrității în sectorul privat”.

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ (Camera Înregistrării de Stat)	Registrul publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public. Actualizarea permanentă a Registrului	Pagina web a Camerei Înregistrării de Stat	PARȚIAL REALIZAT

În conformitatea cu art. 35 al.(1) din Legea 220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, înregistrarea de stat a persoanelor juridice și fizice prevăzute la art.3a prezentei Legi, se efectuează de către Agenția Servicii Publice prin structurile sale teritoriale.

Suplimentar, conform prevederilor art.34' din Legea 220/2017 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, organul înregistrării de stat asigură vizualizarea publică a informației din registrul de stat pe pagina sa web oficială. De asemenea, este asigurată actualizarea permanentă a Registrului de stat al persoanelor juridice

Nr.crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
2	Organizarea de consultări publice periodice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile și angajamentele naționale anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; CCI; ME	Cel puțin 8 consultări publice organizate cu reprezentanții mediului de afaceri mare, mic și mijlociu. Recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți	PARȚIAL REALIZAT

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
3	Revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	CCA; MJ	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Ca urmare a remiterii spre expertiza anticorupție a proiectului definitiv al Regulamentului privind procedura și condițiile de organizare și desfășurare a licitației pentru selectarea companiei care va efectua măsurarea cotelor de audiență, Raportul de expertiză anticorupție elaborat de Centrul Național Anticorupție a identificat factori de risc și a înaintat recomandări, întru excluderea factorilor și riscurilor de corupție identificați. Consiliul Coordonator al Audiovizualului va remite repetat spre expertiza anticorupție proiectul definitiv al Regulamentului vizat.

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat / municipală

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
4	Evaluarea riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală în baza unui eșantion reprezentativ și elaborarea unor modele pentru registrul riscurilor de corupție și, după caz, a planurilor de integritate	Trim II anul 2017 – trim III anul 2018	CNA; ME; entitățile publice care controlează întreprinderi de stat/ municipale	Studiul privind riscurile de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, publicat pe pagina web a CNA. Rapoartele de evaluare publicate. Cel puțin 2 dezbateri publice organizate	Pagina web a CNA	ÎN PROCES DE REALIZARE

În conformitate cu indicatorii acțiunii nr. 4, Centrul Național Anticorupție a elaborat 5 rapoarte de evaluare: 2 rapoarte generale de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor fondate de AAPC și AAPL, 2 rapoarte detaliate de evaluare a riscurilor în activitatea ÎM/SC fondate de CMC și CMB și 1 raport de evaluare a riscurilor în activitatea întreprinderilor din UTA Găgăuzia. Totodată, a fost elaborat raportul de expertiză a cadrului normativ (recomandări formulate în vederea operării modificărilor la circa 20 legi și hotărâri de Guvern). Rapoartele susmenționate au fost publicate pe pagina web oficială a CNA, la rubrica "Evaluarea integrității instituționale", subrubrica "Activități".²⁹ Împreună cu studiile vizate, pe pagina web a fost publicat și Modelul codului de conduită pentru întreprinderi mici și mijlocii, elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul Proiectului "Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)" implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Concluzii preventive privitor la rezultatele acestei activități au fost prezentate în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție pentru Drepturile Omului, desfășurată la 12 Decembrie 2017. Studiile

²⁹ <https://www.cna.md/libview.php?l=ro&idc=83&id=1848&t=/Evaluarea-integritatii-instituționale/Activitati/Evaluarea-riscurilor-de-corupție-in-legislația-si-activitatea-întreprinderilor-cu-cota-integrală-sau-majoritară-de-statmunicipală>

finale au fost publicate pe pagina web a CNA , împreună cu modelul codului de conduită pentru întreprinderile mici și mijlocii și planul – model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL.

În cadrul rapoartelor de evaluare, au fost formulate recomandări pentru fondatorii și administratorii ÎS/ÎM în vederea înlăturării deficiențelor constatate. Suport în acest sens constituie Planul-model de integritate pentru întreprinderi, elaborat urmare evaluării. Materialele vizate au fost remise în adresa Agenției Proprietate Publică, la toate AAPL de nivelul II, precum și Consiliilor Municipale Chișinău, Bălți și UTA Găgăuzia spre informare și întreprinderea măsurilor ce se impun, inclusiv fiind solicitată diseminarea concluziilor către întreprinderile fondate, împreună cu Planul-model de integritate, pentru a fi adaptat specificului de activitate, aprobat și pus în aplicare. În același context, informația privitor la rezultatele evaluării a fost remisă în adresa Prim-ministrului Republicii Moldova. Raportul detaliat de evaluare a cadrului legal aferent activității ÎS/ÎM și SC cu capital de stat a fost remis în adresa Ministerului Economiei și Infrastructurii în vederea inițierii modificărilor de rigoare pentru înlăturarea factorilor coruptibili stabiliți.

Urmare acțiunilor de informare, consiliere și monitorizare, întreprinse de către Centrul Național Anticorupție, în semestrul I al anului 2018 au fost constatate următoarele rezultate:

1. Prin Dispoziția Prim-ministrului nr.12-05-3646 din 08.05.2018, s-a solicitat ministerelor și autorităților administrative centrale diseminarea concluziilor și recomandărilor CNA tuturor întreprinderilor de stat/societăților pe acțiuni la care aceștia dețin titlul de fondator, în scopul înlăturării deficiențelor constatate.

Totodată, s-a solicitat Ministerului Economiei și Infrastructurii să examineze concluziile și recomandările expuse în „Raportul de evaluare a cadrului legal cu privire la întreprinderile de stat/municipale și societățile comerciale cu capital de stat” și în coordonare cu autoritățile publice centrale să prezinte propuneri privind ajustarea cadrului normativ în domeniu.

2. Conform informației prezentate de Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI), o parte din recomandări au fost incluse spre executare în Planul de activitate al MEI și Planul de activitate al Direcției politice economice și mediul de afaceri pentru anii 2018-2020. Unele recomandări au fost incluse în Planul sectorial anticorupție în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice pentru anii 2018-2020, aprobat prin H.G. nr.554 din 18.06.2018. Agenția Proprietăți Publice a fost desemnată responsabilă pentru colectarea informației privitor la implementarea măsurilor din plan și raportarea trimestrială despre progresul obținut către secretariatul grupului de monitorizare din cadrul CNA.

3. 9 AAPC au raportat despre aprobarea planurilor de integritate de către 46 Întreprinderi de Stat.

4. 18 AAPL de nivelul II au confirmat informarea și diseminarea în teritoriu a planurilor de integritate. 10 AAPL de nivelul II și 40 AAPL de nivelul I au raportat aprobarea recomandărilor înaintate de CNA.

Conform raportului de progres în implementarea SNIA, prezentat de Ministerul Finanțelor, în baza recomandărilor Centrului Național Anticorupție, prin Ordinul Administratorului Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării" nr. 5-A din 16 mai 2018, a fost aprobat Planul de integritate pentru Î.S. "Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării", care prevede inclusiv elaborarea codului de etică. Concomitent, Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu cota statului a fost diseminat tuturor reprezentanților Ministerului Finanțelor – membri ai consiliilor de administrație în entitățile

economice cu capital de stat, pentru informare, călăuză și punere în aplicare a recomandărilor formulate în raport.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova a informat privind remiterea cu titlul de informare și uz de serviciu a pachetului de documente către subdiviziunile interesate din subordine, inclusiv Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI, în vederea întreprinderii măsurilor pentru neadmiterea riscurilor de fraudă și corupție, diseminării concluziilor generale, Planului-model de integritate tuturor ÎS/SC cu cotă majoritară de stat, pentru a fi adaptat specificului de activitate. În mod similar, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a diseminat concluziile și recomandările Centrului Național Anticorupție tuturor întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni din subordine, precum și Raportul de evaluare a riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, Modelul de Cod de Conduită pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și alte materiale aferente.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsa bilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
5	Instruirea conducătorilor de întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală cu privire la ținerea registrelor riscurilor de corupție, întocmirea planurilor de integritate și monitorizarea implementării acestora	Trimestru I II anul 2017, trimestru I IV anul 2018	CNA	Numărul de instruiți și de conducători instruiți. Numărul de solicitări de instruire cu privire la managementul riscurilor de corupție și întocmirea planurilor de integritate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	PARȚIAL REALIZAT
8	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC; MF; entitățile publice care controlează întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală	Numărul de controale ale CC și rezultatele lor. Rapoarte CC publicate pe pagina web. Recomandările CC implementate. Alte rapoarte de audit efectuate și publicate. Numărul de inspecții financiare	Pagina web a CC	ÎN PROCES DE REALIZARE

În perioada raportată Curtea de Conturi a Republicii Moldova a aprobat Hotărârea nr. 8 din 26 martie 2018 privind Raportul "Performanța sectorului feroviar este dependentă de implementarea coerentă a guvernancei corporative și de investițiile efectuate în acest domeniu". Raportul de audit a fost publicat pe pagina web oficială <http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95#>

În același timp, Inspekția Financiară, în perioada semestrului I al anului 2018, a efectuat 467 inspecții financiare (cu 243 mai mult decât în anul 2017).

Ministerul Finanțelor informează cu regularitate Curtea de Conturi despre măsurile întreprinse în vederea implementării recomandărilor din Rapoartele CCRM.

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
10	Identificarea stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților	Trimestrul IV anul 2017	CNPF; CCI; MF; CNA; ANI	Studiul privind stimulentele legale ale societăților comerciale, elaborat și publicat. Dezbateră publică a studiului organizată	Paginile web ale instituțiilor responsabile	ÎN PROCES DE REALIZARE

În scopul identificării stimulentei legale pentru promovarea implementării codurilor de etică în afaceri și de guvernare corporativă, pentru prevenirea corupției și asigurarea integrității angajaților, precum și întru promovarea aplicării standardelor ISO 37:001, **Centrul Național Anticorupție** a solicitat suportul proiectului Consiliului Europei și a Delegației UE ” Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire”, care s-a angajat de a evalua bunele practici internaționale în asigurarea conformării sectorului privat cu standarde anticorupție. În acest context, la 31 iulie curent a fost organizat atelierul de lucru privind modalitățile de conformare a sectorului privat și efectul acestora în consolidarea integrității afacerilor. La atelier au participat 25 de persoane din partea entităților publice, societății civile, asociațiilor de business și întreprinderilor private. Obiectivul general al evenimentului a fost identificarea potențialelor standarde anticorupție de a fi implementate în sectorul privat în Republica Moldova.

Totodată, se remarcă progresul realizat în procesul de evaluare a riscurilor de corupție existente în legislația și activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală (acțiunea nr. IV din Prioritatea VII.2), cu includerea aprobării codurilor de etică în planurile de integritate recomandate în raportul de evaluare, preluat și diseminat în cadrul întreprinderilor analizate.

Conform informației prezentate de **Comisia Națională a Pieței Financiare**, la data de 04.07.2018, de către Plenul Parlamentului Republicii Moldova a fost aprobat în prima lectură proiectul Legii nr.224 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni. Proiectul de Lege menționat are drept scop transpunerea și compatibilizarea prevederilor Legii 1134/1997 cu standardele eurocomunitare, mai cu seamă racordarea legislației naționale la Directiva 2017/1132 UE a Parlamentului European și a Consiliului din 14.06.2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale, precum și la Directiva 2007/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11.07.2007 privind exercitarea anumitor drepturi ale acționarilor în cadrul societăților comerciale cotate la bursă, având drept scop eficientizarea activității societăților, inclusiv prin dezvăluirea informațiilor aferente convocării și desfășurării adunărilor generale ale societăților, consolidarea drepturilor acționarilor, protejarea investitorilor – fiind astfel asigurată promovarea transparenței și eticii în afaceri.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
11	Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese	Trimestrul IV anul 2017	MF; ANI; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre examinare și aprobare.	Paginile web ale instituțiilor responsabile; Monitorul Oficial al RM	NEREALIZAT

Acțiunea nr. 11 a fost dezbătută în cadrul ședinței Grupului de Monitorizare II al Strategiei. A fost expusă poziția Ministerului Finanțelor privind caracterul impropriu al atribuțiilor ce îi revin Serviciului Fiscal de Stat prin art. 23. Capitolul V al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare. A fost evidențiat art. 132 din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.1997, conform căruia sarcina de bază a SFS constă în asigurarea administrării fiscale, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Serviciul Fiscal de Stat este o autoritate administrativă care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Finanțelor, fiind o structură organizațională separată în sistemul administrativ al acestuia, conform art. 132¹ din Codul Fiscal și conform pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea SFS (aprobat prin H.G. nr. 395 din 05.06.2017). SFS este constituit pentru prestarea serviciilor publice administrative contribuabililor, pentru supravegherea, controlul în domeniul fiscal și constatarea infracțiunilor în cazurile prevăzute de Codul de procedură penală. Ministerul Finanțelor exercită dirijarea metodologică a Serviciului Fiscal de Stat prin acordarea asistenței metodologice în activitatea acestuia.

Conform articolului 23, Capitolul V, al Legii nr. 1420 din 31.10.2002 cu privire la filantropie și sponsorizare, "Controlul asupra legitimității activităților filantropice și de sponsorizare este exercitat de către Serviciul Fiscal de Stat." La acest subiect, Ministerul Finanțelor face referire la Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2016-2018, aprobat prin H.G. nr. 890/2016. Compartimentul D, acțiunea nr. 6 a acestuia prevede realizarea reformei Serviciului Fiscal de Stat prin aprobarea Legii Serviciului Fiscal de Stat. Excluderea activităților improprie din competențele Serviciului Fiscal de Stat. Conform raportului MF, chiar dacă acțiunea nr. 11 din Planul de Acțiuni al SNIA, a fost stabilită prin lege în competența SFS, nu înseamnă că responsabilitatea în domeniul politicilor respective revine Ministerului Finanțelor. Spre exemplu, SFS este responsabil de plățile în Fondul viei și a vinului, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politicile în domeniul viei și a vinului; SFS este responsabil de administrarea taxei de stat, însă acest fapt nu înseamnă că MF este responsabil de politic în domeniul justiției sau taxei de stat.

Urmare dezbaterii pe marginea implementării acțiunii nr. 11 în cadrul ședinței Grupului de monitorizare 2 al SNIA, a fost adoptată Decizia Nr.1 din 03.08.2018, care a fost consultată și avizată la toate autoritățile membre ale Grupului. Conform pct. 6 din Decizie, Ministerul Finanțelor va organiza o ședință de lucru avînd drept subiect acțiunea nr.11 " Îmbunătățirea legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse" a priorității VII.3. Etica Afacerilor, a Pilonului VII, pentru a decide asupra modului de implementare în continuare a acesteia.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
12	Diseminarea în rândul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de governanță corporativă	Permanent, cu verificare anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CNPF; CCI; ANI	Materiale de instruire elaborate și distribuite. Instruiri desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri. Cel puțin 200 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	REALIZAT

În perioada semestrului I a anului 2018, Centrul Național Anticorupție a realizat 4 instruirii pentru 94 de reprezentanți ai mediului privat. Instruirile au fost desfășurate cu suportul ÎS „Centrul de instruire în domeniul relațiilor de muncă” și CNII Moldinsolv. Pentru reprezentanții entităților publice a fost desfășurată o instruire pentru 11 persoane, intitulată „Rigorile integrității instituționale prin prisma ISO 37:001” Sisteme de management anti-mită”.

Prestația bună și foarte bună a formatorilor și utilitatea instruirilor au fost confirmate de 99% dintre respondenții chestionarului de evaluare a instruirilor.

Din raportul prezentat de către Comisia Națională a Pieței Financiare pentru perioada semestrului I al anului 2018, este menționat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public cu privire la necesitatea alinierii la standardele internaționale de prevenire a corupției în sectorul privat (ISO 37001:2016 “Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”), precum și a Codului de etică în afaceri.

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
13	Sensibilizarea publicului privind importanța integrității, a prevenirii și combaterii corupției în sectorul privat	Trimestrul III anul 2017 – trimestrul IV anul 2018	CNA; ME; CNPF; CCI	Cel puțin 2 campanii de sensibilizare desfășurate. Materiale promoționale distribuite	Emisia posturilor de TV și radio; postările pe rețelele de socializare; Materialele tipografice ale campaniei	ÎN PROCES DE REALIZARE

Centrul Național Anticorupție (CNA), cu susținerea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD) și MAE al Norvegiei, a lansat campania națională de informare și sensibilizare publică „Integritatea este libertate”, care informează agenții publici, economici și societate privind drepturile și obligațiunile acestora conform prevederilor Legii integrității nr.82 din 25.05.2017. Noile reglementări combină la nivel național politicile de „integritate politică”, „integritate instituțională” și „integritate în sectorul privat”. Campania îmbină filmulețe, infografice și benzi desenate, diseminate în cadrul evenimentelor și instruirilor organizate de către CNA. Printre materiale se regăsesc prezentări cu privire la relațiile agenților economici cu sectorul public, restricțiile și limitările foștilor agenți publici (Pantufrajul) și limitarea publicității. Toate materialele sunt publicate pe pagina web a CNA³⁰.

³⁰ <https://www.cna.md/pageview.php?l=ro&idc=167&t=/INTEGRITATEA-este-Libertate/Despre-Campanie&>

Din informațiile parvenite de la Comisia Națională a Pieței Financiare, pentru perioada de raportare-semestrului I al anului 2018, este relevat faptul că a fost asigurată sesizarea entităților de interes public referitor la dispunerea de acțiuni punctual în materie de integritate, prevenire și combatere a corupției în sectorul privat, sensibilizând angajații prin campaniile lansate de CNA (campania națională „Integritatea este libertate”).

Nr.c rt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabil ă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Nivelul de realizare
14	Revizuirea legislației (privind cadastrul bunurilor imobile și insolvabilitatea) în vederea asigurării protecției cetățenilor care investesc în proiecte de construcție a blocurilor de locuințe împotriva fraudelor	Trimestrul III anul 2017 – pentru elaborare; trimestrul I anul 2018 – pentru adoptare	MDRC; ME; CNA	Proiect de lege elaborat. Legea adoptată	Monitorul Oficial al RM	ÎN PROCES DE REALIZARE

Prin scrisoarea nr. 31-06-3434 din 27.04.2018 Guvernul a prezentat spre examinare Parlamentului proiectul Legii privind modernizarea Codului Civil, responsabil de prezentarea acestuia fiind Ministerul Justiției. Acest proiect conține prevederi care au ca scop înlocuirea actualei reglementări privind investițiile în construcții cu noua instituție a contractelor de vânzare-cumpărare a imobilelor în curs de construcție. Potrivit proiectului, investitorul va avea statut de proprietar, ceea ce va permite acestuia, în caz de insolvabilitate, să beneficieze de prevederile art. 50 alin (2) lit c) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012, prin obținerea calității de creditor garantat. Totodată, condițiile impuse pentru antreprenor/vînzător au scopul de a minimiza riscul producerii fraudelor.

PROGRESUL CANTITATIV AL REALIZĂRII REZULTATELOR SCONTATE ȘI A INDICATORILOR DE REZULTAT

În cadrul analizei rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultate au fost reflectate progresele prin atribuirea scorurilor în dependență de nivelul de realizare al acțiunii: 0 = nerealizat, 1=parțial realizat, 2=în proces de realizare 3=realizat

Pilonul I. Parlamentul

Prioritățile pilonului I	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2017
I.1. Promovarea eticii deputaților	<ul style="list-style-type: none"> Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate Sancțiunile aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 0	Gradul de realizare 1	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Parlamentul – 19%
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	<ul style="list-style-type: none"> Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată 	<ul style="list-style-type: none"> Legile supuse controlului parlamentar Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 1 Acțiunea 9 – gradul de realizare 1 Acțiunea 10 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1.5	Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.1. Limite din partea legislativului – 0.60 Banca Mondială Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie” – 50
I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

	<ul style="list-style-type: none"> Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/diminuate 	
Acțiunea 11 – gradul de realizare 1 Acțiunea 12 – gradul de realizare 1 Acțiunea 13 – gradul de realizare 2 Acțiunea 14 – gradul de realizare 1 Acțiunea 15 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1.2	Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ – 0.07

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare; 3=realizat

Surse indicatori: http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2017-11-8_moldova_poll_presentation.pdf

<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/#reports>

Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei realizat în iulie 2018 de către Institutul Republican Internațional, relevă o îmbunătățire a opiniei favorabile a respondenților față de Parlament cu 3% comparativ cu rezultatele din luna noiembrie a anului 2017.. Acest rezultat poate fi corelat cu acțiunile de sporire a comunicării și transparenței Parlamentului față de cetățeni.

În evaluarea controlului parlamentar a puterii guvernului, Indicele 1.1 Limite din partea legislativului prezintă valoarea de 0.60 în anul 2017, o scădere de 0,01 puncte comparativ cu anul 2017. A scăzut cu 1 punct și Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”, realizat de către Banca Mondială, înregistrând valoarea de 50 (din 100) în anul 2016, comparativ cu 51 în 2015. Rezultatele relevă o ușoară slăbire a controlului parlamentar, care necesită eficientizări din punct de vedere metodologic. Urmare aprobării noii metodologii de control parlamentar, va fi evaluată efectivitatea acesteia în anii 2018-2020. Transparența procesului regulator de asemenea necesită îmbunătățiri. Un alt set de date calculate de către Banca Mondială, Indicatorul Global al Guvernanței Regulatorii³¹, analizează calitatea regulatorie în baza instrumentelor aplicate, atribuind 1 punct în cazul aplicării efective. Astfel, Republica Moldova este apreciată pozitiv, aplicînd toate instrumentele necesare pentru a asigura eficiența procesului regulatoriu, cu excepția instrumentului: Raportarea rezultatelor consultărilor publice, care înregistrează un rezultat de 0.8 puncte în anul 2016. Ca motiv putem identifica constatările în evaluarea implementării acțiunilor nr. 12 – 15, care relevă un nivel insuficient de raportare, monitorizare și publicare a rezultatelor consultării proiectelor de acte legislative.

Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislație, compilat de către Proiectul Justiției Globale, înregistrează valoarea 0.07, o scădere cu 0.23 puncte comparativ cu anul 2016. Rezultatul marchează insuficiența eforturilor de control al procesului legislativ, a conformării cu rezultatele expertizei anticorupție.

Raportul Parlamentar Global pentru anul 2017, elaborat de către Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de

³¹ <http://rulemaking.worldbank.org/>

monitorizare. Cu toate acestea, raportul atestă că mai multe sarcini pot fi realizate cu resursele disponibile și extra-parlamentare pentru a susține toate comitetele să-și exercite funcția de control în mod mai efektiv. Se recomandă elaborarea unor instruiți specializate, consolidarea coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2017</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none"> • Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice • Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate • Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
Acțiunea 1 – gradul de realizare 1	Gradul de realizare 1	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind Guvernul – 29% Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Control asupra puterii Guvernului” – 0.44 Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Factorul „Aplicarea reglementărilor” – 0.42 factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sanționarea pentru abateri disciplinare – 0.30
Acțiunea 2 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 3 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 4 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 5 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 6 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 7 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 8 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 9 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 10 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 11 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 12 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 13 – gradul de realizare 1		
Acțiunea 14 – gradul de realizare 1		

<p>II.2. Abordarea sectorială a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă 	<p>Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și deetatare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite</p>
<p>Acțiunea 19 – gradul de realizare 3 Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 21 – gradul de realizare 2 Acțiunea 22 – gradul de realizare 2 Acțiunea 23 – gradul de realizare 1 Acțiunea 24 – gradul de realizare 0 Acțiunea 25 – gradul de realizare 2 Acțiunea 26 – gradul de realizare 0 Acțiunea 27 – gradul de realizare 1 Acțiunea 28 – gradul de realizare 0 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3 Acțiunea 30 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 1.5 (cu 0.09 puncte mai mult decât în anul 2017)</p>	<p>Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional</p> <p>Opinia favorabilă privind autoritățile locale – 49%</p> <p>Națiuni în tranziție/Freedom House</p> <p>Scorul „Guvernare democratică locală” – 5.50</p>
<p>II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată • Calitatea serviciilor publice, sporită 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului • Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice

	<ul style="list-style-type: none"> Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective
<p>Acțiunea 31 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 32 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 33 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 34 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 35 – gradul de realizare 2</p> <p>Acțiunea 36 – gradul de realizare 1</p> <p>Acțiunea 37 – gradul de realizare 1</p>	<p>Gradul de realizare 1.71 (cu 0.71 puncte mai mult decât în anul 2017)</p>	<p>factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale – 0.60</p>

Un succes remarcabil în perioada semestrului I a anului 2018 îl reprezintă adoptarea a 7 planuri sectoriale anticorupție și 31 planuri locale anticorupție, care relevă un angajament deosebit din partea autorităților responsabile: de a evalua și soluționa probleme individuale, specifice activității instituționale și de sector, care sunt cel mai bine cunoscute de către entitățile care operează în acest sector. Progresul a fost evidențiat și în Raportul de implementare a Acordului de Asociere RM-UE³². Mecanismul de implementare al planurilor sectoriale/locale anticorupție urmează a fi evaluat ulterior raportării informației privind implementarea acestora. Raportarea se efectuează trimestrial, iar rezultatele privind succesele și provocările vor fi incluse în rapoartele de monitorizare a Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție.

Indicatorii internaționali de asemenea au înregistrat progrese, factorii ”Controlul asupra Guvernului” și ”Aplicarea reglementărilor” reflectând o creștere cu 1%. În paralel cu progresele observate în aplicarea măsurilor de asigurare a intoleranței față de incidentele de integritate, precum și a denunțării acestora, inclusiv prin aplicarea normelor interne de protecție a avertizorilor de integritate, au contribuit la o creștere cu 3% a indicelui ”Sanționarea pentru abateri disciplinare” calculat de Proiectul Mondial al Justiției. Cu toate acestea, o monitorizare mai eficientă a progreselor în domeniu va fi asigurată în cazul raportării detaliate la toți indicatorii prezenți în plan, fapt ce va permite identificarea condițiilor care necesită a abordare mai profundă și a succeselor specifice realizate de către entități.

³² https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/association_implementation_report_on_moldova.pdf

Carențe se identifică la etapa înaintării tuturor proiectelor de acte legislative și normative pentru efectuarea expertizei anticorupție. Problema este reflectată și la nivel internațional, indicele "Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale" înregistrând o scădere cu 3%. Domeniul necesită o abordare minuțioasă, atât din punct de vedere al instruirilor pentru agenții publice privind obligativitatea măsurii (fiind înregistrată utilizarea frecventă a noțiunii "acte pasibile", nefiind specificată categoria actelor care nu au fost remise pentru expertiză; fiind confundat termenul de "expertiză anticorupție" cu "expertiză juridică") precum și mecanisme eficiente de monitorizare a realizării acesteia.

Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat 2017</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	<ul style="list-style-type: none"> Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate 	<ul style="list-style-type: none"> Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești – 23%
III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție 	<ul style="list-style-type: none"> Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
Acțiunea 5 – gradul de realizare 0 Acțiunea 6 – gradul de realizare 0 Acțiunea 7 – gradul de realizare 3 Acțiunea 8 – gradul de realizare 3 Acțiunea 9 – gradul de realizare 2 Acțiunea 10 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 3 Acțiunea 13 – gradul de realizare 2 Acțiunea 14 – gradul de realizare 2 Acțiunea 15 – gradul de realizare 2 Acțiunea 16 – gradul de realizare 3 Acțiunea 17 – gradul de realizare 3 3 Acțiunea 18 – gradul de realizare 3 Acțiunea 19 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2.21	Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Eficiența justiției” – 44.4 Națiuni în tranziție/Freedom House Scorul „Cadrul judiciar și independența” – 5 Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției” – 0.36

		<p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă” – 0.28</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă” – 0.34</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală” – 0.37</p> <p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală” – 0.22</p>
<p>III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice • Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici • Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
<p>Acțiunea 20 – gradul de realizare 2 Acțiunea 23 – gradul de realizare 2 Acțiunea 25 – gradul de realizare 3 Acțiunea 27 – gradul de realizare 2</p>	<p>Gradul de realizare 2.25</p>	
<p>III.4. Recuperarea bunurilor infracționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate 	<ul style="list-style-type: none"> • Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării <ul style="list-style-type: none"> • Cererile de comisii rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
<p>Acțiunea 28 – gradul de realizare 3 Acțiunea 29 – gradul de realizare 3</p>	<p>Gradul de realizare 3</p>	

III.5. Despăgubirea victimelor corupției	<ul style="list-style-type: none"> Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate 	<ul style="list-style-type: none"> Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului
Acțiunea 33 – gradul de realizare 2 Acțiunea 34 – gradul de realizare 2 Acțiunea 35 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	

* 0 = nerealizat, 1=realizat parțial, 2=în proces de realizare, 3=realizat

Surse indicatori: http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2017-11-8_moldova_poll_presentation.pdf

<https://www.heritage.org/index/heatmap>

<https://www.heritage.org/index/heatmap>

Analiza indicilor privind gradul de realizare relevă o îmbunătățire a situației comparativ cu anul 2017, datorită lansării noilor instrumente de asigurare a integrității, precum Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate și a instrumentelor de aplicare a acestora. Totodată, un grad de creștere a valorii indicilor se datorează și revizuirii modului de categorizare a gradului de realizare, urmare adoptării Deciziei Grupului de monitorizare 1. Raportul Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2017 remarcă continuitatea problemei corupției în sectorul justiției, evidențiind lipsa transparenței în instanțe și prezența influențelor necorespunzătoare.

Pilonul IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Prioritățile pilonului IV	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat 2017
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	<ul style="list-style-type: none"> Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizare publică posibilă Rapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
Acțiunea 1 – gradul de realizare 2 Acțiunea 2 – gradul de realizare 2 Acțiunea 3 – gradul de realizare 2 Acțiunea 4 – gradul de realizare 3 Acțiunea 5 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 2,4	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind CEC = 28% (octombrie 2017) Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției

		Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.6. Tranzacția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului” = 0.45
IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	<ul style="list-style-type: none"> Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate Sanțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate
Acțiunea 6 – gradul de realizare 2 Acțiunea 7 – gradul de realizare 2 Acțiunea 8 – gradul de realizare 2 Acțiunea 10 – gradul de realizare 0 Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 12 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 1.66	Sondajul Opiniei Publice a locuitorilor Moldovei/IRI Opinia favorabilă privind partidele politice = 14% (octombrie 2017)

Raportul Comisiei Electorale Globale din anul 2012³³, Aprofundarea Democrației: o strategie de îmbunătățire a alegerilor la nivel global, definește alegerile integre drept „profesionale, imparțiale, transparente în organizare și administrare pe durata întregului ciclu electoral”. Tergiversarea unuia din elementele descrise contribuie la scăderea încrederii publice în procesul electoral și în instituțiile responsabile de monitorizarea și gestionarea acestuia. În acest context, este relevant de analizat cât de semnificative sunt schimbările rezultatelor sondajului realizat de Institutul Republican International (IRI), conform căruia, predispoziția înaltă și medie a cetățenilor de a vota în următoarele alegeri a crescut cu 4% în iunie 2018, comparativ cu luna octombrie a anului 2017.

Sondajul IRI: Cât de predispuși sunteți, sau deloc, să participați la vot în următorul scrutin parlamentar?

³³ http://www.cicde.md/media/files/files/integritate_electoral_a_ro_web_7215156.pdf

Sursa: sondajul opiniei publice: locuitorii Republicii Moldova, Septembrie-Octombrie 2017³⁴

Indicatorul privind încrederea în CEC a populației de asemenea a crescut cu 9%, 37% din respondenți afirmând opinia favorabilă față de autoritate în luna iunie a anului 2018. Totodată, în același studiu, rămîne neschimbată în perioada octombrie 2017-iunie 2018, opinia respondenților privind prezența corupției în cadrul partidelor politice și a managementului acestora (7%).

Pilonul V. Curtea de Conturi

Considerînd constatările prenotate la acțiunile cu termen de realizare în anul 2017, se manifestă următoarele rezultate la Pilonul V. Curtea de Conturi

<i>Prioritățile pilonului V</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	<ul style="list-style-type: none"> Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită
Acțiunea 1 – gradul de realizare 0 Acțiunea 2 – gradul de realizare 0 Acțiunea 3 – gradul de realizare 3	Gradul de realizare 1	Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey, OBS) Transparența bugetară – 58/100 Participare publică – 7/100
V.2. Impactul activității de audit	<ul style="list-style-type: none"> Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă 	<ul style="list-style-type: none"> Sanțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate Prejudiciul cauzat statului, recuperat
Acțiunea 8 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	Studiul Bugetelor Deschise (OBS) Monitorizare bugetară (de către puterea legislativă: Formulare/aprobare – 48/100 Executare/audit – 47/100 Monitorizare bugetară (de către instituția supremă de audit) – 83/100 Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept /Proiectul Mondial al Justiției Indicele 1.3. Auditarea independentă – 0.43/1

Surse indicatori de rezultat - <https://www.internationalbudget.org/budget-work-by-country/findgroup/group-data/?country=md>
<http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/MDA>

Studiul Bugetelor Deschise (Open Budget Survey), realizat de către Parteneriatul Internațional pe domeniul Bugetelor, oferă posibilitatea de a estima transparența bugetară în baza cantității și

³⁴ http://www.iri.org/sites/default/files/2018-7-16_moldova_poll_presentation.pdf

actualității informației bugetare publicate de guverne. Fiecărei țări îi este atribuit un scor între 0 și 100 pe domeniile de clasificare: transparența bugetară, participare publică, monitorizare bugetară. Indicatorul se prezintă de a fi relevant pentru a măsura atingerea rezultatelor scontate ale Pilonului V, atribuind scorul de 58 din 100 la capitolul „Transparența bugetară”. Se concluzionează asupra caracterului limitat al informației bugetare oferite publicului. Scorul de 7 puncte din 100 la capitolul „Participarea publicului” relevă manifestarea nefrecventă a oportunităților de participare a publicului în procesul de elaborare, monitorizare și evaluare a bugetului.

Deși indicele de monitorizare bugetară pentru instituția supremă de audit, calculat de Studiul Bugetelor Deschise, indică un grad înalt de monitorizare de către CCRM a implementării bugetelor, se atestă curențe în monitorizarea și controlul exercitate de către puterea legislativă, în special în lipsa rapoartelor de audit a rapoartelor financiare ale CCRM.

Pilonul VI. Avocatul Poporului

Prioritățile pilonului VI	Rezultate scontate	Indicatori de rezultat
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	<ul style="list-style-type: none"> • Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri • Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
		<p>Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției</p> <p>Factorul „Drepturi fundamentale” – 54/100</p>
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	<ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați 	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat • Avertizori de integritate care au

		<p>solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament • Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită
<p>Acțiunea 4 – gradul de realizare 1 Acțiunea 5 – gradul de realizare 2 Acțiunea 6 – gradul de realizare 3 Acțiunea 7 – gradul de realizare 2 Acțiunea 8 – gradul de realizare 0</p>	Gradul de realizare 1.6	

Factorul "Drepturi fundamentale" al Indicatorului Statului de Drept, calculat de Proiectul Mondial al Justiției, a înregistrat o scădere cu 0.4% în anul 2017 comparativ cu anul 2016. Raportul Comitetului ONU Drepturile Economice, Sociale și Culturale "Observații finale privind al treilea raport periodic al Republicii Moldova³⁵", remarcă practica răspândită de mituire pentru obținerea serviciilor publice, în special în sectorul asistenței medicale și a educației, două domenii în special de vulnerabile din perspectiva efectului corupției asupra asigurării respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Pilonul VII. Sectorul privat

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiionări, privatizări, achiziții publice etc. • Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție • Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiionărilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate

³⁵ http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/CESCR-Concl-Observ-2017_RO.pdf

Acțiunea 3 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	Indicele Global al Inovației ³⁶ Pilonul instituțional – 56.4
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc 	<ul style="list-style-type: none"> Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți
Acțiunea 4 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 2	Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea afacerilor de corupție” – 65.9 Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Scorul „Libertatea investițiilor” – 55
VII.3. Etica afacerilor	<ul style="list-style-type: none"> Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat 	<ul style="list-style-type: none"> Sanțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri
Acțiunea 10 – gradul de realizare 2 Acțiunea 11 – gradul de realizare 2 Acțiunea 14 – gradul de realizare 2	Gradul de realizare 1.33	Institutul pentru Guvernanță din Basel Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului – 5.43

Conform rezultatelor sondajului realizat de către CCI, în cooperare cu IDIS "Viitorul" și cu susținere din partea CIPE, 47,9% din antreprenori consideră că anume corupția împiedică mult și foarte mult desfășurarea afacerilor în Republica Moldova, iar 20,4% consideră că corupția blochează desfășurarea afacerilor în țară. Divergența dintre cele două numere reprezintă cea cotă parte a reprezentanților sectorului privat care sunt capabili, împreună cu alte 31,7%, să își asume angajamente întru consolidarea integrității în relațiile cu sectorul public. Indicatorii de măsurare și acțiunile propuse în Strategie facilitează identificarea domeniilor specifice în cadrul acestor relații, care necesită de a fi adresate.

³⁶ <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy>

Indicele Global al Inovației, creat de către Institutul European pentru Administrarea Businessului, Universitatea Cornell și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, estimează capacitatea țării de a asigura activitatea inovatorie prin prisma a șapte piloni, printre care se regăsește și pilonul instituțional, bazat pe mediul politic, mediul de afaceri și mediul regulator. Pilonul instituțional încorporează indicatorii efectivității guvernamentale, calității regulatorii, statului de drept, costurile de concediere aferente disponibilizărilor, facilitarea inițierii afacerilor ș.a. Pentru anul 2017, Pilonul instituțional în Republica Moldova a înregistrat un scor de 56.4, o scădere cu 5.9 puncte comparativ cu anul 2016. Sub-indicele efectivității guvernamentale a înregistrat o creștere de la 37.1 la 42.9 puncte, sub-indicele calității regulatorii a scăzut de la 50.3 la 47.2 puncte, iar sub-indicele statului de drept – de la 37.9 la 28.9 puncte. Se trasează o legătură cu rezultatele stabilite la Pilonul VII al Strategiei, unde carențele cele mai semnificative se regăsesc la acțiunile 10 și 11, care se încadrează în domeniul statului de drept. Astfel, Republica Moldova se prezintă restantă la capitolul încrederii și conformării agenților cu regulile societății. Spre exemplu, Legea nr. 1420 din 31.10.2002 în continuare necesită modificări întru promovarea transparenței sponsorizărilor filantropice. Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului a crescut cu 0.23 puncte, marcând o creștere în riscul fraudei financiare în țară. Cadrul juridic deficitar este relevat și în cazul întreprinderilor de stat/municipale, fapt reiterat în "Evaluarea riscurilor de corupție în legislația și activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală" realizată de CNA.

Se înregistrează și progrese totuși, acestea fiind reflectate în creșterea scorului la indicele "Libertatea afacerilor de corupție", care, în comparație cu anul 2016, a crescut cu 1,3 puncte. O contribuție în acest context se trasează de la angajamentele crescânde ale mediului de afaceri de a asigura implementarea planurilor de integritate în rîndul întreprinderilor și societăților pe acțiuni cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, integritatea în cooperare cu serviciul public, prin preluarea standardelor naționale (codul model de conduită în întreprinderile mici și mijlocii, planul model de integritate pentru întreprinderile fondate de AAPC și AAPL, Agenda Anticorupție a Businessului din Republica Moldova 2017-2018) și internaționale (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”).

DESCRIEREA RISCURILOR ÎN IMPLEMENTAREA ACȚIUNILOR PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului I. Parlamentul

Acțiunile 1, 2, 3 - evaluarea și adoptarea cadrului normativ privind etica și conduita deputatului în Parlament poate reprezenta o provocare deoarece anterior, cu suportul PNUD-Moldova și a GOPAC, expertul Franklin DeVrieze a elaborat Codul de etică și conduită al deputatului, însă acesta nu a fost promovat și adoptat, în lipsa unui consens asupra creării structurii responsabile pentru monitorizarea respectării Codului.

Acțiunile 8, 9 - o altă prioritate supusă riscului la realizare se referă la consolidarea controlului parlamentar, deoarece rezultatul scontat al elaborării Planului de efectuare a controlului parlamentar și al Raportului privind realizarea controlului parlamentar, vizează eficientizarea aplicării legilor și funcționării instituțiilor publice supuse controlului. Ambele pîrghii, atît analiza ex-post a legilor cît și analiza aplicării acestora de către entitățile publice, sunt dependente de stabilirea unei metodologii clare și de aplicarea eficientă a instrumentelor aferente, precum publicarea planurilor și a rapoartelor privind controalele realizate, asigurarea participării societății civile. Totodată, asigurarea adoptării unei Legi integre, destinate prestării serviciului public în mod eficient și transparent, va contribui la eficientizarea proceselor ulterioare de monitorizare și evaluare. Deficiența aplicării legilor în Republica Moldova este o problemă semnalată în mai multe sondaje și analize, iar controlul parlamentar este un mecanism care urmează să contribuie la îmbunătățirea acestei situații, inclusiv prin aplicarea noii Metodologii de evaluare ex-post a implementării actelor legislative (acțiunea 7). De asemenea, merită de a se accentua recomandările prezentate în Raportul Parlamentar Global pentru anul 2017, elaborat de către Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, precum consolidarea coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului II. Guvern, sector public și administrația publică locală

Acțiunile 1-14 - se referă la promovarea integrității în cadrul entităților publice prin realizarea și monitorizarea unui set de 14 politici anticorupție și necesită asumarea responsabilității instituționale și manageriale pentru integritatea angajaților. Riscuri persistă pentru mai mult acțiuni, unele țin de stabilirea unor mecanisme instituționale pentru: *asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate* (acțiunea 7), *asigurarea intoleranței față de incidente de integritate* (acțiunea 8), precum și *implementarea managementului riscurilor de corupție* (acțiunea 14). Alte riscuri țin de insuficiența cunoașterii instrumentelor anticorupție: *asigurarea respectării regimului de restricții post-angajare/ pantuflaj* (acțiunea 13). În acest context, se recomandă o atenție deosebită domeniului, posibil realizarea unui studiu comparativ, pentru a identifica etapele detaliate în mecanismul de monitorizare a migrării agenților publici în sectorul privat.

O sursă de risc pentru Pilonul II este Abordarea sectorială a corupției, după aprobarea a 7 din 9 planuri sectoriale urmează implementarea și prima raportare a progreselor, care pînă la moment a fost realizată doar în cazul a 3 planuri din 7. Riscul privind elaborarea planurilor sectoriale în domeniul educației și medicinei a fost soluționat prin implicarea și responsabilitatea tuturor

actorilor antrenați în proces. La subiectul adoptării planurilor anticorupție nivel local, rata de realizare constituie 89%.

La prioritatea *Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor* o provocare continuă este crearea unei platforme electronice a Guvernului ce ar permite monitorizarea din exterior a fluxului de proiecte de acte normative, precum și Implementarea resursei informaționale în domeniul comerțului (Ghișeul unic). Ambele platforme necesită alocarea surselor financiare bugetare și din surse externe, precum și asigurarea sustenabilității platformelor. Deși astfel de instrumente au mai fost implementate (particip.gov.md, Ghișeul unic), deficiențele au fost multiple, iar scopul acțiunii este de a crea și reconsolida acest mecanisme menite să sporească gradul de încredere al cetățenilor în instituțiile statului și să îmbunătățească serviciile administrative prestate, inclusiv prin extinderea listei serviciilor electronice (servicii.gov.md).

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului III. Justiție și autorități anticorupție

Un set de acțiuni supuse riscului sunt cele legate de unul din instrumentele de asigurare a integrității autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept - testarea la aparatul poligraf. Deși anterior încurajat, la moment instrumentul este supus dezbaterilor referitor la aplicarea sa și utilizarea rezultatelor în calitate de probă la promovarea candidaților la anumite funcții publice (acțiunile 1,2).

Rămîne în continuare supusă riscului constituirea în Republica Moldova a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție, deși în practica internațională acesta este un instrument eficient de îmbunătățire a practicii judiciare pe dosare de corupție, de consolidare a integrității acestor structuri specializate, de asigurare a independenței procesului judiciar și de sporire a încrederii societății în actul justiției. În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de **Comisia de la Veneția**³⁷. Acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate, în acest context, *instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente* (acțiunile 5, 6) rămîne a fi supusă riscului de nerealizare, însă este un subiect de reflecție și pentru Strategia de Dezvoltare a Sectorului Justiției.

Anumite riscuri sunt legate de implementarea platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale, care după lansarea la 1 ianuarie 2018 și acordarea semnăturilor electronice, urmează a fi testată la scară națională în practică.

Lansarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a cazierului de integritate instituțională este o restanță a anului 2017, nerealizată în semestrul I al anului 2018, urmînd a fi evaluate necesitățile financiare și tehnice întru asigurarea operabilității modulelor prevăzute în soft.

A fost adoptată Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, iar procesul de elaborare a Metodologiei cu privire la procedura de asigurare a respectării drepturilor avertizorilor de integritate este la etapa de finalizare, urmînd de a fi monitorizată constituirea mecanismului de conlucrare dintre CNA și Avocatul Poporului în procesul de examinare a avertizărilor de integritate.

³⁷ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2017\)020-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2017)020-e)

Unul din obiectivele Strategiei se referă la despăgubirea victimelor corupției, care pot figura în calitate de parte vătămată sau martori în dosare de corupție, sau care au fost afectate și li s-au adus prejudicii în urma faptelor de corupție și au dreptul de obține despăgubiri. Aceste acțiuni ale Pilonului III sunt supuse riscului deoarece mecanismul a fost puțin explorat de justițiară pînă în prezent, iar promovarea acestuia în rîndul victimelor prin *elaborarea și distribuirea unui Ghid pentru victimele corupției*, dar și prin *instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție* (acțiunile 33, 34, 35) poate produce o schimbare și contribui la realizarea acestui obiectiv.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Pentru *Publicarea în format deschis (inclusiv cu posibila reutilizare) a datelor legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic (acțiunea 1)* există anumită asistență acordată în cadrul proiectului „Susținerea CEC în dezvoltarea unui sistem de raportare digitală cu privire la finanțele partidelor politice”, în parteneriat cu Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (IDEA International) pentru dezvoltarea acestui sistem. Acest fapt ar putea contribui la realizarea cu succes a acțiunii în termenii stabiliți.

În implementarea acțiunii nr. 6, privind *dezvoltarea mecanismului de asigurare a accesului facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale*, CEC a raportat în anul 2017 despre procesul de elaborare a subsistemului informatic „Control financiar”, iar în semestrul anului 2018 a suplinit informația cu rezultatele unui studiu de evaluare a necesităților întru asigurarea aplicării softului. Studiul a recomandat *elaborarea unui șablon detaliat al raportului de gestiune financiară la capitolul Cheltuieli ale partidului politic și organizarea unei campanii publice de informare pentru societatea civilă cu privire la lansarea sistemului de raportare financiară electronică a partidelor politice*. Cu toate acestea, nu a fost raportată elaborarea metodologiei prevăzute în indicatorii de realizare, astfel depășindu-se termenul stabilit în Strategie.

CEC a prezentat informație exhaustivă la subiectul implementării acțiunii nr. 2 privind „Elaborarea și desfășurarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale”. Totodată, acțiunea nr. 8, scadentă în trimestrul I al anului 2018, care prevede „Clarificarea responsabilității și rolului părților interesate/observatorilor în perioadele inter-electorale, inclusiv a drepturilor acestora din perspectiva monitorizării finanțării partidelor politice” rămîne de a fi nerealizată.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului V. Curtea de Conturi

Considerînd lipsa progreselor în realizarea acțiunilor nr. 1 și 2, privind efectuarea auditului rapoartelor financiare ale Curții de Conturi, se relevă riscul tergiversării continuității procesului de asigurare a transparenței și responsabilității CCRM în realizarea auditului și monitorizării modului de gestionare a patrimoniului public.

Totodată, o acțiune amplă este *Crearea mecanismului de comunicare cu donatorii de asistență externă cu privire la suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de Curtea de Conturi în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă*. Aceasta este supusă unor riscuri majore datorită importanței la nivel național a

constituirii acestui mecanism, pentru asigurarea sustenabilității asistenței financiare externe și consolidarea încrederii în entitățile publice.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VI. Avocatul Poporului

Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate atribuie sarcina de protecție a avertizorilor de integritate în competența Oficiului Avocatului Poporului. Subsecvent, urmează de a fi monitorizate modificările respective operate în Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), care va determina succesul în implementarea acțiunii nr. 8, care prevede asigurarea instrumentelor și capacităților necesare ale OAP pentru *Înaintarea actelor de reacționare către autoritățile publice pentru protejarea avertizorilor de integritate*.

Riscuri aferente realizării acțiunilor Pilonului VII. Sector privat

Realizarea acțiunilor Pilonului VII este condiționată de riscul lipsei voinței sectorului privat de a-și asuma angajamente în vederea sporirii rezistenței la riscuri de corupție. Acest fapt duce la necesitatea consolidării eforturilor atât a sectorului public și privat, cât și a celui asociativ, pentru sporirea transparenței relațiilor sectorului privat cu sectorul public (acțiuni nr.1, 2). Aici devine necesară asigurarea unor condiții uniforme de dezvoltare, inclusiv prin *revizuirea legislației în vederea reglementării mecanismului de stabilire a nivelului de audiență a instituțiilor mass-media* (acțiunea 3).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În procesul de evaluare a implementării Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție, au fost depistate progrese și curențe, care influențează desfășurarea procesului de consolidare a sistemului național de integritate, prin prisma instituțiilor piloni, responsabile individual pentru aplicarea mecanismelor interne de monitorizare și control, precum și deschiderea spre cooperare interinstituțională, în scopul schimbului de bune practici și întru stabilirea angajamentelor comune față de cetățeni. În procesul de monitorizare a acțiunilor parte a procesului sus-menționat, au fost identificate concluziile de ordin procedural și instituțional:

Concluziile de ordin procedural descriu procesul de implementare și de raportare a progreselor.

Printre succesele înregistrate la această categorie, în comun de către autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale de nivelul II, delimităm următoarele:

- Inițiativa entităților responsabile de aprobarea și implementarea planurilor sectoriale și locale anticorupție de a monitoriza și raporta progresele și deficiențele înregistrate. Astfel, 7 planuri sectoriale au fost adoptate în sectoarele vamal, fiscal, achiziții publice, administrarea și deetizarea proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurările medicale, educație, asigurarea ordinii publice. Autoritățile publice locale de nivelul II au aprobat planurile anticorupție locale cu o rată de 89%, urmînd a fi aprobate încă 2 planuri în perioada apropiată;
- Gradul înalt de raportare asigurat de către AAPL - 77 % a progreselor în implementarea planurilor locale anticorupție aprobate. De asemenea, merită a fi evidențiată deschiderea funcționarilor desemnați responsabili de monitorizare și raportare din cadrul Consiliilor raionale, de a asigura un dialog continuu cu Secretariatul Grupurilor de monitorizare a SNIA în soluționarea dilemelor parvenite în procesul de implementare și determinarea procedurilor optime de raportare;
- Sporirea nivelului de raportare a efectuării expertizei anticorupție de către autoritățile publice centrale. Astfel, gradul de raportare a sporit cu 8.8% comparativ cu rezultatul atestat în anul 2017. Totodată, se relevă un nivel sporit de deschidere a autorităților la subiectul prezentării informației detaliate privind categoriile proiectelor de acte normative și statutul acestora în procesul de legiferare;
- Adoptarea Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate va contribui la consolidarea sistemului național de integritate prin stabilirea metodelor de dezvăluire a practicilor ilegale și a măsurilor de protecție a persoanei recunoscute drept avertizor de integritate;

În procesul de evaluare sunt identificate și oportunități de îmbunătățire și consolidare a eforturilor pentru a atinge rezultate optime în următoarele runde de raportare:

- necesitatea de consolidare a capacităților autorităților publice locale, de ordin tehnic și profesional, în scopul asigurării monitorizării eficiente a implementării planurilor locale anticorupție, precum și în scopul aplicării nemijlocite a instrumentelor de integritate, care invocă necesitatea unei evaluări analitice extensive a activității instituționale;

- necesitatea aprobării planurilor sectoriale anticorupție în domeniile agroalimentar și al protecției mediului ambiant, întru asigurarea implementării acțiunilor planificate conform termenilor prevăzuți;
- lipsa unei comunicări interne eficiente cu efecte negative semnificative asupra asigurării unui climat instituțional optim, atât la nivelul autorităților publice centrale, nefiind asigurată continuitate în monitorizare, precum și la nivelul autorităților publice locale de nivelul II;
- necesitatea realizării unui sistem intern de colectare periodică a datelor, pentru a ușura povara resurselor necesare monitorizării de la zero a indicatorilor de progres în perioada direct premergătoare raportării propriu zise. Totodată, măsura va susține procesele interne de evaluare a riscurilor de corupție și monitorizare a registrelor prevăzute de Legea integrității nr. 82/2017;
- necesitatea îmbunătățirii legislației în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura transparența în actele de caritate ale societăților comerciale, pentru a evita conflictele de interese și a asigura utilizarea donațiilor în scopurile propuse, ce reprezintă acțiunea nr. 11 din Pilonul VII. Sectorul Privat. Acțiunea rămîne a fi un subiect deschis și pentru perioada de raportare a semestrului I al anului 2018. Urmare ședinței Grupului de Monitorizare II, s-a constatat necesitatea organizării unei mese rotunde pentru a identifica entitatea competentă, responsabilă de realizarea acțiunii, care este recunoscută drept importantă inclusiv de rapoartele analitice ale societății civile;
- necesitatea organizării meselor rotunde prevăzute în Decizia Grupului de monitorizare III, întru revizuirea acțiunilor nr. 34 din Prioritatea II.2 și nr. 36 din Prioritatea III.5, odată cu actualizarea planului de acțiuni al SNIA, în conformitate cu Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, care prevăd atribuțiile procurorului în acțiunile civile și cazurile cînd procurorul intervine cu acțiune civilă în cadrul unui proces penal.

Concluziile de ordin instituțional sunt atribuite domeniilor de activitate abordate de pilonii separați ai Strategiei și acțiunile întreprinse de entități în parte, atât la nivel central cît și local, pentru a respecta angajamentele de a atinge rezultatele scontate.

În semestrul I al anului 2018, au fost implementate **113** de acțiuni (cu 13 acțiuni mai mult decît în anul 2017, inclusiv considerînd scadența la sfîrșitul anului curent a acțiunilor de consolidare a integrității (1-14) din prioritatea II.1). Dintre acțiunile raportate, 23 – **20,35%** au fost realizate totalmente, 44 – **38,93%** au fost constatate de a fi în proces de realizare; 33 – **29.20%** au fost realizate parțial, iar 13 – **11,5%** acțiuni nu au fost realizate. Deși cea mai mare parte a acțiunilor este calificată ca fiind parțial realizată sau în proces de realizare, merită a fi menționat că jumătate dintre acestea sunt măsuri cu termen permanent de implementare.

Printre bunele practici identificate de instituții se regăsesc:

- Adoptarea metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, reprezintă un progres în controlul procesului legislativ, în conformitate cu principiile legalității și certitudinii juridice;
- Gradul înalt de implicare a autorităților centrale în instruirea funcționarilor publici din diferite domenii la subiectul rigorilor de integritate va contribui la creșterea profesionalismului agenților publici și la consolidarea eticii profesionale și instituționale în serviciul public. Totodată, Centrul Național Anticorupție, cu suportul proiectului comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei

“Combaterea corupției prin aplicarea legii și prevenire” (CLEP), a asigurat instruirea reprezentanților tuturor Consiliilor raionale din Republica Moldova, inclusiv la subiectul instrumentelor de consolidare a integrității, transpunerii acestora în planurile locale anticorupție și modalităților eficiente de monitorizare a implementării acestora;

- La prioritatea IV.1 se evidențiază activitățile de informare realizate de Comisia Electorală Centrală, întru sensibilizarea opiniei publice cu privire la modul și procedurile de finanțare a partidelor politice;
- Lansarea mecanismului de consolidare a integrității instituționale în rîndul întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală, inclusiv receptivitatea și deschiderea manifestată de autoritățile centrale în preluarea planului model de integritate și a modelului codului de conduită și înaintarea acestora întreprinderilor gestionate, vor contribui atît la consolidarea integrității în sectorul privat, cît și la sporirea percepției entităților publice cu privire la particularitățile activității întreprinderilor care invocă necesitatea unor instrumente specifice de gestionare a riscurilor de corupție;

Au fost identificate și **recomandări** pentru îmbunătățirea performanței instituționale, printre care:

- Necesitatea de consolidare a standardelor de conduită a membrilor Parlamentului, o prioritate descrisă și în cercetarea elaborată de GRECO în octombrie 2017;
- Raportul Parlamentar Global pentru anul 2017, elaborat de către Uniunea Interparlamentară și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, constată faptul că Parlamentul Republicii Moldova deține resurse limitate pentru a realiza controlul parlamentar și nu aplică o practică standardizată de numire a responsabililor, de stabilire a termenilor și resurselor necesare pentru procesul de monitorizare și recomandă elaborarea unor instruiți specializate, consolidarea coordonării dintre comitete și unitățile de cercetare și analiză ale Parlamentului, precum și stabilirea unei practici profesionale și consistente în domeniul dat;
- Publicarea Planurilor individuale de activitate ale comisiilor parlamentare (în prezent atestată la 2 comisii permanente din 10), parte componentă a acestora fiind lista legilor care urmează a fi supuse analizei ex-post, va asigura trasabilitatea angajamentelor de control ale entității și va facilita conlucrarea eficientă cu reprezentanții societății civile întru asigurarea unui cadru normativ integru. În mod similar, publicarea rapoartelor privind cooperarea cu societatea civilă și nivelul de preluare a propunerilor recepționate va contribui la eficientizarea dialogului cu părțile interesate și îmbunătățirea instrumentului de control legislativ;
- Neconcordanța întâmpinată în rapoartele privind realizarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative și legislative, invocă necesitatea unei raportări mai detaliate la acțiunea dată. Este de asemenea îngrijorantă întâlnirea mențiunii de “expertiză judiciară/juridică” în loc de “expertiză anticorupție” în rapoartele prezentate;
- La nivelul autorităților publice locale, asigurarea dezvoltării profesionale continue a angajaților va contribui la consolidarea memoriei instituționale, inclusiv în domeniul eticii și al integrității, care vor contribui la eficientizarea activității instituției și la sporirea încrederii populației;

- Nu a fost realizată acțiunea nr. 10 a Priorității IV.2, care prevede “Clarificarea responsabilității și a rolului părților interesate/observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice”. Conform studiului, Promo-LEX “Strategii, practici și instrumente de finanțare a partidelor politice în Republica Moldova” o aplicare/interpretare defectuoasă a prevederilor privind statutul observatorilor conform Codului electoral deține potențialul de a împiedica capacitățile societății civile să monitorizeze, observe, intervieveze și să discute cu părțile interesate din domeniul electoral în perioada inter-electorală.